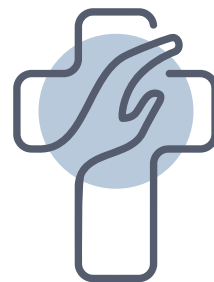

2024. XXXIII. évfolyam, 1. szám

SZOLGATÁRS

baptista folyóirat

szolgotars.hu

Csalódás Istenben?

Egyházi és gyülekezeti traumák

Gyász és kereszténység

„Hogyan szeressem,
ha nem tudja ki vagyok?”

Aki hazát cserél, szívet cserél?

Baptista identitás 1873-2023

Az álmosdi baptista gyülekezet
története 1896-2022

Tartalom

VÁLOGATÁS A XI. BAPTISTA TUDOMÁNYOS KONFERENCIA ELŐADÁSAIBÓL

TEOLÓGIA

Révész Lajos

**Csalódás Istenben? –
El lehet veszíteni a hitet?** 4

Steiner József

**Egyházi és gyülekezeti
traumák**
Csalódás a hívő közösségben
és hívő embereken..... 9

Reimer Márta

Gyász és kereszténység 16

Kovácsné Blaskó Mariann

**„Hogyan szeressem,
ha nem tudja ki vagyok?”**
A demenciával élő személyek gondozásának
megküzdési stratégiái 21

SZOCIOLÓGIA

Székely Levente

**Aki hazát cserél,
szívet cserél?**
Külföldön vagy itthon látja a jövőjét
a mai magyar fiatal?..... 26

TOVÁBBI CIKKEK

GYŰLEKEZETNÖVEKEDÉS

Vas Lajos

**Missziós területek
értékelése és minősítése
a gyülekezetekben**..... 34

EGYHÁZTÖRTÉNET

Vasadi Lajos

**Baptista identitás
1873–2023**..... 37

Nagy Gergő

**Az álmosdi baptista
gyülekezet története
1896–2022**..... 48

Szebeni Olivér

Mindig csak írtam..... 56

KÖNYVAJÁNLÓ

**Louie Giglio: Isten lenyűgöző
teremtett világa**..... 61

**Mi az istentisztelet szerepe a
gyülekezetben?**..... 62

A Szolgatárs folyóirat a **Magyarországi Baptista Egyház** kiadványa

Felelős szerkesztő: **Sinka Csaba**

Felelős kiadó: **Papp János** egyházelnök

Tördelőszerkesztő: **Sinka Csaba**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

1068 Budapest, Benczúr u. 31.

Telefon: 20-886-0410

www.szolgotars.hu

szolgotars@gmail.com

ISSN 1218-425X

A lap ára: 1250 Ft. Előfizethető a kiadóhivatalnál.

A Szolgatárs 2023. évi 4. száma technikai okokból nem tudott megjelenni. A szerkesztőség ezt a hiányt úgy kívánja pótolni, hogy 2024-ben öt lapszám fog megjelenni.

VÁLOGATÁS A XI. BAPTISTA TUDOMÁNYOS KONFERENCIA ELŐADÁSAIBÓL

VESZTESÉGEK ÉS MEGOLDÁSOK

XI. BATIK BAPTISTA TUDOMÁNYOS ÉS ISMERETTERJESZTŐ KONFERENCIA

2023. SZEPTEMBER 23.
SZOMBAT 10:00

BAPTISTA EGYHÁZ
BP., BENCZÚR UTCA

REGISZTRÁCIÓ:
[BAPTIST.HU/XIBATIK](https://baptist.hu/xibatik)

XI. BATIK

A keresztény embert sem kerül el a nehézségek, a fájdalmak. Sokszor párosul hozzá a kudarc, a szégyen vagy az áldatlanság érzése.

Az idei konferenciánkat a sokszor tabuként kezelt témák köré építettük, megoldásokat kínálva a meghívott keresztény, baptista szakemberek segítségével.

10:00-11:20

Bevezető előadás (Papp János)

1. blokk - HIT-KÖZÖSSÉG-TÁRSADALOM

Csalódás Istenben? - El lehet veszíteni a hitet? (Révész Lajos)

Csalódás a közösségben és a(z) (hívő) emberekben - Gyülekezeti traumák (zene, tradíciók), emberi kapcsolatok válsága (Dr. Steiner József)

Aki hazát cserél, szívet cserél? - Külföldön jobb? (Dr. Székely Levente)

Kávészünet

12:00-13:45

2. blokk - EGYÉN-CSALÁD

Társtalanság/magány - Isten azt szeretné, hogy egyedül legyek? (Dr. Urbán Szabolcs)

Válás a keresztény családban - Helyrehozni vagy továbblépni? (Vincze Judit)

Betegség - Van-e értelme így élni? (Kontra Andrea)

Gyász és kereszténység - (Reimer Márta)

Időskori demencia - Hogyan szeressem, ha nem tudja ki vagyok? (Blaskó Mariann)

13:45-14:30 EBÉD

14:30-16:00 - Különleges lehetőség: „A Megfelelés hegyét hányszor megmáztam már” biblioterápiás csoportfoglalkozás a vallási elvárásokkal, megfeleléskényszerrel küzdők számára (max. 12 fő) Selmeczi Ottília biblioterapeuta, lelkipásztor

Révész Lajos

CSALÓDÁS ISTENBEN? – EL LEHET VESZÍTENI A HITET?

Nagyon köszönöm a felkérést az előadásra. A tudományos és ismeretterjesztő téma közül inkább az ismeretterjesztő témakört vállalnám fel a csalódás Istenben témakörben. Ugyanis egészen biztosan mindnyájunkat érint a csalódás kérdése, de a csalódás Istenben témával lehet, hogy mi nem fogunk találkozni (de ezt nem tudom aláírni nektek). Viszont az biztos, hogy találkozunk olyanokkal, akik bizonyos dolgokat, eseményeket, veszteségeket az Isten számlájára írják, ezért jó, hogyha egy kicsit képben vagyunk, és ha valaki abban az állapotban van, hogy segíthet a te szabad gondolatod, akkor együtt gondolkozva néhány dolgot szeretnék felvetni abból a tág témakörből, amit a csalódás témakörben találtam.

A csalódás negatív érzelmi állapot, amelyet általában az elvárásaink és az azzal ellentétben álló valóság ütközése okoz nekünk. Ha csalódunk, tulajdonképpen

valakihez vagy valamihez fűződő reményeink lesznek egy csapásra semmivé. A szóban forgó érzelmi állapot az életünk szerves része, és egyáltalán nem egyoldalú dolog. Ugyanis nem csak mi csalódunk, persze ezt hamarabb észrevesszük, nagyon sokszor csalódnak bennünk is, ezt nem mindig vesszük észre. Az illúzióvesztés több szinten is konkretizálódhat, úgy is mondhatjuk, hogy bármiben és bárkiben képesek vagyunk csalódnani, ami fontos, vagy aki fontos a számunkra, és valamilyen oknál fogva nem váltja be a hozzá fűzött reményeinket. Ez a negatív érzés hatja át a sportolót, de hatja át ugyanazt, aki kedvesét veszttette el egy szerelmi csalódásban.

A csalódás embereken témakörnél a kérdés az, hogy hogyan kezeljük ezt. Úgy tűnik, hogy megkezdni nem tudjuk, fontos, hogy megtaláljunk egy módot, ahogyan ezt kezeljük. Ha versenyt rendeznénk

„Az emberi lélek nem tud mit kezdeni a feldolgozatlan eseményeivel, és egyre inkább bezárul, miközben itt nagyon nagy szükség lenne valakire, aki mellém áll.”

a kategóriában, a kétes értékű győztes a számunkra fontos emberekhez fűződő illúzióvesztés volna. Azaz a legtöbb csalódás abban az esetben történik, amikor számunkra fontos, kedves, meghatározó személyekben csalódunk. Értelemszerűen minél közelebb áll hozzánk az adott személy, házastárs, szülő, kedves vagy egy tanár, annál fájdalmasabb az érzés.

Hogyan lehet egy ilyen szituációval felállni, ez lesz talán a következő néhány gondolat. A helyzetet az is súlyosbítja, hogy az abszolút tekintélyű személyekben való csalódás nagyon mélyen érint bennünket. És ami igazán fájhat, az az, hogy a sokszori érzelmi csalódás az önbizalom elvesztésével is együtt jár, ami akadály a további bizalom építésének.

Lássunk egy nagyon is hétköznapi példát. Adva van egy személy, aki egyik rossz kapcsolatból a másikba zuhan. Míg az első csalódásnál könnyen heveri ki a csalódást, a veszteséget, a második mélyrepülésnél már sokkal nehezebben viseli lelkileg az átélt eseményeket. A szenvedő fél óhatatlanul elveszti a hitét és ezzel együtt az önbizalmát, illetve az emberekbe vetett bizalmát. Ezzel pedig önmagát rabolja meg egy boldog, kiegyensúlyozott kapcsolat lehetőségétől. Hiszen immár kételkedve fordul a körülötte lévő emberek felé. És zárójelben hadd jegyezzem meg, akik lelkigondoztok, segítetek embereket, érdemes megkérdezni, hogy milyenek voltak a kapcsolati csalódásaik. Ha ezek sokszor megtörténtek és túl mélyek ahhoz, hogy csak egyik napról a másikra túlélje valaki ezt, akkor érthető, hogy miért nem tud dönteni akár kapcsolati kérdésben, akár elköteleződés kérdésében. Különösen nagy rombolást végez a bizalom újrāépítésében, ha a csalódás tárgya tekintélyszemély, vagy ha a bennünket kihasználó, abuzáló személy életünk meghatározó része. Ezt úgy gondolnánk, hogy bizonyára ilyennel nem fogunk találkozni, viszont hadd fordítsam meg a kérdést, hogy találkoztunk-e már olyan emberrel, aki nagyon-nagyon mély csalódásokon esett át. Ha nem találkoztunk, akkor valószínűleg csak azért történt, mert még nincs akkora bizalom köztünk, hogy ő ezt elmondja.

Sokkal többször találkozunk mély elakadásokkal, ahol bizalomvesztés, illetve elköteleződésvesztés mögött kapcsolati csalódások vannak. A kérdésünk nem feltétlenül ez volt, vagy a kutatatandó terület nem feltétlenül ez volt, hogy milyen az emberi kapcsolati csalódásunk, de fontos, hogy megértsük azt, hogy

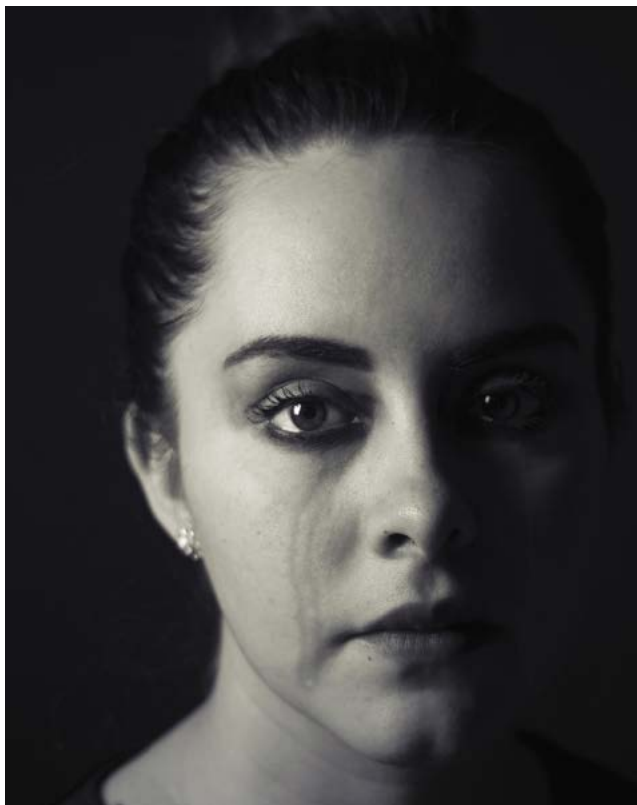
az istenképünk is ebből fakad. Ha nagyon le akarom egyszerűsíteni, akkor ahogy látom a szüleimet, amit átéltem a szüleimtől, alapállásban azt a képet fogom belevinni a kezdő istenképembe, ami majd kiteljesedik, ami majd természetesen változhat, de nagyon fontos megérteni, hogy a csalódásokat átélt embernek az istenképét meghatározza az, hogy mikén ment keresztül és milyen sebeket szerzett az évek folyamán.

Történhet a csalódás traumákon keresztül olyan esetekben, amikor csupán az általunk gondolt, vélt, várt esemény nem történik meg, vagy éppen olyan esemény történik meg, amire nem számítottunk. Csak rövid zárójeles megjegyzés, csak az elmúlt két évnek az eseményei, ami a menekülteket illeti. Egyik napról a másikra minden megszűnik, az élet- és léttérben csak maga az élet marad meg, az ukrainai menekülteknél hosszú évekbe telik majd, amíg bizalom épül emberek felé, Isten felé. Ebben az esetben viszont jó volt látni a menekültek között, hogy némelyek, nem sokan, de némelyek a csomagjaikból elővették a Bibliát, és megmutatták, mikor látták, hogy ki van írva, hogy baptista, és minthogyha ezt mondanák, hogy ez az egy maradt, és ez viszont biztos.

A traumákra jellemző, illetve a csalódások utáni csalódásokban átélt eseményekre jellemző, hogy legtöbbször nem értjük. Hiszen ha értenénk, akkor tudnánk kezelni. És ha valamit nem értünk, akkor nem feltétlenül a mi hibánk. Érdemes esetleg olyan szakembert vagy olyan embert, aki a csalódásokból már felállt, megkérdezni, lehet, hogy tud segíteni, de a segítség nem kognitívan fog általában jönni, hiszen ez egy érzelmi területen megtörtént dolog. Ebből fakadóan nem tudjuk feldolgozni. Az emberi lélek pedig nem tud mit kezdeni a feldolgozatlan eseményeivel, és egyre inkább bezárul, miközben itt nagyon nagy szükség lenne valakire, aki mellém áll. A háttérösszefüggései nem ismertek, mégis kognitív síkon, értelmi eszközökkel szeretnénk feldolgozhatóvá tenni vagy annak láttatni, elsősorban az elme, értelem számára, hogy mi is történt velük, velünk.

Egy érzelmi traumára azonban azonnali értelmi, kognitív választ adni lehetetlen. Amikor megkérdezték tőlem, és ebben a bizonyos helyzetben, amikor az ukrán menekültekkel foglalkoztunk, meg tudtuk-e őket nyugtatni, és mondtam, hogy a legtöbbet igen. És akkor jött a kulcskérdés, hogy: És mivel? Azzal, hogy

„Ez nem egy jó hír, de néha ki kell mondani, hogy igen, arra a csalódásra, ami bennem van, nem lesz megoldás.”

megöleltük őket. Itt nincsenek szavak. Legtöbbször a mély traumákban, legalábbis az elsősegély a mély traumákra nem szavakban jelenik meg, sokkal inkább szeretetben, ölelésben, ételben, melegben stb. Nincsenek racionális magyarázataink.

A gyakorlatomból az életem első temetésénél észleltem két rettentő nehéz dolgot. Az egyik egy 12 éves kisfiú volt. Most ezt magyarázd meg a szülőknek, hogy és akkor Isten ezt hogy engedte meg. És egy banális balesetben ment el ez a kisfiú, Csabi. És Csabi szülei miközben túléltek a temetést, ott álltak, és bocsánatot, hogy így fejezem ki, nagy tudású testvérünk megérkezett hozzájuk, és csak ennyit mondott, mély átérzés nélkül: „Bizonyára valami rabló lehetett volna ebből az emberből, és az Úr úgy döntött, hogy elviszi.” Nem volt alkalmas a hely arra, ha máshol lettünk volna, lehet, hogy a gallériánál fogom meg ezt az embert, mert felháborító sokszor az, hogy mennyire észszerű „magyarázatokat” szeretnénk adni ott és azonnal, és tulajdonképpen erről a mi terhünket szeretnénk levenni, hogy én megmondtam. Rengeteg olyan csalódáshelyzet van, ahol nem lehet megmondani. Nem tudjuk az okot, nem tudjuk a miértet.

Egy másik történés három-négy évvel ezelőtt történt. Priscinában jártunk, menekültek a menekültek, akiknek szétbombázták a házukat, egy sportarénában gyűltek össze, ott próbálták valahogy kezdetleges módon kezelni őket, ételt, italt stb. Egy különleges tribünön egy különleges hölgy állt, a kezében egy csecsemő, és billegve egyik lábáról a másikra, látszódtott, hogy hát enyhén szólva mentálisan nincs rendben ez a hölgy. Kiderült, hogy ezt a hölgyet három napja próbálják rávenni arra, hogy a karjában lévő csecsemőt, aki egyébként halott, valahogy adja át, hiszen így nem maradhat a helyzet. Elérkezett ez a hölgy addig a határig, hogy az ő csalódását semmilyen szinten nem tudta feloldani. Próbálták szép szóval, próbálták magyarázni és próbálták a fegyveres erőket bevetni, míg végül aztán később visszatérünk, hogy mi segített. Talán el tudjátok képzelni, hogy ez egy olyan csalódás, amiben sem a magyarázkodás, sem a kognitív feltárás, hogy tudod, ez innen indult, és ez azért történt, és ebből azért lett, még ha meg is lehetett volna magyarázni ebben a helyzetben, amikor az ember a csalódásokon bezáródik, akkor nincsenek eszközök, kivéve egy, amit majd a végén meg fogunk nézni. Ebben a magunk által bezárt rendszerben külső segítség nélkül nehezen vagy nemritkán soha nem találunk megnyugtató megoldást. Ez nem egy jó hír, de néha ki kell mondani, hogy igen, arra a csalódásra, ami bennem van, nem lesz megoldás. Hogy kapom vissza azt, aki, miért történt az, ami, nem tudom. Miben fog ez nekem segíteni? Lesz-e ebből hasznom, nyilván most ebben a nagy veszteség-halmazban el sem tudom képzelni, miközben Isten majd később nagyon sok mindenre megtaníthat. Ezért az értelem számára megnyugtató módon válaszolunk, akkor gyakorlatilag egyfajta shortcutot hajtunk végre, tehát levágunk egy utat, és azt gondoljuk, hogy így segítünk.

A felelősség áthelyezése egy másik személyre gyakori hiba, és itt jön a mi témánk. Azt már látjuk nagyjából, hogy az emberi lélek hogy működik veszteség esetében, csalódással tud válaszolni, a csalódáshoz egyértelműen a keserűség társul, és ebből fakadóan a keserűség bezár bennünket, sőt van egy növekvése, a Biblia úgy beszél róla, olyan, minthogyha a mellkasunkban egy hatalmas fa nőne ki. El tudja képzelni ezt az állapotot, hogy ebből nem látszik kiút első hallásra. A felelősség áthelyezése más személyre gyakori hiba.

„Ha nem tudunk feldolgozni egy csalódást, akkor folyamatosan keressük azokat a miérteket, amiket sosem találunk meg.”

Amikor nem találjuk meg a személyt, akkor az ember képes arra, még ha nem is istenhívő, hogy megkeresse az Istent ebben a témában. És azt mondja, hogy ebben te vagy a hibás, hiszen másra nem tudom áttolni a felelősséget. Ugyanis az olyan csalódásokban, amelyek feldolgozhatóak, szeretnénk meglátni őszintén, hogy miben vagyok én felelős, miben felelős a másik, amiben én felelős vagyok, abban a dologban szeretnék dolgozni, hogy többet ne történjen ilyen. De hogy dolgozzak egy olyan dolgon, ami feldolgozhatatlan? Ezért felelősnek megjelölöm az Istent, az égieket, a sorsot stb., de keresztény kultúrkörben leginkább az Istent.

Nagyon érdekes, hogy még ateistákat is hallottam Istent hibáztatni, amire nem akartam azt válaszolni, hogy ez a bizonyíték, hogy létezik Isten, mert ugyan nem szereted, de legalább hibáztatod, és nem létező személyt nem illik hibáztatni. A trauma elején lehet önvédelmi mechanizmus, majd később ez rögzülve elménkben, gondolatunkban folyamatos álmegoldásokat indukál. Tehát ha nem tudunk feldolgozni egy csalódást, akkor folyamatosan keressük azokat a miérteket, amiket sosem találunk meg, illetve ha az Istennel kapcsolatos, akkor nagyon egyszerűen egy ilyen útlevegással nem tesszük meg azt az utat, amiben majd el tudunk engedni dolgokat, hanem megvan az okozó, ő tehet róla.

Igazságtalan-e az Isten? Négy olyan gondolatmenetet, mondjuk így, filozófiát, vagy amire az emberi elme eljuttatott, négy olyan dolgot szeretnék elmondani, amikor a megoldhatatlan és feloldhatatlan csalódásokat az ember szavakba öntötte, és azt mondta, hogy mától kezdve így gondolok erre, elsősorban itt most az Istennel való csalódásról lesz szó. Lehet, hogy százat is fel lehetne sorolni, de az egyik hozzáállás, hogy Istent tesszük felelőssé egyértelműen a csalódásunkért.

1. Például a közismert, hogy Jób felesége azt mondja: átkozd meg az Istent, és halj meg. Miért ragaszkodjunk egy szerető Istenbe vetett érzelmős hithez, hogyha nem segít? Aztán Jerzy Kasinski és Elie Wiesel kezdeti hite is köddé vált a holokauszt gázkamráit látva. Teljesen érthető emberileg. Ha ilyen az Isten, miért nem mond le, miért nem hagyja, hogy rátermettebb foglalja el a helyét? Igen, ez tényleg nevetséges, de gondoljuk bele, hogy ha nem is ilyen mondatot, de ehhez hasonlót lehet, hogy kimondtunk már. Miért nem tudott

jobban vigyázni? Miért nem engedte meg, hogy lekéssem, odaérjek, ne érjek oda stb.?

2. Második témakör, amiben gondolkoznak az emberek, mások már tudatában vannak annak, hogy a világ igazságtalan, nem tagadják Isten létét, de azt mondják, Isten nehezen tudja a káoszt ellenőrzése alatt tartani. Hatalma nincs, de igazsága van. Amikor az Isten hatalmából, igazságából és szeretetéből kivesszük az elsőt és az utolsót, azt mondjuk, hogy igen, majd egyszer lehet, hogy lesz igazságos, de ezt nem tudom elképzelni róla. Ilyen gondolatokat ébreszthetnek azok a csalódások, amiket nem tudunk feldolgozni, és amikkel nem foglalkozunk, ezért mi is ilyen shortcutokat próbálunk teremteni.
3. Van, aki elkerüli a harmadik kérdéskört, van, aki elkerüli az igazságtalanság problémáját, inkább a jövőbe néz. Indiában ezt úgy oldják meg, hogy a hindu karmatan szerint 6 millió 800 ezer reinkarnációval számol az, aki majd megfelelő szenvedést átél ahhoz, hogy kiegyenlítse a számlát. Tehát van ez a számlakiegyenlítő metódus, a jövőbe vetíti ki a megoldást, olyan számokkal vagy olyan számokat használ, ami felfoghatatlan, egy kicsit hitté válik már, de gyakorlatilag igazi megoldás nincs, sőt a fájdalmat egyfajta kiegyenlítő metódusba helyezi bele, tehát szinte szükségszerűvé teszi a fájdalmat.
4. A negyedik pedig a probléma teljes tagadása, és ragaszkodás ahhoz, hogy a világ igazságos. Ugyan ezek az emberek Jób barátai. Jób barátai tökéletesek voltak az első hétben. És ezt ne felejtsük el, mert mindjárt a megoldások egyikéhez jutunk.

**„Egy idős bácsi odament hozzá,
és mondott neki valamit. Másfél
percen belül ez az anyuka átadta a
csecsemőt ennek az idős bácsinak.”**

Semmi hibát nem vétettek, leültek és hallgattak. És ha ilyen helyzetben vagy, ez a legjobb, amit tehetsz. Mi pedig nem szeretünk hallgatni, mert úgy gondoljuk, hogy ha mi vagyunk a kedvezményezett oldalon, akkor nekünk meg kell itt mondani a dolgokat. Van úgy, hogy meg lehet, de a mély elakadásoknál, a mély csalódásoknál a legtöbb, amit tehetünk, mint Jób barátai, ha nem is egy hetet, de legalább hét órát vagy legalább hét percet ülünk le a mellé. Jó emberek úgy gondolkodtak, hogy a világ állandó rendszeres szabályoknak engedelmessé válik, tehát valamilyen szabálysértés történt, hogyha hiba van a rendszerben, azaz jó

emberek jól fognak élni, míg a bűnösök kudarcot fognak vallani.

Klasszikus magyar anekdota, a jó emberekkel csak jó dolgok történnek. Ugye ez városi legenda. Aztán amikor ebben az állapotban vagyunk, amikor nem férünk önmagunkhoz, és nem is értünk önmagunkhoz, nem is értjük az önmagunkban zajló eseményeket, akkor hajlamosak vagyunk azt elhinni, azt a hazugságot, hogy ez csak velünk, kizárólag velünk történik. Viszont ilyenkor nagyon fontos az, hogy valaki mellénk álljon.

Innen érdekes azt végiggondolni, hogy elveszíthető-e a hit. Többféle nézet van, én azt gondolom, hogy azokat az igéket érdemes megnézni, ahol az Isten igéje figyelmeztet bennünket hit dolgában. És az, hogy jobbról vagy balról mit gondolnak a hit vagy az üdvösség elveszithetőségéről vagy elveszithetlenségéről, talán inkább azokat az igéket mondom, amelyek erre egyértelműen felhívják a figyelmet.

Például üggyeljünk arra, hogy senki el ne hajoljon, ki ne térjen Isten kegyelmétől, hogy a keserűség gyökere felnövekedve kárt ne okozzon. Vagy úgy van ez, a hitetlenség miatt törettek ki, te pedig a hit által állsz, ne légy elbizakodott, hanem félj. Két okról beszél az ige, az egyik az elbizakodottság, a másik pedig a keserűség.

Itt a végén visszatérünk a szerb anyukához, akinek a karjában a csecsemő volt. Vajon hogy lehetett erről meggyőződni, hogy azt a fájdalmat egy picit félretegye, és most a valóságban cselekedjen? Egy idős bácsi odament hozzá, és mondott neki valamit. Másfél percen belül ez az anyuka átadta a csecsemőt ennek az idős bácsinak. A mondat valahogy így hangzott, hogy gyönyörű babád van. Nem azt kérdőjelezte meg, hogy mit lát, nem azt kérdőjelezte meg, hogy ez valóság-e, amit lát, hanem odament arra a szintre, ahol ez az anyuka tartott, ő most ott tartott, hogy nem tud valamit feldolgozni. És az anyuka szavak nélkül azt mondta, akkor te tedd meg azt, amit meg kell.

Legyünk ilyen segítők azoknak, akik mélyen elakadtak, és akik a csalódásaikat Istenre tolják! Merjük őket bátorítani néha szavak nélkül!

Steiner József

EGYHÁZI ÉS GYÜLEKEZETI TRAUMÁK

Csalódás a hívő közösségben és hívő embereken

Nehéz megtapasztalásaim vannak a kapott témám kapcsán a mindennapokban, környezetemben. Az egyházi traumáknak, gyülekezeti traumáknak a kiváltó oka miatt van ez a bizonyos nehézség. Amikor is csalódunk a hívő közösségben, és csalódunk a hívő embereken.

A kérdésfelvetés indokoltsága

Először szeretném ezt a kérdésfelvetést indokolni, hiszen egy olyan témakörrel van szó, amely azért a mindennapokban ott van már a közbeszédben, meg ott van a szakcikkekben is. Nagyon gyakran ma már ezt ekléziogén neurózisnak nevezik az ezzel foglalkozó szakemberek, és bizony mint valós jelenséget tárgyalják és kezelik. Ha az utca emberét hallanák, akkor ott inkább így jelenik meg a fogalom, hogy valláskárosultakról meg egyházkárosultakról beszélünk abszolút bevetté vált témakörben.

Talán a szélesebb egyházi közönség számára ez a Willow Creek skandalummal indult. Nyilván nem itt indult, csak talán ezáltal lett úgy ismertebb mindenki

számára, hiszen annak idején Magyarországon is sok-sok felekezetből busszal hordták a lelkipásztorokat a Willow Creek vezetőképzőire, nemcsak a lelkipásztorokat, hanem vezetőket, sok-sok mindenki mást, mondván, hogy ott látjuk azt, hogy hogy kell jól gyülekezetet szervezni, hogy kell jól egyházat szervezni. Azután amikor kijöttek a botrányok, kiderült, hogy egy nagyon komplex dologról van szó: egészségtelen gyülekezeti vezetés, jó néhány területen történő visszaélés, ami feltárássra került a Willow Creekben. Itt a szexuálistól kezdve az anyagiakon keresztül jó néhány terület érintett volt még, és azután ugye az alkalmazottak legalább tucatjainak a sérülése, ami a felszínre került, legalábbis ez lett ismert a médiában azoktól,

„Milyen markereket találhatunk másokban vagy önmagunkban, hogy lássuk, hogy volt-e valamiféle traumánk? ”

akik ezt nevükkel és arcukkal vállalták fel.

Aztán akiket ez a téma akkor megragadott, elkezdtek mélyebbre ásni, és egyre több keresztény szervezetről, jól ismert keresztény szervezetről derült ki, hogy világi vezetési metódusok, módszerek, struktúrák kerültek alkalmazásra. Nemcsak hogy világi – már ez önmagában elég lenne az egyházban –, hanem nagyon sokszor korrupt metódusok kerültek bele.

A kortárs médiában, például az HBO Maxon jelenleg megtekinthető a Hillsong-botrány ötrészes dokumentumfilm-sorozata. Beszélgetéseim során a budapesti értelmiséghez tartozó fiatalokkal, akik között vannak hívők és nem hívők is, azt látom, hogy ez a sorozat rendkívül népszerű, és sokan követik. Innen szereznek impulzust az evangélikál gyülekezetek működéséről. Itt is rengeteg traumatizált ember, gyülekezeti tag ismerhető meg a filmsorozat által.

Manapság már nemcsak a PTSD-ről, a poszttraumatikus stressz-szindrómáról van szó, hanem az egyházi megfelelőjéről is találhatunk szócikket. Ezt a jelenséget PTCN-nek, poszttraumatikus gyülekezetszindrómának nevezik, amikor valakiben fizikális, szexuális, emocionális, mentális, kognitív, lelki, verbális és/vagy anyagiakat érintő traumák lépnek fel.

Ez azt jelenti, hogy egy váratlan és súlyos megrázkódtatás éri az embert, amit képtelen feldolgozni. Az ilyen esemény túllép az egyén feldolgozási és terhelhetőségi képességén, és egy kóros állapotot eredményez.

nyez. Ezek alapján megállapítható, hogy az egyházi és gyülekezeti közösségek nemcsak gyógyító közösségek lehetnek, hanem sérüléseket is okozhatnak, ahol súlyos sebeket lehet elszedni.

Kik kerülhetnek ilyen helyzetbe?

Az egyházsérültek köreit nézve először is az aktív és rendszeres látogatókra kell tekintenünk. Még egy egyszeri látogató is szinte olyan rossz gyülekezetekben létezik, ahol azonnal szenved a személy. Azok, akik aktívan és rendszeresen részt vesznek, már valamilyen formában sérülhetnek.

Nyilvánvalóan a gyülekezeti tagokra gondolunk elsősorban, hiszen ők a leginkább veszélyeztetettek.

Azonban kiemelnék egy különleges csoportot, a lekipászorokat, akik több irányból is könnyen egyházsérültté válhatnak. Például a tagjaiktól is megszenvedhetik a traumát. Ugyanúgy a gyülekezeti vezetőségtől, az előljáróktól, de még az egyházi felettesektől is. És ne felejtsük el, hogy az alkalmazotti státusz – tehát ez a munkahelye, onnan kapja a fizetését – fokozottan traumatizáló lehet egyszerűen az egzisztenciális függés miatt, hiszen a lakásukat, a fizetésüket és még sok mindent ebből a munkából szerzik.

A poszttraumás gyülekezeti/ egyházi szindróma markerei

Milyen markereket találhatunk másokban vagy önmagunkban, hogy lássuk, hogy volt-e valamiféle traumánk?

Kialakulhat egy mély bizalmatlanság az illetőben, tehát a sérült szemében az egyházi, vagy ez lehet éppen egy keresztény szervezet, egy missziói szervezet,

„Azt mondja ezzel: itt vagyok, és engem most lehet szeretni.”

1. Mély bizalmatlanság az egyházi, keresztény szervezeti, helyi gyülekezeti vezetők iránt.
2. Érzéketlenség az egyházi/gyülekezeti alkalmazottak nehézségeivel kapcsolatban.
3. Növekvő cinizmus a helyi gyülekezet, az egyház, majd a kereszténység irányában.
4. Vágy arra nézve, hogy pletykákat halljon / terjessze a vezetéssel kapcsolatban.
5. Fokozott aggodalom és félelem, amikor az egyház/gyülekezet vezetője beszélni szeretne velem.
6. A vezetők motivációjának megkérdőjeleződése állandósult bennünk.
7. Az anyagi támogatások visszafogása.
8. A szolgálni vágyás elapadása, egy idő után az egyházi/gyülekezeti rendezvények látogatásának elhagyása.
9. Általános szorongásérzet kialakulása minden témában, ami kapcsolódik az egyházhoz / a helyi gyülekezethez.
10. Egyre erősödő önigazultság-érzés (az önbecsülés elvesztése mellett).

vagy a helyi gyülekezet vezetői iránt. Tehát először ez a vezetőség irányában van.

Lehetséges, hogy valaki azért került egy közösségbe, mert valóban Istennel való kapcsolatot keresett, azonban helyette olyan emberi hagyományokkal találkozott, amelyeket ráerőltettek, vagy így élte meg a dolgokat, ahol tényleg ilyen események történnek. Mi történik, ha zsarnoki vezetők jelennek meg az illető körül, akik felette állnak, vagy törvényességgel találkozik, vagy erőszakkal, például az előjárók között versenyeznek

egymással, hogy ki kerülhessen be a következő választásnál. Lehet, hogy az emberek egymást bosszantják, ahogy a világban szokás, vagy árulás történik. Ezek a csalódások és ez a béke szigete nagyon nehezen egyeztethető össze. Ilyenkor a traumatizáció következik be, ami azt jelenti, hogy az illető sérülést szenved ebben. Milyen következményekkel járhat ez? Először is az adott közösségtől való elfordulás, aztán akár a teljes keresztény közösségtől való elszakadás is, és ritkán hallhatjuk azt, hogy valaki azt mondja, hogy az Istentől is elfordultam, inkább az ellenkezőjét halljuk.

Istennel én nagyon jól vagyok, köszönöm szépen, jobb a hitem, mint valaha is volt, de én otthon élem ezt meg. Azért jó, ha tudjuk, hogy végső esetben vagy sok-sok esetben a teljes hittől, és ez nyilván Istentől való elfordulást is jelent. És még az is lehet, hogy patológikus állapot áll be az illetőnél, mondjuk depresszió vagy még súlyosabb elváltozások következhetnek be a lelkében, pszichéjében.

Ehhez olvasmányként ajánlom a huszonhat-huszonhét éve íródott valláspatológia-könyvet, Süle Ferenc professzor úr könyvét, és ott ő már ezt rendkívül szépen tárja föl, hogy hogyan jönnek létre ezek a patológikus állapotok a gyülekezeti traumatizációk, egyházi traumák miatt.

Gondolkodtam, hogy mivel szemléltessem ezt olyan szemmel is jól látható módon, és a hátam fekvő kutya esete jutott az eszembe, és ehhez azt a képet mutatnám meg, amit a feleségem kapott le rólam. Nem én vagyok a lényeges a képen, hanem a kutya. Ő egy nagyon-nagyon fárasztó hét után a lányunktól visszaörökölt kutya, mert ő nem vihette magával. Leheveredtünk, és én ott úgy elaludtam a nappaliban a földön, ahogy kell, és a kutya fekvési pozícióját kell itt nézni. Mert az itt a lényeges, hogy mikor fekszik így egy kutya. Olyankor, amikor teljesen átadja magát annak a kezébe, aki mellett van. Amikor felfedi a kutya az úgynevezett lágy részeit, ahol védelmező csontozat nincsen, és az izomzat is sokkal gyengébb, tehát védekezésre nem alkalmas izomzat van. Azt mondja ezzel: itt vagyok, és engem most lehet szeretni. Ez azért érdekes, mert ugye a kutya a szeretetet ekkor éli át. A teljes nyíltságot és a teljes bizalmat fejezi ki azáltal, amikor a hátára fekszik, hogy na, vakargasd meg a hasamat. Ez a továbbiak miatt azért érdekes, mert abszolút mértékben leállított védelmi mecha-

„A ma embere mást keres, kiteljesedést keres minden körben.”

nizmusokkal találkozunk ebben a pillanatban annak érdekében, hogy a legsimogatóbb szeretetet át tudja élni. Viszont ez egy óriási rizikóval jár, annak a rizikójával, hogy a legpusztítóbb támadást is ilyenkor élheti át a kutya. Mi miatt? A támadásnak a váratlansága, a valószínűtlensége miatt. És erre jön rá még adaléknak, hogy teljesen kikapcsolt védelmi mechanizmusokkal számolunk. Tehát ez a háton fekvő kutya esete. Így tartozunk mi lelki közösségekbe, hogy gyakorlatilag elmegyünk és kiskutyákként lefekszünk a hátunkra, felfedjük a lágy részeinket, ahol nagyon támadhatóak vagyunk.

Erik Erikson német, majd aztán az Egyesült Államokban karrierjét felépítő fejlődépszichológus a következőt fogalmazta meg: „A vallás... a legrégebbi és legtartósabb intézmény, amely arra szolgál, hogy a bizalom érzése a hit formájában szülessen rituálisan újjá... ígérete szerint megvédi az embert...” (Erik Erikson, 1991) Tehát ilyen helyzetben jutunk oda, és akkor ott vagyunk ebben az egyházi közegben, ebben a helyi testvéri közösségben, és teljesen megnyílik az egyén, kikapcsolja védelmi mechanizmusait, azaz teljesen védtelenné válik.

A gyülekezethez tartozás mozgatórugói

Nagyon megváltoztak a gyülekezetbe tartozásnak a mozgatórugói itt a posztmodernben. Missziológus vagyok. A kortárs missziológiának az egyik sarkalatos kérdése, hogy mi mindannyian egy megváltozott pszichoszociális térben vagyunk, ott próbáljuk élni az életünket, és mások ezek a mozgatórugók, mint régen voltak. Ugorjunk csak egyet néhány száz évvel korábbra. Az emberek egy dolog miatt akartak az egyházhoz tartozni. Ők a bűneikre kerestek választ. Egy megoldást kerestek arra, hogy én bűnös vagyok, és nem akarok elvárni, én üdvösséget szeretnék. Ezért tartoztak az emberek az egyházba. A ma embere mást keres, kiteljesedést keres minden körben. És hogyha úgy gondolja, hogy neki ehhez egy gyülekezetbe járás vagy bármi más ehhez hozzáad az ő máshol való kitel-

jésedéséhez, vagy éppen még ő itt is ki akar teljesedni ebben a helyi közösségben, és ezt nem kapja meg, hát akkor valami elég nagy feszültség jön létre.

Jelenleg a Református Szemlébe írok egy tanulmányt a moralista terapeutikus deizmusról (MTD), aminek a lényege, hogy ma fiatalok százezrei keresik a világban azt az egyházban, a gyülekezetben, hogy legyen ott azért egy erkölcsiség, tehát legyen valamilyen tartalma, és ez egy gyógyító közösségként szóljon neki, de egyfajta deizmus van ebben. Tehát biztos ebben valahol ott van az az Isten is, aki minket létrehozott. És így tovább, és így tovább, érdemes az MTD-re rákeresni, és sok minden olvasható róla.

A paripa másik oldala

Éppen ezért a valós egyházszerűk mellett egy másik óriási nagy csoporttal is számolni kell: akik a kielégítetlen vágyaik, kielégítetlen szükségleteik miatt mutatják be magukat sérülteknek. Lehet, hogy így is élnek meg, vagy egy kicsit manipulálnak is ezzel. Ezzel nagyon könnyű visszaélni. Tessenek emlékezni a #meetoo mozgalom elindulására. Úgy indult, hogy néhány olyan személy, akit szexuálisan bántalmaztak, azt mondta, hogy én leleplezem magam, mert ez és ez történt velem általa. Utána mindenki elkezdte emelni a kezét: én is, én is, én is, én is, én is! Aztán már sen-

„Az elsőnek a megoldások között én a prevenciót mondanám.”

ki nem volt kíváncsi a valóságra, mert elég volt ezt a zászlót belengetni, és akkor ez mindjárt működött. Itt is találkozhatunk ezzel a jelenséggel.

Tehát jó néhány ember ezt a zászlót lengeti be, hogy kérem szépen, én valláskárosult lettem a lelkipásztoromtól, a gyülekezetemtől, a püspökömtől, az egyházvezetőmtől – attól függ, hogy melyik egyházban vagyunk. És aki ezt belengeti, az azt gondolja, hogy innentől kezdve neki mindent szabad, lejáráthat szervezeteket, lejáráthat embereket, meg bármit csinálhat, viheti ki a világ elé az összes mocskot.

Megoldások – gyülekezeti prevenció

Térjünk rá a megoldási javaslatokra! Az elsőnek a megoldások között én a prevenciót mondanám. Sokkal könnyebb a prevencióval jó dolgokat tenni és a rossz dolgokat megakadályozni, mint sérülteket és megbetegedett embereket gyógyítani.

1. Az egyik legfontosabb az alázat: az esendőségünk transzparens, tehát látható voltának az elfogadása és annak a gyakorlása. Tehát hogy ennek tudatában legyünk, és hogy ennek hangot adjunk, hogy mi mindannyian esendő, gyarló emberek vagyunk. A szolgálatom során Európában, Ázsiában,

Afrikában és az Egyesült Államokban tanítok, és most nem olyan régen Arizona székhelyén vagy fővárosában, Phoenixben voltam, mesterfokon tanult az osztály, és akkor elmondtam nekik a hét elején, hogy amikor én tanítok, akkor az utolsó előtti nap délutánjának az a címe, egyébként ilyen profi címek vannak, de ott annak az a címe, hogy Steiner József legnagyobb kudarcai és botlásai. És mindig azt mondják, ezt várjuk a legjobban. És amikor megint ezt megtartottam, és persze szó szerint olyan dolgokat mondtam, hogy ebben én bűnös voltam, elszúrtam, életem végéig viszem ennek vagy annak a következményét, akkor azt

„Kegyelmet nemcsak hirdető, hanem a kegyelmet élő és a kegyelmet sugárzó közösség szükséges.”

mondta egy megagyülekezet egyik meghatározó szolgálattevője, hogy nemcsak ezt vártuk a legjobban, hanem szerintem ez volt a legjobb. Nemcsak azért, mert egy jó érzés, hogy a tanárunk is egy esendő ember, ő is elszúrt egy csomó mindent. A mi kultúránkban ezeket rejteni szoktuk. A gyengeségét meg a saját botlásait, tehát nem az, hogy mások hogy szúrtak ki velem, vagy ilyesmi, hanem a saját botlásait, azt titkolja, arról nem beszél, azt elrejt, mert ez az erő kultúrája. Tehát itt ilyeneket nem lehet bemutatni.

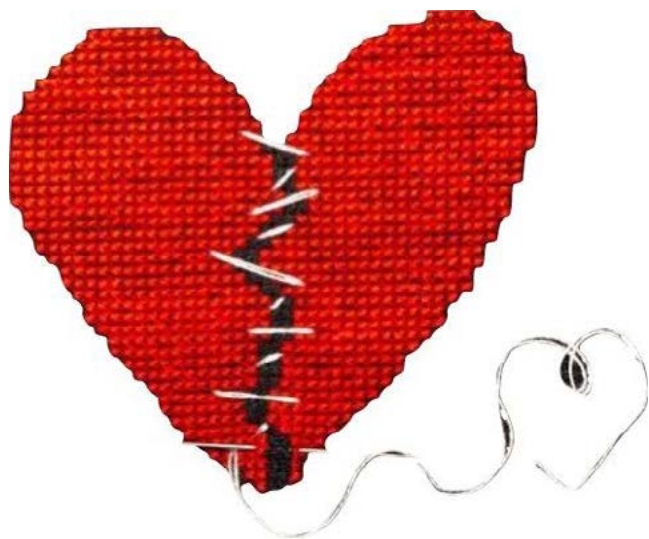
2. Azt gondolom, hogy a prevenciónak fontos szerepe van a gyülekezeteinkben. Én is mostanában gyakran leleplezem magam a szószéken, elmondom a testvéreknek, hogy nem is tudom, hogy erről hogyan merek ígét hirdetni, az nem megy jól, ebben vagyok a leggyengébb, vagy ebben itt botlottam.
3. Fontos a befogadó lelkület a gyülekezetekben, erre is számos igevers bátorít bennünket. Például a Róm 14,1: „A hitben erőtlent fogadjátok be anélkül, hogy vélekedéseit ítélgetnétek.”
4. Kegyelmet nemcsak hirdető, hanem a kegyelmet élő és a kegyelmet sugárzó közösség szükséges, ami nyilván azzal együtt érvényes, hogy a gyülekezeti fegyelemnek és a megbocsátó lelkületnek az egészséges aránya kell hogy jelen legyen a közösségben.
5. Lényeges az is, hogy legyen érett tanítványok képzése is.
6. Az egyházi vezetőknek, gyülekezeti vezetőknek, keresztény szervezetek vezetőinek szembe kell nézniük/néznünk azzal, hogy sokan szereznek/szerzünk sérüléseket Istenről nevezett szervezetekben. A bűntől való megtisztulás lépései: bűnfelismerés, bűnbeismerés, bűnbánat, bűnmegvallás, bűnbocsánat, bűnelhagyás.

Megoldások – traumatizáltaknak

Ha mégis bekövetkezik a traumatizáció, akkor mit lehet csinálni? Itt Lazarus és Volkmann alapján érdemes a megküzdési stratégiákat végiggondolni egyházi környezetre.

„Sérült emberek sérüléseket okoznak, úgyhogy már csak ezért is szükséges mindegyikünknek meggyógyulnunk.”

1. Az egyik ilyen megküzdési stratégia a konfrontáció, tehát amikor tényleg megküzd valaki a problémával.
2. A másik az eltávolodás, amikor valaki érzelmileg meg gondolatilag egy kicsit eltávolodik a problémától, hogy jobban ki tudja értékelni.
3. Az érzelmeknek és a viselkedéseknek a szabályozása, vagyis megtalálni azt, hogy itt és most mi lenne a legjobb.
4. Nagyon lényeges a társas támogatás, hiszen a társaink erőforrást jelentenek egy ilyen dologban is.
5. A felelősség felvállalása: itt két irányba fúj ki a szelep az embereknél. Van, aki mindent elhárít magáról, van, aki meg mindent magára vesz, és abba próbál belepusztulni. Éppen ezért itt a differenciálás az egyik legfontosabb dolog, tudni, hogy miben voltam én felelős ebben a bizonyos dologban, ami kialakult, és miben nem én voltam a felelős.
6. Problémamegoldás-tervezés: kifejezetten kognitív, racionális stratégia keresése a megoldás érdekében.
7. Nagyon lényeges még azután az elkerülés, menekülés. Jó tudni, hogy lehet olyan helyzet, amikor nincsen kilábalás másképpen, hanem ki kell lépni.
8. És pozitív jelentést érdemes keresni mindebben: mit tanulhatok ebből?
9. További megoldás: a traumatizáltaknak nemet mondani az áldozati kultúrára, tehát ha sérült is vagy, az áldozati kultúrába ne lépjél be. Tehát ne azt mondd, hogy én az vagyok, akit a lelkipásztor félrevezetett! Ne azt mondd, hogy én az vagyok, akit a férje/felesége otthagytott ennyi gyerekekkel! Ne azt mondd, hogy én egy beteg gyermek édesanyja vagyok stb. Ez ott van, megtörtént veled, de ne ez legyen az identitásod! Az áldozati kultúrára nemet kell mondani.
10. Aztán nemet mondani a szennyes kitergetésére, tehát nem a világ előtt kell nekünk pereskednünk. Nemet mondani a valláskárosultakat egybegyűjtő közösségek felé. Újabb keletű gyülekezetek komplett márkaépítése arra alapul, hogy gyertek, ti sérültek, ti, akiket jól megverték, máshol nem, de nálunk az evangélium van. Itt aztán szeretet

- van, gyertek ide! Erre nemet kell mondani. Ez általában egy jó kis kampó szokott lenni, egy horog.
11. A személyes istenkapcsolat fejlesztése a lelkigyakorlatok által.
 12. Lényeges a mentori kapcsolat, tehát egy hitben előttünk járó mentor legyen mellettünk.
 13. Megmaradás az egyház/gyülekezet keretein belül, mindannak ellenére, hogy nehézségek is lesznek.
 14. Gyógyító mikroközösségbe tartozás.
- Sérült emberek sérüléseket okoznak, úgyhogy már csak ezért is szükséges mindegyikünknek meggyógyulnunk.

A meggyógyulásunk pedig Krisztusban lehetséges. „...a mi bűneinkért kapott sebeket, a mi vétkeinkért törték össze. Őt érte a büntetés, hogy nekünk békeségünk legyen, és az ő sebei árán gyógyultunk meg.” (Ézs 53,5)

Ez a mi bünbetegségünkről szól – ami minden sérülés végső kiváltó oka. A Krisztusban való gyógyulásunk alapja az ővele való személyes kapcsolatunk. Ebben nyilván a társas kapcsolataink, szeretetteljes közösségek és barátok, lelki testvérek a segítségünkre lehetnek.

Reimer Márta

GYÁSZ ÉS KERESZTÉNYSÉG

I. A gyász emberi oldala

A „Gyász és kereszténység” cím a gyász gyakorlati megélésére koncentrál, amely egy lelkigondozói téma. Ebben az esetben dominálnak az égető „emberi” kérdések: „Mi is történt?”, „Miért történt?”, „Miért pont én?”, „Mikor lesz már jobb?”, „Mit tettem rosszul?”, „Miért engedte meg Isten?” kérdés is megjelenik egy gyászfolyamatban, amely azonban teológiai kérdés.

A gyász egy olyan természetes emberi reakció, amelyet egy számára nagyon közel álló szeretett ember elvesztésére okoz a gyászoló. A gyászban megjelenő mély, sokszor egymással merőben ellentétes érzelmvilág leírására a szakirodalom (Elizabeth Kübler-Ross svájci pszichiáter) a gyászfolyamat öt fázisát nevezi meg. A tagadás, harag, alkudozás, depresszió és elfogadás fázisok nem sorrendben követik egymást. Amíg a gyászoló az elfogadásig eljut, sok érzelmi energiát használ fel. Norman Wright „gyászgombolyagról”, érzelmi káoszról ír. A modellek haszna, hogy segítenek néven nevezni állapotokat, és kapaszkodókat

adnak egy olyan kaotikus érzelmi állapotban, ahol gyakorlatilag semmi nem működik úgy, mint előtte. A gyászfolyamat olyan faktoroktól is függ, mint például: Milyen erős volt az érzelmi kötődés? Hány éves volt az elhunyt? Spontán magzat elvesztés, abortusz vagy csecsemő-, gyermekhalál történt? Kisgyermek veszítette el a szülőt? Tragikus, erőszakos haláleset volt-e? Hosszú ideig tartó nehéz szenvedés előzte meg a halált? Átélt-e a gyászoló rövid időn belül halmozottan haláleseteket? Az „Elveszítünk, elhagyunk és elengedünk másokat” (Viorst, 2002) megfogalmazás kifejezi az emberi élet realitását. Veszteségek úgy is érhetnek bennünket, hogy nem halt meg senki. Ilyen például az új otthonba költözés, országváltás, munkahelyváltás, nyugdíjazás, kapcsolatok megtörése, célok és álmok elvesztése, egészség elvesztése, amputáció stb.

II. Gyászfeldolgozás

Verena Kast és más szakirodalom is megemlíti, hogy az a) elutasítás; b) felszakadó érzelmek; c) keresés és

„A meg nem gyászolt veszteségek később pszichoszomatikus panaszokat (fejfájás, álmatlanság, nyomott kedélyállapot) okozhatnak.”

elválás; d) az önmagunkhoz és a világhoz fűződő új viszony kialakításának stádiumaiban a gyászfeldolgozás elakadhat. A gyászmunka háritásának sokféle oka lehet. Az elutasítás stádiumában némelyek úgy élnék, mintha mi sem történt volna, a fellépő üresség miatt „ügybuzgalomba” menekülnek. A meg nem gyászolt veszteségek később pszichoszomatikus panaszokat (fejfájás, álmatlanság, nyomott kedélyállapot) okozhatnak. A fel nem dolgozott gyász „keresi az útját”. A felszakadó érzelmek stádiumában erős lehet az érzelmek háritási kísérlete, melyben a gyászmunkát teljes egészében meg akarják kerülni. Fontos, hogy a gyászoló tartsa tiszteltben saját érzéseit, legyen őszinte önmagához: „most nem vagyok jól... nagyon fáj, alig vonszolom magam.” Nem kell úgy csinálni, mintha nem fájna. A halál valósága megköveteli, hogy szembenézve a fájdalommal meg merje fogalmazni, hogy például hiányzik a vitája, lassúsága, mosolya, viccei stb. Akkor gyógyul, amikor emlékezik. Eközben legyen felkészülve a számára ismeretlen (keresztény kultúránkban inkább negatívként beállított) érzelmekre, mint például düh, halálfélelem, elhatalmasodó büntudat. A büntudat legyőzésére segíthet az a gondolatmenet: „igyekeztem, de nem tudtam rendezni, adós maradtam, fáj, hogy nincs jóvátételi lehetőségem, mégis a szépet szeretném vele kapcsolatban őrizni.” A harag, indulatok és agresszivitás nehezen kezelhető érzelmekként jelennek meg, mert a „halottról jót vagy semmit!” gátolja a nehéz érzelmek realizálását és kezelését. A keresés és az elválás stádiumában minden gyászoló saját utat keres. Aki korai veszteséget élt át, az hamar szembesült azzal a tapasztalattal, hogy nem bízhat az életben, minden pillanatok alatt elmúlhat. Ilyenkor a szeretett személy halálba követése gondolati síkon megfordulhat. Van, aki „benne felejtkezik”, „benne ragad” a gyászban, nem vállalva a gyász előrevívő folyamatát. Megállapították, hogy a lezáratlan, elfojtott, elhanyagolt gyászfolyamatok az életben depresszióhoz vezethetnek. A gyász és a melankólia közös gyökerét már Sigmund Freud is látta. A gyászoló tudja, mit veszített, a depressziós nem tudja, mit veszített. „A gyász depresszív színezetet ölthet, ha az elhunytal szemben ellenséges érzület, agresszív indulatok mutatkoznak, melyeket azonban nem ildomos nyíltan kifejezésre juttatni.” (Kast 2021:103) „Vannak, akik nem jutnak ki a gyászból, azaz krónikusan gyászolnak.” (Kast 2021:113)

Pilling (Gyász 2003:43–48) komplikált gyászt a gyászolónál akkor figyelt meg, amikor nehezítő tényezők, például nagyon váratlan veszteség, a halál erőszakos úton következett be, a túlélő a baleset és halál okozója volt, gyermek, illetve fiatal halálózása, túlságosan erős kötődés a halotthoz, ambivalens érzések az elhunyttal kapcsolatban, jelen vannak halmozott, illetve feldolgozatlan korábbi veszteségek, hiányos szociális kapcsolatok, a gyászoló anamnézisében (kórelőzményében) depresszió szerepel, a gyással egyidejűleg egyéb stresszhelyzetek is felléptek.

III. A gyászoló keresztény közegben, avagy miért engedte Isten?

Nem Isten engedi vagy küldi a betegséget, fájdalmat, veszteséget és a halált, hanem mindezek földi életünk realitásai. Példa erre a Bibliában a Zsolt 90,10: „Életünk ideje hetven esztendő, vagy ha több, nyolcvan esztendő, és nagyobb részük hiábavaló fáradság, olyan gyorsan eltűnik, mintha repülnénk.” Az embert, akár keresztény, akár nem, érik fájdalmak és veszteségek. Isten eredeti terve az élet! Nem a halál. Tény az, hogy alig kezdődött el a „világ”, már veszteség éri Ádámot és Évát, mert kiűzetnek az Édenből! Az emberiség a „halál” szóval már a Biblia első könyvében szembesül, amikor a sátán beszélgetésbe kezd Évával: „A kígyó erre így felelt az asszonynak: Dehogyan haltok meg!” (1Móz 3,2–4) Letargiás hozzáállást látunk Jób feleségénél, aki férje szenvedései közben ezt tanácsolja: „Még most is ragaszkodsz ahhoz, hogy feddhetetlen maradj? Átkozd meg Istent, és halj meg!” (Jób 2,9) Ez a tanács a feleség reménytelenségét és realitástól való eltávolodását jelzi. Tulajdonképpen nem lehet hirtelen parancsra meghalni, hacsak nem kész önpusztításra az illető. A halál ma már egyre kevésbé tabutéma, de a gyászról és a gyászfolyamatról még mindig nagyon keveset tudunk. A környezet is sokszor bátortalan, zavarban van, vagy ügyetlen a kommunikációban a gyászoló felé. A baj az, hogy a társadalomban még mindig elfogadott hozzáállás az, hogy legyünk hamar túl rajta! Ennek az is lehet az oka, hogy más ember gyásza láttán nehezen viseljük a szükséges csendet, hogy az élet megállít bennünket is, hogy nincsenek válaszaink, vagy túl sok mondanivalónk van. A következmény az, hogy a gyászoló eltávolodik a veszteség megélésétől, mert nem szeretné, hogy valaki azt gondolja róla, hogy ő gyenge.

„Tapasztalatlan embertársként és a bizonytalanságából kifolyólag kár lenne úgy reagálni a gyászra, hogy mi mondjuk meg, mikor és meddig helyénvaló a gyásza.”

Pedig kimutatott, hogy az érzelmek őszinte megfogalmazása és kifejezése teszi lehetővé, hogy el tudjunk köszönni a fájdalomtól.

„Elfogadni tudni a másik halálát annyit jelent, mint elfogadni egy soha viszont nem látást, egy hang és gyengédség megszűntét, melyek hordozói voltak a kapcsolatnak. Beleenyugodni az örökös és végleges hiányba.” (Polcz Alaine pszichológus és thanatológus, a hospice mozgalom megalapítója.)

„Ha nem vagyunk hajlandók búcsúzva létezni, ha nem tudjuk a halált bevonni az életünkbe, depresszió fenyeget bennünket.” (Kast 2021:190)

Tehát a gyász megengedett és lélektani szempontból szükséges. Isten soha nem ítél el senkit azért, mert saját tempójában gyászolja szerettei elvesztését. Vigasztal: „egy napon eltörlök minden könnyet”, akkor lesz valóság és gyógyír az életünkben, ha érző, érzelmeket felismerő és önmagunkat is figyelembe vevő hús-vér emberek maradunk.

IV. A környezet helytelen hozzáállása gyászolókhöz

Első olvasásra talán furcsa lesz olvasni a pontokat, melyeket gyászolók támogatása esetében mint NO GO említék. Mivel e mondatokkal azért időnként mégis találkoztam lelkigondozói gyakornokokkal való foglalkozásom közben, nem maradhatnak említés nélkül.

Az a mondat a lelkigondozótól és a környezettől: „Az idő minden sebet begyógyít, mindent megold”, nem segít a gyászolónak. Az idő múlása önmagában nem old meg semmit.

„A gyász nem múlik el. Nem múlik el, csak körbenövi az élet.” (Orvos-Tóth Noémi)

Amennyiben a gyászoló egy személyes beszélgetésben egy őszinte mondatra: „Nagy az én bánatom, rövid idő alatt mindkét szülőmet elvesztettem”, azt a választ kapja, hogy „mindennek elrendelt és megszabott ideje van...”, úgy érzi, hogy nem veszik komolyan. Egy temetésén, gyászistentiszteleten mindig helye van az Isten

igéjének és biztatásának. Egy személyes beszélgetésben a gyászoló inkább megértésre és csendre vágyik. Akkor tud a gyászoló mélyen és őszintén megnyílni és lassan gyógyulni, ha a lelkigondozó kibírja az ő fájdalmát, nem sűrgeti (haladjunk már!), hanem rövid ideig ketten együtt hordozzák a gyász érzését. Az segít igazán, ha a támogató nem akarja túl hamar továbbléptetni a gyászfeldolgozásában. Egy olyan mondat gyászolónak, hogy „Ez az élet rendje”; „Ez volt Isten (vagy a sors) akarata”, szintén lekicsinyli az ő fájdalmát. Sűrgetően hat, hogy minél hamarabb engedje el a jelen fájdalmát, és fogadja el a megváltoztathatatlant. A környezet utalása arra, hogy „Szépen gyászolsz! Igazán jól csinálod, jól viselkedsz!”, azt sugallja, hogy jutalmazzuk a „nem gyászolást”. Tapasztalatlan embertársként és a bizonytalanságából kifolyólag kár lenne úgy reagálni a gyászra, hogy mi mondjuk meg, mikor és meddig helyénvaló a gyásza. Sokkal gyógyítóbb csendben mellette lenni. Jób barátai hétnapi hallgatással és csenddel ajándékozták meg barátjukat, így igen bölcsök voltak. A baj akkor kezdődött, amikor elkezdtek beszélni, és okosnak vélt mondataikkal sokszor ellenállást váltottak ki Jóbban. Egy olyan mondat: „Azért történt a halál, mert...”, okoskodásként hat. El kell fogadnunk, hogy a miértre nincsen válaszunk, sokszor nem tudjuk és nem is kell tudnunk. A bátorítás szándékával elhangzó mondatok: „Ne légy szomorú, fej a fejjel, most erősnek kell lenned!” sem megfelelőek,

”
”

mert egy olyan időben sugallnak elvárásokat, amikor a gyászoló még nem lát mást, csak a fájdalmát. A „Már itt kellene tartanod!” direkt vagy indirekt utalás is nyomásként hat. Egy olyan mondat: „Légy hálás, hogy ilyen sokáig veled volt”, kioktató. A veszteségérzést és a gyász mélységét nem az határozza meg, hogy milyen sokáig élt a szeretett személy. Olyan ember, aki a „Tudom, mit érzel” mondatot használja, talán a saját emlékei alapján szeretne vigasztalni. Viszont a saját példa ezekben az esetekben ritkán passzol az illető gyászára, mert minden gyászfeldolgozás MÁS. Egy általános életbeli dilemmára lehet, hogy jólesik egy másik ember tapasztalataira támaszkodni és tanácsait elfogadni. Ez nem így van a gyásznál.

Az „Így kellene érezned”; „Neki már jobb”; „Tudod, hogy neked is jobb így” nagyon direkt és személyes beleszólás egy másik ember életébe. Ezen mondatok határátlépésként kezelendők. Ha valaki a „Ne bánkódj” szófordulatot használja, vagy direkt tanácsokat ad: „Ne emlegesd újból”; „Vedd le a képeit a falról”, a direktivitása miatt fájó érzéseket kelthet a gyászolóban, akármennyire is vigasztaló szándék van mögötte. Az emlékezés történhet albumáttekintéssel, együtt átélt élmények és emlékképek felelevenítésével. Olyan felszólító és direkt mondatoknak, mint: „Foglald el magad”; „Ne gondold rá”; „Költözz el”; „Keresd a barátokat” is lehet átlendítő szándéka, de a direktivitása miatt mégsem éri meg a gyászoló szívéhez. Nem az a lényeg, hogy mi mit gondolunk előrevivőnek és motiválóknak, hanem hogy a gyászolónak mire van szüksége. A Carl Rogers által képviselt partnercentrikus pszichoterápiából származó fogalmak (értő figyelem, empátia, kongruencia és nondirektivitás) alkalmazása megvédhet bennünket is gyászkísérés közben a súlyos hibák elkövetésétől. Többféle lista készült már a beszélgetésvezetés hibáiról. Dr. Gyökössi Endre pasztorálpszichológiai megközelítése azokat gyűjti össze, amelyek a lelkigondozói beszélgetésekben leggyakrabban kísértenek.

„Ezek: a) a moralizálás, mert hiszen van kész, évezredek tapasztalatokkal igazolt s ráadásul Istentől való normarendszerünk; b) a dogmatizálás, mert hiszen ismerjük az igazságot, mégpedig a legteljesebbet, Isten írásba is adta nekünk, talán csak meg kell mondanunk annak, aki még nem hallotta; c) a diagnosztizálás, mert hiszen már hallottunk egyet s mást az

ember lelki életének nyomorúságairól, s van annyi emberismeretünk, hogy átlássuk a másik problémáját; d) az általánosítás, mert hiszen nem ez az első eset, amivel találkoztunk, mással is megtörtént már hasonló, és túlélte.”

Ilyen és hasonló mondatok ellenállást válthatnak ki és még szomorúbbá tehetik a gyászolót.

V. A környezet helyes hozzáállása gyászolókhöz

Jób barátainak helyes kezdeti hozzáállása már említésre került. Példamutató az a rámozdulás, motiváció és együttérzés, amelyet Jób 2,11-ben olvasunk:

„Amikor meghallotta Jób három barátja, hogy mennyi baj érte őt, eljöttek a lakóhelyükről... Megállapodtak egymással, hogy elmennek hozzá, és részvétellel vigasztalják őt.”

Tehát tudtak barátjuk fájdalmáról, és a vigasztalás szándékával a szívükben indultak útnak. Nem marad el az akkori kultúrára jellemző együttérzés sem:

„Akkor lesz helyes hozzáállásunk a gyászolóhoz, ha igyekszünk mellette lenni, észrevesszük a fájdalmát, és zavarunkat nem sok beszéddel leplezzük.”

„Amikor messziről megpillantották, alig ismertek rá. Hangosan sírni kezdtek, megszagatták köntösüket, és port szórtak fejükre.” (Jób 2,12)

Ezután olvassuk a megrázó részvétet:

„És mellette ültek a földön hét nap és hét éjjel; de egyik sem szólt hozzá egy szót sem, mert látták, hogy milyen nagy a fájdalma.” (Jób 2,13)

Hét másodpercig hallgatni biztosan tudunk, hét percig már nehezebb feladat, hét óra és hét nap hallgatás és csend (földön ülve) egy szenvedő ember mellett szinte már elképzelhetetlen. Ez a bibliai történet tanít bennünket. Akkor lesz helyes hozzáállásunk a gyászolóhoz, ha igyekszünk mellette lenni, észrevesszük a fájdalmát, és zavarunkat nem sok beszéddel leplezzük. A környezet feladatai közé tartozik, hogy a gyászoló érzelmileg megterhelő belső munkáját mindenben támogassa. Ezt meghallgatással, biztató és együttérző szavakkal: „Nagyon sajnálom! Nagyon fájdalmas lehet neked!” fejezhetjük ki. Élvezzük a csend áldásait, mert nem kell minden pillanatot szavakkal kitölteni. A „meghallgatlak, itt vagyok! türelmet sugall felé. A „szabad érezned!” üzenet is azt fejezi ki, hogy készek vagyunk veszteségeinek a súlyát együtt hordozni. Ezért bátorítsuk őt arra, hogy merje elmondani belső vívódásait anélkül, hogy a kérdezősködés hibájába esnénk. Ha dühöt érez, azt is fogadjuk el! A gyászkiérésnek ítélkezésmentes zónának kell lennie. Beszéljessünk a gyászolóval az elhunytól úgy, hogy gesztusait, együttléteket, vicceket mesélünk! Hogy emlékezünk. Nem

lehet tabu az, aki már elment. Biztassuk a gyászolót arra, hogy fogalmazza meg, mire van szüksége, mert így azt az érzést adjuk neki, hogy nem kell egyedül megküzdenie a gyással. A türelmesen és empatikusan kezelt gyászoló nagyon sokszor egy idő után kész az emberi perspektívából kiszakadni és keresztényként vigasztalásért Isten elé állni. Ez magában foglalhatja a személyes imádságot, a bibliai üzenet, vigasz meghallgatását, mely igazi gyógyír lehet. Az Úr Jézus közelében növekszik a hite és a reménye a jövő felé. Új helyet kap a világban, melyet Isten jelöl ki neki. Közösségként figyeljünk arra, hogy a legmélyebben kötődött belső kör (házastárs, gyermek, szülő) kapják meg a legtöbb érzelmi támogatást. Például egy fiatal édesapa elmenetele esetén figyelniünk kell a gyászoló feleségre, de a gyermekekre is. Némegyszer előfordul, hogy a gyermekek az édesanya gyászát (éjszakai sírások) is hordozzák, mert az anya nem kap családon kívüli támogatást. Ilyenkor a családon belül minden tagnak szüksége van a személyes (minőségben és mennyiségben különböző) támogatásra, mert ez határozza meg a gyógyulást. Ma már több lélektani támogatott gyászfeldolgozási lehetőség is van, melynek célja, hogy a kötelék ne elszakadjon, hanem bennünk az elhunytból valami továbbéljen, és a búskomorságot átvegye a „hálás vagyok”... „tőle ezt örööm” felismerés. Kívánom minden gyászolónak, hogy a fájdalmas valóság után legyen vigasza ez az ige: „Mint utolsó ellenség törölte el a halál” (1Kor 15,26), és az a bizonyosság, hogy találkozunk! „Jézus a mi Vigasztalónk, és az ő Lelke, akit elküldött, hogy velünk maradjon mindvégig.” (Cseri 1999) Magasztaljuk Istent azért, mert szeretetét kinyilvánította felénk, mi is szerethettünk embereket, és bennünket is szerettek.

Irodalom:

- ◆ Cseri Kálmán: Mit tanít a Biblia a szenvedésről (Budapest: BPRE, 1999).
- ◆ Kast, Verena: A gyász. Egy lelki folyamat stádiumai és esélyei (Park, 2021).
- ◆ Myfield, Sue: Első lépések. A gyász feldolgozása (Budapest: Harmat, 2014).
- ◆ Pilling János: Gyász (Medicina, 2003).
- ◆ Viorst Judith: Szükséges veszteségeink (Budapest: Háttér, 2002).

Kovácsné Blaskó Mariann

„HOGYAN SZERESSEM, HA NEM TUDJA KI VAGYOK?”

A demenciával élő személyek gondozásának megküzdési stratégiái

Egy nagyon kis szeletéről szeretnék az életnek beszélni, amiben nem tudományosan veszek részt, de amiben van egy némi tapasztalatom, hiszen közel 28 éve idősök között élek, amit én el se tudtam volna soha életemben gondolni. Egy idősök otthonában dolgozom. Éjszakás nővérként kezdtem, és most 12 vagy 15 éve vezetem ezt az intézményt.

Ez a szegmens, amiről most szeretnék beszélni, nagyon sokunkat érint. Mindenki szeretne sokáig élni, de minél egészségesebben, tehát öregedni nem nagyon szeretnék, pedig annak is vannak előnyei. Én szoktam a bentlakóknak mondani, hogy de legalább nem kell ablakot pucolniuk, ugye? Egy idősotthonban milyen jó az, hogyha az ellátottnak ezzel nem kell foglalkoznia.

Ha demenciáról beszélünk, akkor fel kell tennünk magunkban a kérdést, hogy az idősöket kell-e tisztel-

nünk. Az Isten igéje arra tanít, hogy keljünk fel az idős ember előtt, tiszteljük az anyánkat, apánkat. De még a mesevilágban is, ugye, hogyha öreganyámnak szólítottuk azt a kis púpos kis botladozó nénit, akkor mivel öreganyámnak szólítottuk, megadtuk a tiszteletet, elmondta, hogy majd milyen próbáknál hogy lesznek a dolgok, mi lesz a megoldás. Tehát a tiszteletet megadni mostanában újra kell tanulni. Nagyon sok személytől hallottam olyat, hogy azért nem tisztelem, mert nem érdemli meg. Én azt gondolom, hogy az idős embert önmagáért kell tisztelni. Nem azért, mert olyan hasznos számomra, hanem ez egy evidencia. Ezt jó, hogyha tudatosítjuk magunkban, és tudatosítjuk a következő generációban is. Nem csak azért, hogy jobb dolgunk legyen, mivel mi is szeretnénk egy olyan környezetet, ahol legalább néhányan ránk nyissák az ajtót, vagy esetleg a tanácsunkat kérik. Ma már nem nagyon

„A demencia olyan agyi elváltozás, amely az agyi funkciók leépülésével járó folyamat, elvesztjük a koncentrációt, az emlékezőképességet.”

kérnek tanácsot az idősebbektől, mivel úgy gondolom, hogy azok a tudások, amik most nagyon kellene az élethez, a gyorsan reagálós élethez, abban ők már nem annyira profik.

Én mérhetetlenül hálás vagyok, hogy idősek között élhetek, és el kell hogy mondjam, hogy a kilencvenes generációja, azok egy mérhetetlenül fantasztikus emberek, rendkívül sok mindent átéltek, és ököztük életem meg azt, hogy elégedettek. Tehát az annál fiatalabbak, azoknak semmi nem jó, de hát azért még ott nem tartunk, mint ugye most Horvátországban bedobtak egy kézigránátot egy idősotthonba, mert rossz volt az ebéd... Itt még azért nem tartunk, de a kilencvenes évekbeli, akik ez a generáció, mérhetetlen sok tanulnivalóm van nekem tőlük. Ők azok, akik néha megkérdezik, hogy: És te hogy vagy? Olyan nyüzött vagy. És az nekem olyan jólesik, hogy nemcsak elvárnak, hanem igazából jelen vannak az én életemben is, és azt a sok mindent, ami az öregedéssel jár, azt úgy tudják megélni, hogy nekem is példa. Na, szóval ezért nagyon szeretem ezeket a képeket, amiben azt gondolom, hogy ez egy alap szempont, hogy úgy tekintsünk a nálunk idősebbekre, hogy ők is voltak gyönyörűek, ők is voltak, mint egy színész, ők is voltak hasznos tagjai a társadalomnak, ők is voltak döntéshozók, és legfőképpen ők adtak életet nekünk. Úgyhogy ezeket a képeket kinyomtattuk ilyen nagy vászonképekre, és kint van az otthonban is, hogy amikor arra jövünk-megyünk a kollégákkal, akkor ez jusson eszünkbe, hogy akivel mi találkozunk, ő milyen gyönyörű lehetett. Van még egy idézet Jókai Annától, amit azért hoztam el, mert benne van a veleje szerintem mindennek, amit most el szeretnék mondani.

Magot nevelni a hervadásban csak a növénynek egyszerű. Az öregség nem nyugalom, hanem megfeszített akarat. Két mankónk: az önirónia és a bátorság. A „hova” nem rajtunk áll, a „miért” az Isten titka, a „hogyan” a mi szabadságunk.

A demencia szakaszai

Beszéljünk a demenciáról! Szerintem ez úgy nem tabu, hogy egyre többet hallunk erről a témakörrel, de amikor minket érint, vagy a szeretteinket, akkor azért még mindig sokan nagyon kevésbé tudják, hogy hova fordulhatnak, mi lesz. Reménykedünk ugye a gyász munkában is, hogy talán ez egy átmeneti idő, és amikor szembesülünk vele, hogy ez nem lesz jobb, mert ugye kérdezi, hogy jobban van már a mama, hát nincs jobban, nem is lesz, hanem egyre rosszabbul lesz, akkor ezek olyan kellemetlen dolgok, vagy hogy meddig járunk az imaházba, még vigyük el magunkkal, vagy pedig őrizzük meg a méltóságát azzal, hogy nem tesszük ki annak, hogy ilyen állapotban lássák a többiek. A demencia olyan agyi elváltozás, amely az agyi funkciók leépülésével járó folyamat, elvesztjük a koncentrációt, az emlékezőképességet, azt is tudjuk, hogy először a rövid távút, aztán megyünk később. Egyre régebbi emlékek is elvesznek. A logikus gondolkodás is elvész, térbeli, időbeli tájékozódás. Ez az, amikor már egyértelmű, hogy valami gyereknek valamit kell csinálni otthon, mert ez így már tovább nem maradhat. Itt már nagyon jól nyomon követhető valami történés van. És mindez megváltoztatja az illetőnek a viselkedését, a személyiségjegyeit. Az a személy, akire felnéztünk, aki számunkra példakép volt, aki bátorított, annak gyakorlatilag nyoma veszik, és az ő testébe valaki más költözik. Nagyon gyakran érzik ezt meg a hozzátartozók.

Három szakaszát különböztetjük meg szakmailag: az enyhe szakaszt, az enyhe-középsúlyos és a súlyos szakaszt.

Az enyhe szakaszra ezek jellemzők: nehezen vagy rosszul fejezi ki magát, romlik a rövid távú memóriája, nem érzékeli az idő múlását, ismerős helyeken is eltéved, nehezen hoz döntéseket, elveszti érdeklődését a korábban kedvenc időtöltései iránt. Előfordulhat depresszió, illetve mindezekből fakadóan, ha valaki ezt átéli, hogyne lenne agresszív.

A középsúlyos szakaszban feledékeny a közelmúlt

„Azt szokták mondani, hogy a demencia az a hozzátartozók betegsége. Mind a kettőé.”

eseményeivel, különösen a nevekkel kapcsolatosan gyakran téveszt, vagy egyáltalán nem tudja beazonosítani a személyeket, illetve a nevét elmondani. Már nem képes a mindennapi problémák megoldására, ide kell csatolnunk a főzést, ilyenkor van az, amikor elszenesíti a hagymát, és ráüti a tojást, és utána meg is kínál vele minket. A takarítást most már elhanyagolja. A bevásárlás az aztán végképp nem megy. Nagy mértékben függ a környezetétől ebben a szakaszban már az illető, a személyi higiénia, a vécéhasználat, az öltözködés, ezek mind-mind olyan súlyos problémák, amivel nem tud mit kezdeni. A viselkedési zavarok, amikor ok nélkül agresszívvá válik, amikor úgy rám támadt, pedig azért mentem, hogy segítsek, és közben pedig... tehát nem ezt vártam, és akkor az ember... majd mindjárt beszélünk arról, hogy az hogy hat a gondozó családra. Hallucinációk is megjelenhetnek.

A súlyos szakaszban már nem biztos, hogy képes egyedül enni. Nem ismeri fel a rokonait, barátait, személyes tárgyait, nehezen követi és érti meg az eseményeket, a mozgásában is nehezebben jár, az inkontinencia az már hamarabb is be szokott következni, de itt aztán még inkább. Illetve azt gondolom, hogy ez már a középsúlyosnál is előfordul, hogy nyilvános helyen illetlenül viselkedik.

A hozzátartozók betegsége?

Azt szokták mondani, hogy a demencia az a hozzátartozók betegsége. Mind a kettőé. Az érintett személy és a hozzátartozóké is, ahogy mondtam, hogy meg kell ezzel az új érzéssel is, ezzel a helyzettel barátkozni a hozzátartozóknak.

Sokkoló az, hogy nem emlékszik rám, hogy én ki vagyok, nem kérdezi vissza, hogy te hogy vagy, az is marha, most ilyet mondtam, marha idegesítő, amikor megy a nyomodba, és tényleg, mint egy árnyék, követ mindenhová, és az ember úgy érzi, hogy megfojtja ezzel a viselkedésével.

Ugyanakkor meg nem tud sehova menni tőle, tehát ő viszont jön velem, mint egy állandó velejáró, és be vagyok zárva mondjuk, főleg a házastársak esetében, amikor az egyik fél érintett.

Ott van a gondozó családban, hogy mi lesz vele, hogyha énelem történik valami, ha én megbetegszem, sőt, egyre gyakrabban szégyenkezniem kell miatta, mert olyan helyzeteket generál, nyílt utcán leveszi,

anyaszült meztelenre vetkőzne, s a többi.

Illetve, hogyha meglép egy bizonyos döntést a hozzátartozó, mert mind mentális, mind anyagi, mind lelki, minden tartaléka kimerült, nincs segítsége, akkor eljön a kérdés, hogy esetleg egy intézményi ellátásba beadom, akkor viszont úgy érzem, hogy cserben hagytam őt.

Földhöz vágó új érzések

Ezek mind-mind olyan súlyos érzelmek, amivel nagyon nehéz valamit is kezdeni, nagyon nehéz ezt megosztani másokkal. Ezért nagyon fontos, hogy akik ilyen szociális segítő helyzetben vannak, nekem az egyharmada gyakorlatilag a munkámnak ezzel telik, hogy egy kicsi feloldozást ad az ember a hozzátartozóknak, tájékoztatást, információt, és egyáltalán annak a tudatát, hogy ő nem egyedül van ezzel a problémával. A gyász, a csalódás, a düh, a gyűlölet, a tanácstalanság, az aggodalom, ezek mind-mind jelen vannak ezeknek a hozzátartozóknak az életében. Most elsősorban a gondozó oldaláról beszélek, hiszen az megint egy külön téma lenne, hogy mit élhet át az a személy, aki a demenciában érintett, ez megint egy másik történet, bár onnan kevesebb információ van, akár a szakirodalomban is. Annyit tudunk, mintha kilőttek volna minket egy ágyúgolyóval a bolygóközi járatokba. Tehát hogy nem tudja, hol van, mit tett, semmi, borzasztó érzés, és ez egyre csak fokozódik, aztán megenyhül, és aztán utána a legsúlyosabb szakasz után eltávozik közülünk. Tehát nagyon nagy változások történnek a család életében. Az emberek nagyon sokszor érik meg azt, hogy a nagyobb család, hogyha van több család-

„Gondolkozzunk előre! Átlagosan most öt-hat év, mire valaki a kérelembeadást követően elhelyezést nyer.”

tag, akkor is egy személy delegálódik általában, aki az egészséget megkapja, mint egy ajándékot. Nagyon sok esetben azt tapasztalom, hogy ez a menyecske szokott lenni, ha az anyós érintett. Ez nem tudom, hogy mitől van. Talán azért, mert az érzelmileg az anyámmal szemben nehezebb lenne olyan döntéseket hozni, amit nem akar elfogadni. A menyecske egy kicsit kívülről áll ebből a körből, és akkor ő be tudja vállalni, most már dönteni kell.

Változások a család életében

A család tehát megváltozik, a család szerepei átalakulnak. Eddig az édesanyám bátorított engem, most meg én lettem az anyukája. De mondjuk, hogyha az intimitás kérdésében, amikor már segítségre szorul az illető, és mondjuk nem az anyukájával, hanem az apukájával szemben kell megélnie azt, hogy a végcéhasználatban vagy a tisztálkodásban segítséget kell nyújtani. Ezek nagyon-nagyon nehéz, felörlő helyzetek, amiben az ember nagyon el tud keseredni.

Megküzdési stratégiák

Nagyon sok esetben elszigetelődnek ezek a családok. Azt gondolom, hogy azért van némi megoldás.

Ezek a megküzdési stratégiák, először is információk. Nagyon jónak tartom Jane Cars és Birgitta Zander könyvét: Szellemileg leépült idősek gondozása (Animus, 2009). Praktikus tanácsok vannak benne, hogy például hogyha valaki már nehezebben étkezik, vagy ott mondjuk egy középsúlyos fokban van, és étkezik, akkor az italt nem kellene egyből odaadni. Ha neki az a szokása, hogy beleönti a levesbe rögtön a vizet, akkor ne adjuk oda neki a vizet, csak ha már megette az ételt.

Tehát ilyen egészen gyakorlati praktikus tanácsokig segítséget nyújt ez a könyv.

Kérjünk segítséget! Az interneten is van egy úgynevezett INDA program, ami kifejezetten a demenciával élő személyeknek a kérdéskörét járja körbe. (Az INDA egy mozaikszó: Interprofesszionális Demencia Alap-program, további részletek itt: demencia.hu.)

Illetve van önszolgáltató csoport is, létezik Magyarországon a feledékeny emberek hozzátartozóinak társasága. Ők azt gondolom, ők tudnak hitelesen segítséget nyújtani abban, hogy hogyan lehet ezt túlélni, illetve szakemberhez is folyamodhatunk. A kockázatokot csökkenteni kell. Nagyon sok kockázata van egy demenciával élő személynek az ellátása során, főleg, ha egymaga él, és addig a gondozó személynek megmegy a gyomra, hogy mire megyek oda, fölgyújtotta-e, elzárta-e, meg stb., stb. Tehát mindenképpen, ha együtt élünk a gondozott személlyel, akkor erre nézve is vannak praktikus tanácsok, letisztult környezetet kell teremteni. Egyértelmű tájékozódást adhatunk. Tehát nagyon egyszerű, minimalizálni kell a bútorokat, szedjük fel a szőnyeget, ha lehet, akkor kevert vizet alkalmazzunk, hogy le ne forrázza magát, és mindent pakoljunk el, zárjunk be, amit jobb, hogyha nem ér hozzá.

Tehát ezek a dolgok azt gondolom, hogy nagyon fontosak, de előbb-utóbb eljőhet az az idő, amikor szóba kerül az, hogy esetleg külső segítséget vegyünk-e igénybe. Ha már eljött ez az idő, hogy vagy belehalunk mi hamarabb, akkor el kell helyezni egy idősek otthonába, mert ez egy 24 órás szolgálat, ami felőrli a gondozó személyt. Ne csak prospektusokból tájékozódjunk, hanem ha van lehetőség rá, akkor menjünk el, válasszunk időszotthont! Ha még ő bevonható ebbe a folyamatba, akkor vonjuk be! Gondolkozzunk előre! Átlagosan most öt-hat év, mire valaki a kérelembeadást követően elhelyezést nyer. Tehát akkor ő még enyhe súlyos, bocsánat, de akkor még ő bele tud szólni, hogy neki tetszik-e ez a környezet. Öt-hat év. Vannak paraméterek, amik mentén szűrni lehet. Tehát az, akinek nincs gondozási szüksége, be se vonható a nyilvántartottak körébe, kérelmezők körébe. Tehát ahhoz vagy olyan gondozási szükséglettel kell bírnia, vagy már megállapított, neurológus pszichiáter orvos által megállapított demencia szakvéleménnyel kell rendelkeznie.

„A demencia tényleg egy nagyon speciális élethelyzet, de azt gondolom, hogy a Jóistennek különös figyelme, szeretete van irántuk.”

Alkalmazkodnunk kell. Ez az az élethelyzet – úgy szoktam mondani a hozzátartozóknak –, hogy itt már nincs jó és rossz megoldás. Itt a legkevésbé rosszat kell hogy tudjuk elfogadni.

Tehát az elvárásaink ne legyenek olyanok, mintha mi otthon egymagunk gondozzuk az anyukánkat! Itt 40-50 főre jut három ápolónő, ebben kell gondolkodni, és most már ez az előírás a jogszabály szerint, hogy a középsúlyos, súlyos demenciával élő személyeket külön gondozási egységben kell ellátni, tehát ott a környezet is ránk is nehezedett, tehát úgy fog hatni, hogy nagyon le tud nyúzni. Merthogy nemcsak az anyukámat látom, hogy hogy épül le, hanem hogy még mivé fog válni, mert már a Juliska néni még rosszabb. Tehát ez nagyon sokkoló lehet, de amikor választunk, megint mérlegelni kell. Tudom-e még, bírom-e még? El tudom-e látni, neki is rosszabb, mert kerülhet olyan helyzetbe, ahol viszont igenis akár, mondjuk, amikor már nyelési nehézségei vannak, akkor egy szakszemélyzet az etetésben is, vagy amikor félrenyelt, egy gyors reakcióval az életét lehet megmenteni, ha ez szakszerű keretek között van.

Szóval az elvárásainkat igazítsuk a lehetőségekhez, mindig menjünk oda, bízunk a szakszemélyzetben, és ne kezdjünk panaszkodni az első megpihenés után. Általában azt szoktam tapasztalni, beköltözik az ellátott, akkor mindenki nagyon hálás, egyébként írják a sürgető leveleket, és amikor bekerült, akkor kipihenik, egy hónap eltelik, és akkor utána már minden rossz. Tehát én azt gondolom, hogy nem azt fogja kapni, mintha otthon a szeretetteljes családi környezetében lenne, de biztonságban van, és próbáljunk együttműködésre törekedni. Annyit szerettem volna mondani,

egy pár képet mutatok a mi intézményünkről, ez egy száz férőhelyes intézményi egység az otthonon belül, mert 428 ellátottunk van. Ez már kifejezetten demens személyek ellátására épült. Nagyon sok mindent tehet, azt gondolom, egy intézmény, ha majd elmúlik ez az egész minden energiaválság, mert most ugye örülünk, ha kifizetjük. De azért nagyon sok helyen, én azt gondolom, szakmailag is már egyre jobban azok a szempontok figyelembe vannak véve, ami speciálisan nekik jó, hogy a méltóságuk és a biztonságuk is biztosítva legyen.

Már csak egy dolgot szeretnék mondani. Azt gondolom, hogy minden, az élet sava-borsa a stresszen kívül a humor. Tehát én azt gondolom, hogy ez még, ami átsegítheti azokat a személyeket, tehát nem kinevetve soha a kiszolgáltatott helyzetbe kerülő demenst, de egyébként meg számtalan olyan helyzet generálódik, ahol a humorral ők töltenek fel minket. Nálunk ebben a gondozási egységben egyébként nagyon speciális, tehát nagyon hálás vagyok, hogy vannak egyáltalán nővérek, akik ezt a feladatot, ezt a hivatást választják, de ez a stábépítés, ez nekünk már több mint öt éve tart, hogy olyan személyek legyenek, akik ezt a fajta kihívást bírják és teszik.

Az is nagyon érdekes, hogy imádkozni még olyan szépen, mívesen imádkozik, de egyébként azt sem tudja, ki vagyok. Tehát, hogy ez a demencia tényleg egy nagyon speciális élethelyzet, de azt gondolom, hogy a Jóistennek különös figyelme, szeretete van irántuk. Ez abban is nálunk megnyilvánul, hogy esetleg kiszökik, nagyon trükkösek és nagyon kreatívak. A szökési technikájuk hihetetlen, de mindig megkerültek eddig. Tehát nem lett semmi bajuk. Az Örs vezér téren megtalálta a kolléganő hazafelé menet, és csak annyit mondott, hogy éhes vagyok. Nem történt semmi tényleges tragédia. Valahogy mintha a Jóisten külön odafigyelne rájuk.

Tehát ez volt az a könyv, amit mutattam, ha esetleg érdekel valakit, aztán az INDA-infót ajánlom, illetve most már Alzheimer Caféba is egyre több helyen be lehet csatlakozni, ahol ezekre a személyes gyakorlati kérdésekre választ kaphatunk. Minden tiszteletem annak, aki ellát, szeretget és tiszteli a demens személyeket, mert ők is, ahogy az első képeken láthattuk, gyönyörűek és értékesek most is.

Székely Levente

AKI HAZÁT CSERÉL, SZÍVET CSERÉL?

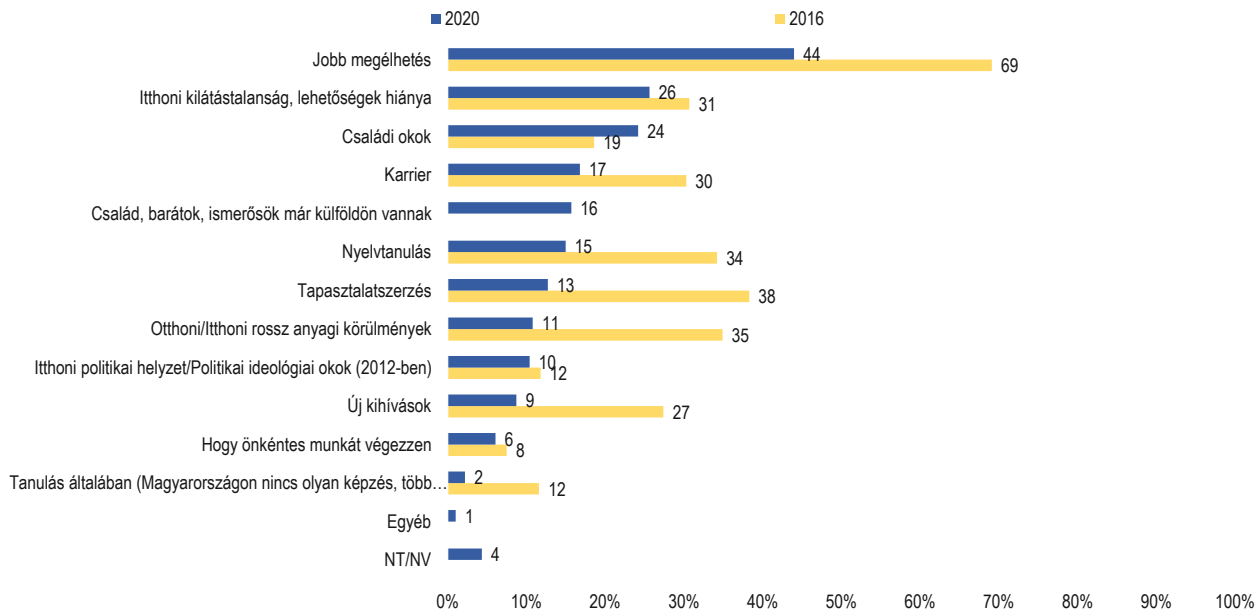
Külföldön vagy itthon látja a jövőjét a mai magyar fiatal?

A Bibliában gyakran találkozunk vándorlástörténettel. Tulajdonképpen az Ószövetségnek egy jó része arról szól, és az Újszövetség is egy vándorlással kezdődik. Ezek a vándorlások a legtöbbször Isten iránymutatása alapján induló vállalkozások.

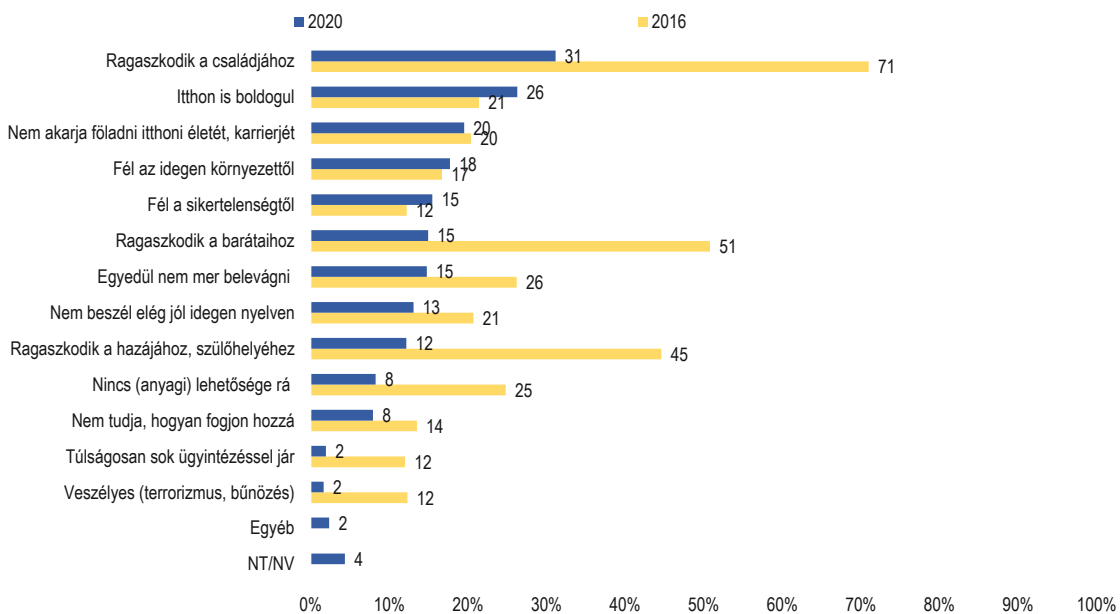
Napjainkban is jelentős a térbeli mobilitás, amely jellemzően a fiatalabbakat érinti. Az elvándorlás egyéni döntés, máskor kényszer következménye, de a kérdést megközelíthetjük a csalogató vagy a taszító ösztönzők irányából is. A tömeges migráció a fókuszja a híreknek, de gyakran találkozunk olyan hírekkel is, hogy a magyar fiatalok elvándorolnak. Aztán látunk olyan híreket is, amelyek azt bizonyítják, hogy nem mennek. Ahogy az elhangzott előadásban, ebben az írásban is szeretnék a számok alapján egy helyzetképet

mutatni arról, hogy milyenek a magyarországi fiatalok migrációs tervei.

A számok két olyan kutatásból származnak, amely a magyarországi 15–29 évesekről – a szociológiai értelemben vett ifjúságról – rajzol egy átfogó képet. Ezek közül az egyik az ezredfordulón indult nagymintás ifjúságkutatás, amelynek keretében a legutóbbi két adatfelvétel alkalmával (2016-ban és 2020-ban) 12 ezer 15–29 évessel vettünk fel személyes kérdőívet, a magyarországi 8000 fős minta mellett 4000 külföldi magyar fiatalal is készült interjú, így nyújtva átfogó képet a Kárpát-medencei magyar ifjúságról. A másik kutatás az Ifjúságkutató Intézet keretében készült 1000 fő megkérdezésével, amit ennek az évnek az elején fejeztünk be. Mindkét kutatás reprezentatív

Kérdés: Mi az, amiért (mégis) hajlandó lenne elhagyni az országot hosszabb-rövidebb időre?
 Bázis: N₂₀₂₀=2000, N₂₀₁₆=2000, N₂₀₁₂=8000; az említések aránya, százalékos megoszlás

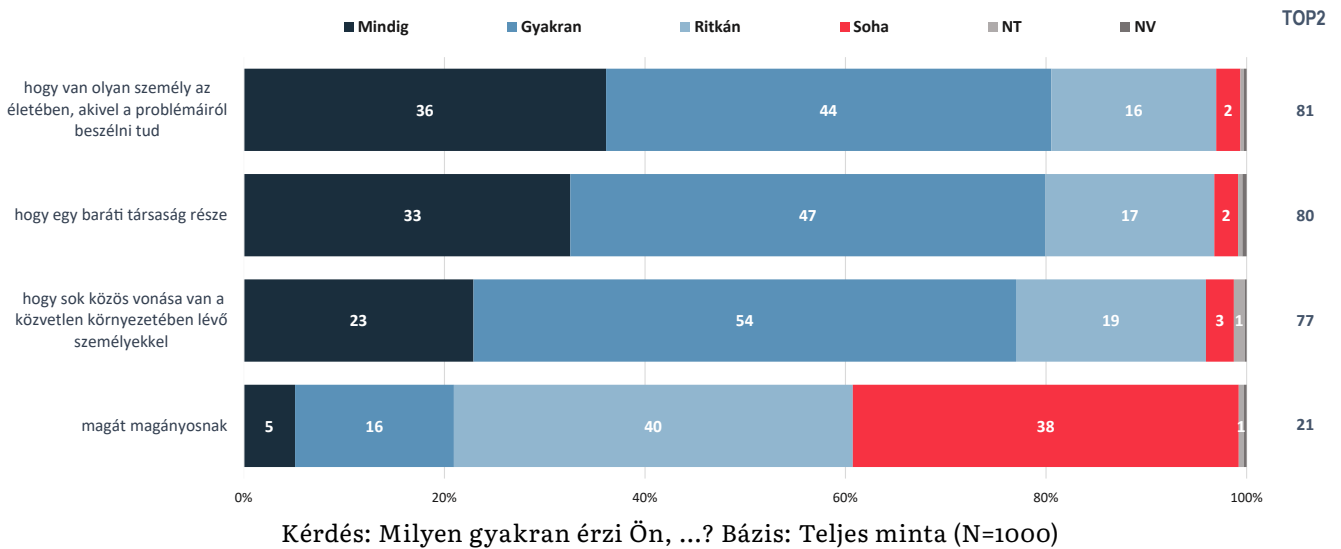
Kérdés: Milyen okok tartják vissza attól, hogy elhagyja az országot hosszabb-rövidebb időre?
 Bázis: N₂₀₂₀=1877/2000, N₂₀₁₆=1850/2000; az említések aránya, akik nem szeretnék elhagyni az országot, százalékos megoszlás

mintaválasztással készült és számos kérdéskörre irányult, amely a fiatalok élethelyzetére és életmódjára vonatkozik, így természetesen a külföldi terveikkel kapcsolatban is kérdeztük őket (Székely, 2021; 2022; Kiss-Kozma-Székely, 2023).

Amikor a menni vagy maradni dilemmája kerül elő, és ránézünk arra, hogy mit mondanak a fiatalok, azaz mi az, ami kifelé húzza őket, vagy kifelé tolja őket, akkor elsősorban azt látjuk, hogy az anyagi erőforrás-bővítésre vonatkozó törekvés dominál. Tehát

szeretnének jobban élni, és a külföldi anyagi lehetőségekkel kapcsolatosan azt érzik, hogy jobbak, mint a hazaiak. A másik domináns ösztönző a tudásbeli erőforrás-bővítés, szeretnének tapasztalatot szerezni, szeretnének nyelvet tanulni, szeretnének a szakmájukban elmélyedni. Természetesen lehetségesek olyan ösztönzők is, amelyek kifelé tolnak, az otthoni helyzettel nem elégedettek, akár a családban, akár a munkában, egyebekben.

A külföldre irányuló terveket mérséklék azok a

visszahúzó vagy otthon tartó tényezők, leginkább a család, a barátok, illetve egyre inkább az, hogy itthon is tudnak boldogulni a fiatalok.

Ezeket a különböző szempontokat sorba is lehet rendezni aszerint, hogy az itthon maradásra inkább pozitív, avagy inkább negatív hatással járnak. Így az anyagi helyzet esetében azt látjuk, hogy egyértelműen ösztönzőleg hat a migrációra, aztán a tapasztalatgyűjtés esetén ugyanezt tapasztaljuk. A személyes, családi-baráti kapcsolatok inkább negatívan hatnak a mobilitásra, míg a félelmek azok, amelyek egyértelműen a külföldi tervek ellen hangolják a fiatalokat. A következőkben ezen szempontok fókuszából vizsgálom a magyarországi 15–29 évesek helyzetét.

Családi, baráti kapcsolatok

A nagymintás ifjúságkutatásból látható, hogy egyre jellemzőbb az a fiatalokra, hogy egyedülállóak, egyedül élnek. Az elmúlt 20 évben visszaszorult a párkapcsolatban és a házasságban élők aránya, bár azt el kell mondani, hogy a legutóbbi 2020-as adat éppen azt mutatja, hogy nagyjából 10 százalék körül konzerválódott a házasságban élők aránya. Összességében a fiatalok párkapcsolatait vizsgálva azt látjuk, hogy a 15–29 éves fiatalok 11 százaléka él házasságban, további 15 százaléka élettársi kapcsolatban. Az egyedülálló aránya az ezredforduló óta lassú léptékben, de folyamatosan növekedett, a két évtizedes trend 4 százalékpontos emelkedést mutat. A hajadonok/nőtlenek többsége (65 százalék), tehát az összes magyarországi 15–29 éves fiatal közel fele (48 százalék) egyedülálló, vagyis nincs párkapcsolatban, ami sokkal kevésbé választás kérdése, mint adottság. A jelenleg nem házasok (a 15–29 éves fiatalok 89 százaléka) közel háromnegyede (71 százalék) szeretne házasságban élni. Habár a 15–29

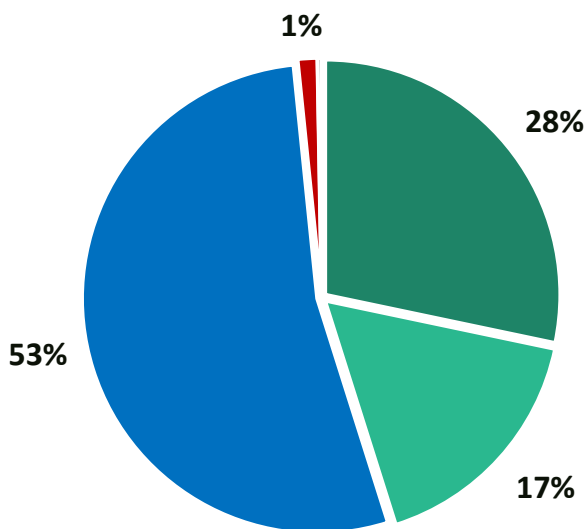
éves fiatalok 86 százalékának nincs még gyermeke, azonban közel ugyanekkora arányban (83 százalék) fontosnak érzik, hogy gyermekeik legyenek. A hagyományos családmódel népszerűségét mutatja, hogy a magyarországi fiatalok többsége egyetért azzal, hogy a gyermeknek szüksége van egy apára és egy anyára (72 százalék).

Az Ifjúságkutató Intézet friss kutatásában, amit idén januárban fejeztünk be, a társas támaszt jártuk körül. A kutatásból megállapítható, hogy a 15–29 éves fiatalok ötöde gyakran érzi magát magányosnak. A többség számára rendelkezésre állnak olyan társas kapcsolatok, amelyek segíthetnek a problémák megbeszélésében, a fiatalok többsége része egy baráti társaságnak. Ezt abból is látjuk, hogy a fiatalok jellemzően be tudnak számolni két-három olyan emberről, akit meg tudnak ölelni, vagy akik őket megölelik. Az ifjúság társas kapcsolatainak az erősségét mutatja, hogy a fiatalok zömmel tudnak számítani egyaránt a családjukra és a barátaikra, hogyha szükségük van rá.

Munka és tanulás

A magyarországi fiatalok kifejezetten aktívak a munkapiacra, az elmúlt évtizedben jelentősen bővült a munkapiacra aktív 15–29 évesek aránya, a 2012-es 39 százalékról 2020-ra – a koronavírus-járvány mellett is – 55 százalékra bővült a kereső tevékenységet folytató fiatalok aránya. Az aktív fiatalok ugyancsak több mint fele (56 százalék) biztosnak érzi a munkáját. Az elhelyezkedési esélyeket összességében kedvezőnek ítélik. A munkanélküliség és elhelyezkedési nehézségek nemzedéki problémaként való érzékelése az elmúlt évtized alatt ötödre mérséklődött. A munkára vonatkozóan alapvetően optimista hangulat jellemzi a fiatalokat, 64 százalékuk úgy gondolja, hogy valószínű

- inkább a családtagokra
- inkább a barátokra
- mindkettőre számíthat
- egyikre sem számíthat
- NT

Kérdés: Ön általában inkább a családtagjaira vagy inkább a barátaira vagy mindkettőre vagy egyikre sem számíthat?
Bázis: Teljes minta (N=1000)

lesz majd olyan munkája, amely megközelíti azt, amire vágyik, további 3 százalék már most is ideálisnak érzi a helyzetét.

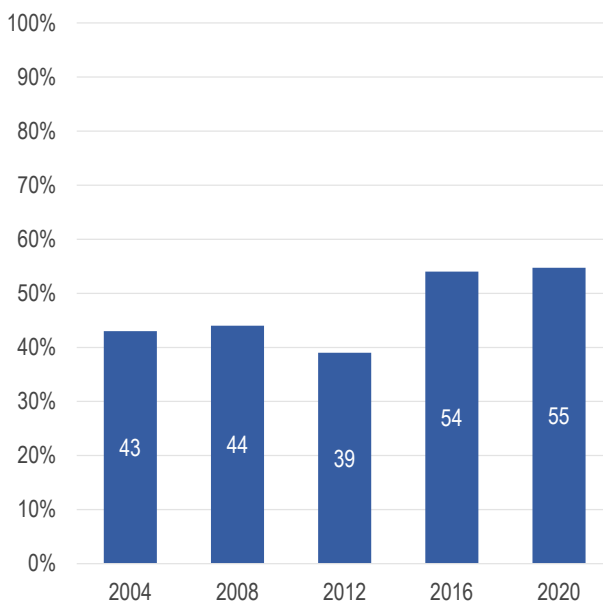
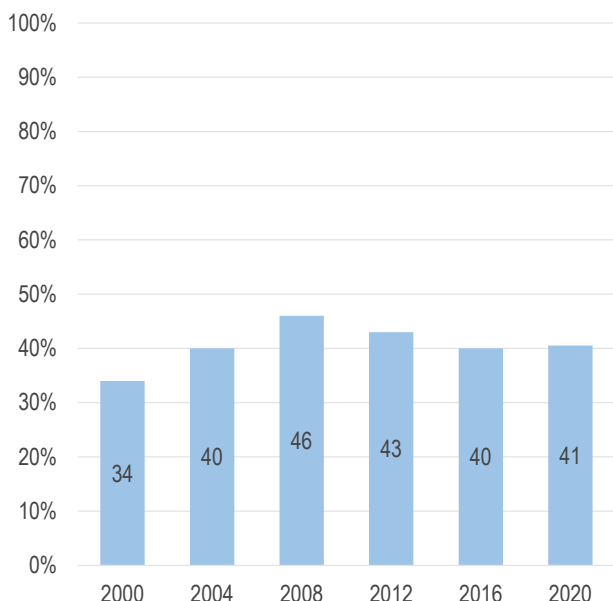
A tanulás tekintetében visszarendeződést érzékelhetünk, a fiatalok a legfrissebb adatok szerint inkább dolgoznak, mint az oktatási rendszerben vannak. A trendeket figyelve az is látszik, hogy történt egy változás, tehát az oktatási rendszerben a tanulást fő tevékenységként űző 15–29 évesek aránya valamelyest csökkent az utóbbi évtizedben.

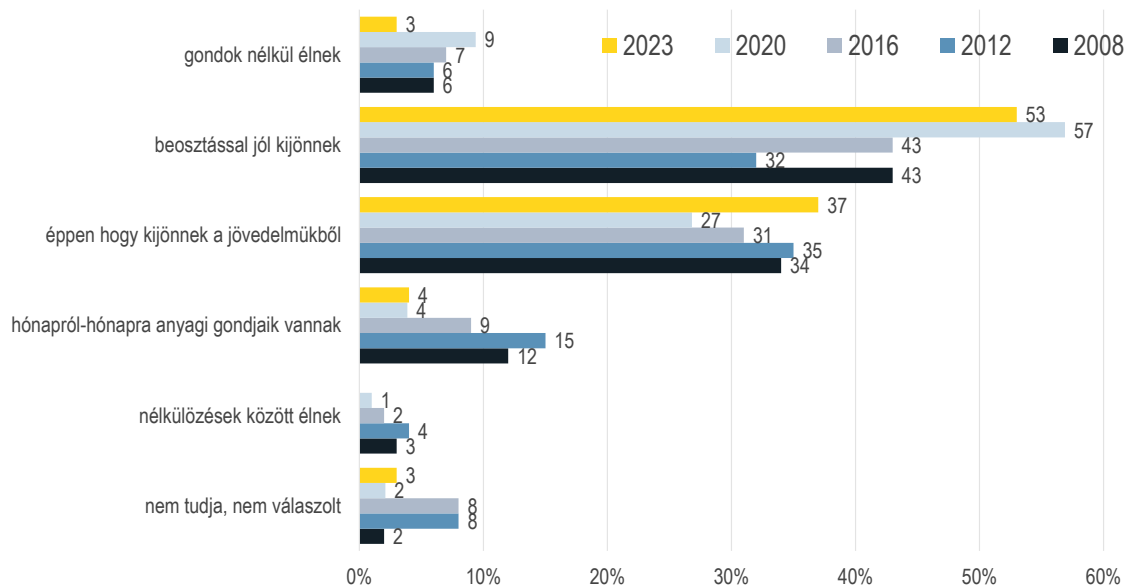
Az ifjúság körében az elmúlt évtizedben csökken azoknak az aránya, akik szándékoznak még valamit tanulni. A tudás azonban növekszik, például hogyha a nyelvtudást nézzük, akkor azt látjuk, hogy egy-két

évtized alatt megduplázódott a nyelveket beszélő fiataloknak az aránya, legalábbis a maguk szerint nyelveket beszélő fiataloknak az aránya. A legutóbbi kutatás eredményei szerint a fiatalok közel 80 százaléka beszél legalább egy idegen nyelvet, amiből minden második nyelvvizsgával is tudja ezt igazolni.

Anyagi helyzet

A szubjektív osztálybesorolásra is komoly hatást gyakorolt a gazdasági világválság, az azóta eltelt évtizedben végbement a válság előtti érzet korrekciója. A középső társadalmi csoportba sorolta magát a fiatalok több mint fele (56 százaléka) a 2008-as hullámban is, és a többi csoport esetében is hasonló arányokat lát-

Kérdés: Ön szerint ma Magyarországon mi az ifjúság legégetőbb problémája? Bázis: Teljes minta (N=1000)

hattunk, mint 2004-ben (alsó és alsóközép társadalmi csoport: 38–40 százalék, felső és felsőközép társadalmi csoport: 4–5 százalék). 2012-ben az alsó és alsóközép társadalmi csoport 10 százalékpontos növekményét regisztrálhattuk (50 százalék) a középső társadalmi csoport visszaszorulásával. 2016-ban a középső és az alatti társadalmi csoportok aránya részben, 2020-ban teljes mértékben visszakorrigált a 2012 előtti szintre.

Más tekintetben az elmúlt évtizedben az elégedettség növekedését regisztrálhattuk. Látványos pozitív irányú folyamatot figyelhetünk meg a szubjektív anyagi helyzet megítélésében. 2020-ban a beosztással jól kijövők aránya a legmagasabb (57 százalék), amely jelentős növekményt könyvelhet el 2012-höz (32 százalék) és 2016-hoz (43 százalék) képest is, a nélkülözések között élők aránya visszaszorult 1 százalékra (a 2012-ben mért 4 százalékról), a hónapról hónapra anyagi gondokkal küzdők aránya a 2012-es 15 százalékról 4 százalékra esett 2020-ra.

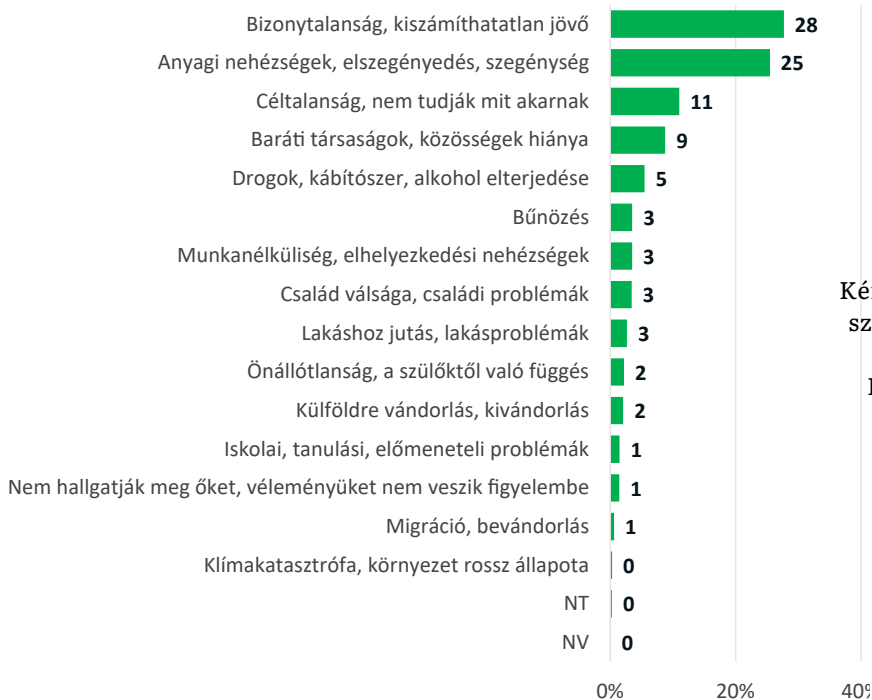
Mindent egybevetve és részterületenként (munkavállalási, tanulási lehetőségeikkel, anyagi helyzetükkel stb.) is elégedettebbek a 15–29 évesek, mint voltak egy évtizeddel ezelőtt. Két olyan terület van, ahol az elégedettségük negatív irányba változott: a baráti és partnerkapcsolataikkal kevésbé elégedettek, mint négy évvel ezelőtt, sőt az elégedettségük ezek tekintetében az egy évtizeddel korábban megfigyelt szint alá ment.

Az Ifjúságkutató Intézet friss kutatása az anyagi elégedettség csökkenését regisztrálta. Az utóbbi egy-két évben tapasztaltunk egy jelentős inflációs környezetet, egy jelentős gazdasági helyzetváltozást, ami alapvetően egy negatív irányú változás volt, és ez meg is jelenik

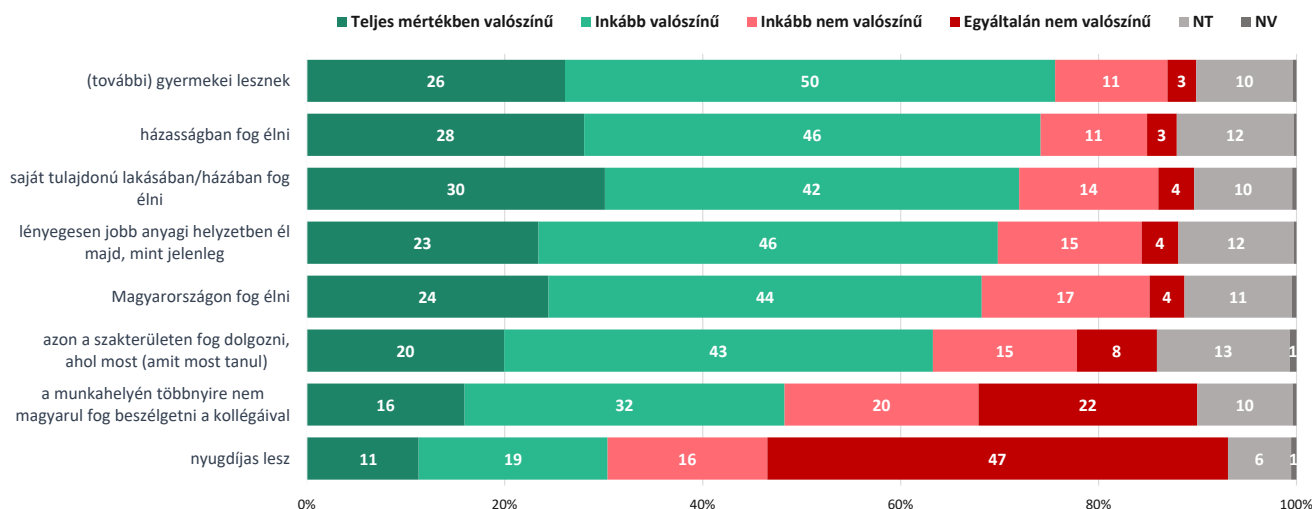
a kutatási adatokban. A kutatásainkban az is látszik, hogy a fiatalok jó része valamilyen módon próbál tenni annak ellenében, hogy a költségei elszaladjanak, próbál spórolni, próbálja az energiafelhasználását, az energiaköltségeit leszorítani. Az elégedettség terén tapasztalható visszalépés nem csak az anyagi körülményekre terjed ki. A 2023-as adatok a korábbi, alapvetően pozitív irányú trendek a nem anyagiakra vonatkozó dimenziókban is (baráti kapcsolatokat, tanulási tervek stb.) megtörttek.

Jövőkép

Annak ellenére, hogy a friss adataink szerint az elégedettség növekedése megtört, a 15–29 éves fiatalokat általában az optimizmus jellemzi. A jövővel kapcsolatban a bizakodók 45 százaléka áll szemben a pesszimiztáknak 13 százalékaival. Az elmúlt évtizedben jelentősen megváltozott a nemzedéki problématerkép, a konkrét problémák – az anyagi nehézségeken kívül – háttérbe szorultak a nehezebben meghatározható, illékonyabb problémák rovására. A 2008-as adatok alapján a nemzedék legégetőbb problémája a munkanélküliség, az elhelyezkedési nehézségek voltak, amit 2012-ben már csak a harmadik helyre soroltak, 2016-tól kikerült a legégetőbb öt probléma közül. A helyét a bizonytalanság, a kiszámíthatatlan jövő vette át, amely 2008-ban csupán a harmadik volt a sorban. Hasonlóképpen növekedett a céltalanság szerepe a nemzedéki problémák között, amely az elmúlt évtizedben két helyet lépett előre, és súlyát szinte megduplázta. Közel kétszer annyian (7 vs. 12 százalék) említik legégetőbb problémaként, a bizonytalanságot hasonlóképpen (10 vs. 23 százalék).

Kérdés: Ön szerint ma Magyarországon mi az ifjúság legégetőbb problémája?
Bázis: Teljes minta (N=1000)

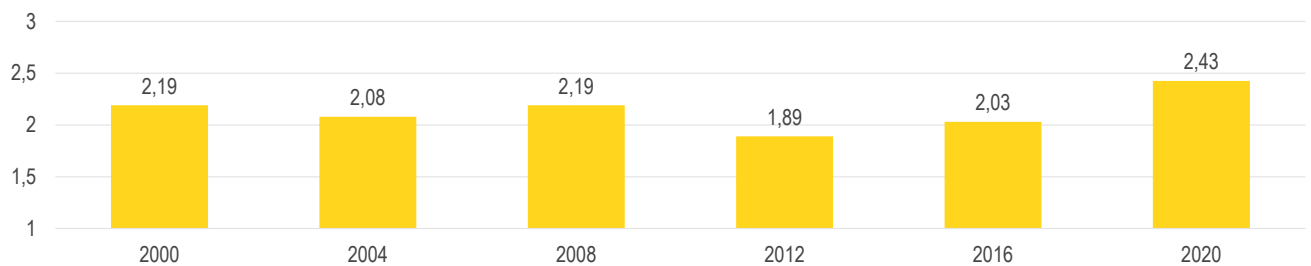
Kérdés: Ön inkább valószínűnek tartja vagy inkább nem tartja valószínűnek, hogy 2050-re, amikor Ön ... éves lesz... ? Bázis: Teljes minta (N=1000)

2020-ban a baráti társaságok, közösségek hiánya jelent meg a problématerkép legfontosabb tényezői között, sorrendben a negyedik helyen (8 százalékos említéssel), amire korábban nem volt példa. A lehetséges okok között a koronavírus-járványt sejtethetjük. A karantén a találkozási lehetőségek beszűkülését okozta, amely általánosan felértékelte a közösségeket.

Az Ifjúságkutató Intézet a korábbi kutatások tapasztalatait felhasználva vizsgálta friss kutatásában az ifjúság legégetőbb problémáit, amelyek továbbra is a bizonytalanság, a kiszámíthatatlan jövő. Összesen a 15–29 évesek 28 százaléka nevezte meg a fiatalok legégetőbb problémájának a bizonytalanságot, míg

az anyagi nehézségeket 25 százalék. A harmadik legégetőbb problémaként a céltalanságot nevezték meg a magyarországi 15–29 évesek (11%). A 2023-as eredmények a 30 év alattiak korosztályában is azt mutatják, hogy a pandémiát követően nem álltak helyre a korábbi viszonyok, azaz a fiatalok tartósnak érzékelik a közösségek hiányát.

A friss problémásorrend következő tételei a drogok, kábítószer, alkohol elterjedésén kívül nem érik el az 5 százalékos említést, így a munkanélküliséget a megkeresettek mindössze 3 százaléka említette. A munkanélküliség tévesztése erősíti a bennünk élő képet az ifjúság társadalmi folyamatokra való gyors reagálásával

Kérdés: Mennyire érdekli Önt a politika? Kérem, egy egytől ötig terjedő skála segítségével válaszoljon, ahol az 1-es azt jelenti, egyáltalán nem érdekli, az 5-ös pedig azt, hogy nagyon érdekli! Bázis: N2000, N2004, N2008, N2012, N2016, N2020=8000; átlagok

kapcsolatban. Az elmúlt évtizedben a foglalkoztatottság és a fiatalok munkapiaci aktivitása is folyamatosan növekedett, így nem lehet meglepő, hogy a megkérdezettek úgy érzik, egyre kevésbé jelent a magyarországi fiatalok számára nehézséget munkát találni.

A jövőképhez hozzátartozik a migrációs potenciál is, amellyel kapcsolatban elmondható, hogy csökkentek a külföldi mobilitási tervek, amely egy Covid ideje alatt felvett kérdőív esetében a pillanatnyi helyzetre is utalhat, nem csupán trendhatás érvényesül. A migrációs statisztikák is azt mutatják, hogy 2015-ben megfordult a migráció iránya, és már nagyobb számban jönnek haza, mint amennyien elhagyják az országot.

Az ifjúság körében készült kutatások alapján – mint fentebb láthattuk – megállapítható, hogy az ifjúság jövőhöz kapcsolódó frusztrációja a legjelentősebb generációs probléma. Látva az alapvetően optimista jövőképet és az említett frusztrációt, felvetődik a kérdés, hogy az általánosan túli konkrétabb területeken milyen jövővel számolnak a magyarországi fiatalok. Olyan kérdéseket fogalmaztunk meg, amelyek alapján megrajzolhatók a személyes jövőpercepciók. A 15–29 évesek nagyjából kétharmada–háromnegyede tartja valószínűnek, hogy 2050-ben saját házban/lakásban (72%), házasként (74%), Magyarországon fog élni (68%). A válaszadók ugyancsak háromnegyede (76%) tervez 2050-ig (újabb) gyermeket vállalni, és bő kétharmados arányban feltételezik azt, hogy anyagiak tekintetében jobb helyzetben lesznek, mint most vannak. A jelenleginél jobb anyagiakat jellemzően azok várják, akik pillanatnyilag is kedvező anyagi helyzettel jellemezhetők. Nem csupán kisebb arányban várják jobb anyagi körülményeket 2050-re azok, akik a jelenlegi szubjektív anyagi helyzetükről úgy vallanak, hogy a jövedelmükből éppen kijönnek vagy anyagi gondokkal küzdenek, hanem a jelenlegi anyagi helyzet a bizonytalanságot is befolyásolja, minél rosszabbak valakinek

a jelenlegi anyagi körülményei, annál kevésbé tudja megbecsülni, hogy 2050-ben mire számíthat.

A 15–29 évesek közel kétharmada (63%) meglehetősen biztos abban, hogy a jelenlegi tanulmányainak vagy foglalkozásának megfelelő munkát fog végezni 2050-ben is, de azzal kapcsolatban szinte kiegyenlített a válaszadók véleménye, hogy a kollégákkal többnyire magyarul vagy nem magyarul fognak értekezni (48–44%). Nyugdíjra a megkérdezettek kevesebb harmada (30%) számít 2050-ben.

Politika

Sokszor felmerül a politika szerepe, amikor vándorlásról van szó, és sokszor előkerül, hogy a fiatalok elmennek, mert nem elégedettek az itthoni politikai helyzettel. Valójában azonban a fiatalok többségét nem is igazán érdekli a politika.

Annak ellenére, hogy a 2020-as eredményeket szemlélve a nagymintás ifjúságkutatás elmúlt két évtizede alatt a legmagasabb politikai érdeklődést figyelhetjük meg, összességében továbbra is alacsony politikai érdeklődés jellemzi őket. Az ötfokozatú skálán mért 2,4-es átlag alacsonynak tűnik, azonban a korábbi vizsgálatok ennél is alacsonyabb (1,9 – 2,2 közötti) értékeket mutattak. A közéleti kérdések felé fordulásnak lehet oka a koronavírus-járvány, amely a passzivitást részben oldhatta azzal, hogy az elzárkózó attitűddel jellemezhetőek közvetlenül is megtapasztalhatták a kormányzati döntések azonnali következményeit (karanténszabályok, kijárási korlátozás bevezetése stb.).

A járványhelyzet hatására fokozódó közéleti aktivitást maguk a fiatalok is visszaigazolják, ugyanakkor egyáltalán nem mondható általános jelenségnek, hogy több időt fordítana a család a társadalmi problémák megvitatására, mindösszesen 7 százalék jelezte, hogy érzékel ezen a téren változást, és többségük (59 százalék) számolt be pozitív változásról. Más kérdések

„A kutatási adatok alapján a magyarországi fiatalok alapvetően idehaza képzelik el a jövőjüket.”

alapján is a közéleti érdeklődés csekély mértékű fokozódása érzékelhető. Közéleti kérdésekről, társadalmi problémákról valamivel többen beszélgettek 2020-ban, mint 2016-ban úgy a családi körben, mint a barátokkal folytatott eszmecserékben. A változás hasonló mértékű volt (3-4 százalék) mindkét közegben.

Fontos azt is kiemelni, hogy a politikai helyzettel való elégedetlenség fontos migrációs ösztönző lehet, de nemcsak az érdektelenség, hanem a megosztottság is jellemző az ifjúságra, így a magyarországi demokrácia megítélése sem egységes. Nagyjából ugyanakkora arányban elégedetlenek (46%), mint amekkora arányban elégedettek (48%) a magyarországi demokrácia működésével a fiatalok. A migráció politikai motivációja a többi tényezőhöz képest csekély mértékű, minden tizedik 15-29 éves említi okként, ha (mégis) elhagyná az országot.

Összegzés

Összefoglalva a friss kutatások tapasztalatait a 15-29 éves magyarországi fiatalokra vonatkozóan négy fő megállapítás tehető:

A kutatási adatok alapján a magyarországi fiatalok alapvetően idehaza képzelik el a jövőjüket.

Erősebbek azok a hatások, amelyek a külföldi lehetőségekkel csábítanak, semmint azok a hatások, amelyek lökik a fiatalokat, hogy menjenek, mert az itthoni állapotok kedvezőtlenek.

A gazdasági krízis hatásai érzékelhetők a szubjektív anyagi helyzet értékelésében, és az elégedettségük is minden dimenzióban csökkent a legfrissebb adatok szerint.

Az elvándorlás politikai keretezése az empirikus adatokkal nem támasztható alá, tehát döntően nem azért menne egy fiatal külföldre – ha menne egyáltalán –, mert az itthoni politikai helyzettel elégedetlen, hanem az anyagi vagy a szellemi erőforrásait kívánja bővíteni.

Felhasznált irodalom

- ◆ Kiss-Kozma G. – Székely L.: Ifjúság+ Öt kérdésben a magyarországi 15-39 évesekről (Mathias Corvinus Collegium – Ifjúságkutató Intézet, 2023).
- ◆ Székely L.: „A járvány nemzedéke – magyar ifjúság a koronavírus-járvány idején” in uő szerk.: Magyar fiatalok a koronavírus-járvány idején. Tanulmánykötet a Magyar Ifjúság Kutatás 2020 eredményeiről (Budapest: Enigma 2001 K., 2021), 9-31. o.
- ◆ Székely L.: „A magyarországi fiatalok első legégetőbb problémája: bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő” in Pillók P. – Székely L. szerk.: Kívánj tízet! A magyarországi fiatalok nemzedéki önreflexiója és jövőképe (Budapest: Nemzeti Ifjúsági Tanács Szövetség, 2022).

Vas Lajos

MISSZIÓS TERÜLETEK ÉRTÉKELÉSE ÉS MINŐSÍTÉSE A GYÜLEKEZETEK BEN

A következő rövid cikkben a szerző a gyülekezetek missziós területeinek értékelését és minősítését mutatja be, hangsúlyozva a stratégiai jellegű területek fontosságát. Ez a szemlélet arra ösztönzi a gyülekezeteket, hogy hatékonyan tervezzék meg a missziós tevékenységeket. Bátorít, hogy a vezetőség alakítson ki egy értékrendet, amely segíti a gyülekezet missziós előrelépéseit.

Gyülekezeten belüli lelki-szellemi területek

Stratégiai területek	Fontos területek	További területek
Igehirdetések / tanítások	Ének - zene	Ifjú házások
Ifjúság	Gyermekmunka	Fiúkör / Leánykör
Tinédzserek alkalma	Kommunikáció, internet	Nyugdíjaskör
Barátkozók	Gyülekezeti titkárság, alkalmak tervezése / szervezése	Családlátogatások
Vezetőség munkája		Beteglátogatások
Házicsoportok		Jegyesoktatás
Lelkigondozások		Esküvők
Vezetőképzés		Sátormisszió
Közbenjáró szolgálat		Gyermekbemutatók
		Úrvacsora kihordások
		Temetések
		Gyülekezeti kirándulások
		Gyülekezeti táborozások
		Elmaradók
		Női Kör
		Hitmélyítő alkalmak
		SZÍVPÁRNA készítés

Gyülekezeten kívüli lelki-szellemi területek

Fontos területek	További területek
Egyházkerülettel való kapcsolattartás, szóránymisszió támogatása	Helyi ökumenikus alkalmak
Városi gyermekmisszió	A gyülekezethez tartozó körzeti állomások
Városi ifjúsági misszió	A gyülekezethez tartozó misszió állomások
MBE-vel való kapcsolattartás	Börtönmisszió
Előszoba alkalmak (Keresztyén Kávéház, Teaklub, stb.)	Város felé kulturális kapcsolatok
Az adott gyülekezethez tartozó bölcsőde, óvoda, iskola lelki-szellemi területei	

„A vezetőségi munka hatékonyságának javításán kellene gondolkodnunk.”

A MINŐSÍTÉSEK MAGYARÁZATA

Stratégiai jellegű területek

Azok a területek, amelyek a gyülekezet létét / növekedését döntő módon meghatározzák: Egyrészt, annak a lelki - szellemi folyamatnak a főbb elemei, amely során egy hitetlen személyből elkötelezett Krisztus – követő tanítvány lesz, másrészt a fizikailag felnövekvő generációk missziós területei

Amikor a felnövekvő nemzedékek közötti misszió fontosságáról beszélünk, nem szeretnénk lebecsülni a többi korosztály és misszió jelentőségét! Ugyanakkor világos mindannyiunk számára, mennyivel nehezebb Krisztus melletti döntésre bírni a nem hívő felnőtt és nyugdíjas korosztályt, a tinédzserekhez / fiatalokhoz képest...

Fontosnak minősített területek

Azok a területek, amelyek nélkül a gyülekezet működné ugyan, de hiányuk / nem megfelelő működésük jelentős missziós veszteségeket tudnának okozni. Fontos területek azok is, ahol az adott szervezetnél / csoportnál nagyobb létszámú személy élete van reánk bízva, ennek megfelelően, döntéseink nagyobb súlyúak lehetnek velük kapcsolatban. Fontos területek azok is, melyek a gyülekezet életét jelentősen tudják befolyásolni.

Hangsúlyozni szükséges: Minden külső misszió átlomás is fontos nekünk, de az adott körzeti állomások életét, működésüket is döntő módon meghatározza az adott Vezetőség hozzáállása az igazán fontos / stratégiai célokhoz

Az anyag egy beszélgetés indító vitaanyag lehet egy helyi gyülekezeti vezetőségben

A vezetőségi munka hatékonyságának javításán kellene gondolkodnunk.

Ha el tudjuk fogadni, hogy a több mint 50 missziós területből csak körülbelül 11 terület az, ami stratégiai jellegű, illetve körülbelül 12 terület, ami igazán fontos, amire különösen oda kell figyelni: Akkor sokkal könnyebb lenne a gyülekezetet irányítani, azt tenni, ami igazán fontos, és ezekre keresni vezetőket. Isten kegyelméből talán ez is lehetne egy útja annak, hogy lényeges missziós előrelépések történjenek gyülekezeteink életében.

Ha egy kicsi gyülekezetről van szó, akkor is a stratégiai alapelveket kellene végig gondolni (imádkozni), megfigyelve ezeket területeket: Hogyan lehetne megeleveníteni a missziót, hol van esélye az adott közösségnek a lelki megelevenedést munkálni? Általánoságban elmondható, hogy amelyik gyülekezet vállalja a külső missziót, annak a közösségi élete fog megelevenedni.

Ennél az anyagnál is az a meghatározó fontosságú, hogy - mint vezetők -, készek vagyunk - e gondolkodni egy hatékonyabban működő vezetői munkán, rákoncentrálva az igazán lényeges kérdésekre?

Természetesen, ez a javasolt 11 stratégiai terület is olyan súlyú és jelentőségű, hogy a legjobb az lenne, ha vagy egy - egy lelkipásztor / avatott személy, vagy egy - egy illetékes (erre kirendelt) személy / csoport irányítaná az adott területen folyó munkát - nem beszélve a 12 fontosnak javasolt missziós területről. Nyilvánvaló, hogy minél több területet irányít egy személy, annál kevesebb ideje marad egy - egy területen folyó szolgálatot alaposan megismerni, és jól irányítani.

Az is teljesen természetes, hogy - a helyi adottságoknak megfelelően - a missziós területek minősítései változhatnak egy adott gyülekezetben. A döntő fontosságú az lenne, hogy a Tanulmány gondolatai alapján egy ilyen jellegű értékrend kialakuljon az adott gyülekezeti vezetőségben, megfelelő indoklással - akár konszenzussal -, ami mögé minden vezetőségi és gyülekezeti tag jó szívvel be tudna állni.

Ha egy közösség vezetése erről a témáról el kezdene beszélgetni, és meg tudná határozni az igazán fontos missziós területeket, valószínűleg ésszerűbbé és hatékonyabbá tudná tenni a lelkipásztorok és egyéb vezetők leterhelését, odafordulva az igazán lényeges missziós mezőkhöz - a rendelkezésükre álló lehetőségekhez, adottságokhoz, képességekhez, kapacitásokhoz képest.

Vasadi Lajos

BAPTISTA IDENTITÁS 1873–2023

Az identitás táplálkozhat több gyökérből, befolyásolásból, érdekből; nem célom mindegyikkel foglalkozni. Ezért igyekszem mederbe terelni az értelmezését. Elsősorban a magyarországi baptista identitásról és módosulásairól írok, azokat az eseményeket, történeteket hozom példáknak, amelyek befolyásolták tapasztalatom és elemzéseim alapján. A százötven éves hazai baptista történelem második felében személyesen részt vettem családunk baptista története 1882 óta folyamatos, az első felét már történelmi távlatból elemezhetem. A „módosulások” eredményeztek változásokat, amik tárgyilagosan nézve hoztak pozitív és negatív eredményeket.

Az identitás jelentése:

1. azonosság 2. önazonosság, öntudat¹.

A magyar szóhasználat értelmezését sem akarom szubjektíven elemezni. Az azonosság jelentése:

1. Valakik, valamik azonos volta, (meg) egyezése. ... 3.
- Az a kategória, amely a dolgok önmagukkal (időlegetesen) azonos voltát fejezi ki.²

Azért idézem a szótári jelentéseket, mert az volt a tapasztalatom, hogy a „Mit értesz baptista identitásról?” kérdésre a válaszolók többsége szinonimák szerint válaszolt, amik különféle értelmezésre adnak lehetőséget. Természetesen nem lehet a szótárak segítségével sem teljesen mederbe terelni az identitás értelmezését, de segíthet abban, hogy ne szub-

1. Idegenszavak és kifejezések szótára.

2. Magyar értelmező kéziszótár.

„A baptista név értelmezése az elmúlt hetven évben nagy változást mutat.”

jektíven gondolkodjunk róla. Ha baptista identitás értelmezéséről beszélünk, akkor ki kell mondanunk, és a gyakorlatban is meg kell mutatnunk, hogy „Kivel” Jézus Krisztussal és „mivel” a Szentírás tanításával azonosulunk. (Zsid 13, 8). A Szentírás sem változik, vö. (Mk 13, 31). Az azonosságot az azonosulással érzük el, ami egy folyamat. (Fil 3, 12-14)

A baptista név értelmezése az elmúlt hetven évben nagy változást mutat. A korábbi időben a nép-egyházak tagjai hívőknek nevezték a baptistákat, voltak, akik elismerően, mások csúfolódva. A baptista név ma már nem a hitvalló keresztségben részesező hívők közösségét jelenti kizárólagosan, hanem egy felekezetet. „Hívőnek” születni kell. (Jn 3,5-6; Tit 3,5) Természetesen a szabad akarat jogán dönteni kell mindenkinek, hogy enged a Szentlélek újjáteremtő munkájának. „Baptista” bárki lehet, aki annak mondja magát, sőt még mondani sem kell feltétlen, valakik egyszerűen a baptisták közé sorolják.

A sokféle identitás közül hármát kiemelek, melyek jelentősen befolyásolták a magyarországi baptista közösséget:

1. A nemzeti identitás, amelynek alapján az egyén egy nemzet tagjának vallja magát, annak hagyományával, értékrendjével azonosul. A magyarországi baptisták között a nemzeti identitás szakadást eredményezett.
2. A kulturális identitás: „*amit úgy határozhatunk meg, mint a közösség és benne az egyén azonosságát alakító értékek, normák, viselkedésminták, tudás és hagyományrendszerek összességét.*”³A kulturális identitás már érintette a teológiai- és viselkedési normákat, ezek vitákat eredményeztek.
3. Vallási identitás: a 21. században jelentős arányban személyes döntés a vallás választása. A keresztyén valláson belül is nagy a választék, hogy melyik felekezettel azonosuljon a döntést hozó személy.

„Ebben a keretben lehet szó gyenge vagy erős identitásról, de az identitás megosztottságát, netán megkettődözöttségét az összes tudományos megközelítés hibának tekinti, a lélektan a személyiség meghasonlásáról beszél, ismert görög nevéen skizofréniáról.” (Máté-Tóth András: Vallási identitásfaktorok 5. o.)

3. Újvári Edit: A kulturális identitás perspektívái 270. o.

A Biblia tanítása és az anabaptista tanítások szétválasztása

A modern baptista mozgalom gyökereit vissza lehet vezetni az anabaptistákig, de alapvetően két ponton vagyunk velük azonosak: a hitvalló keresztség és az állam és az egyház szétválasztása (az utóbbiban nem egészen).

A Zürichben, 1525-ben induló anabaptista mozgalom a Biblia tanítását fogadta el követendő zsinórmértéknek. A ma is működő ágaknak voltak kiemelkedő vezetői, akiknek voltak sajátos tanításaik, akikről el is nevezték őket.

Hutter Jakab (? - 1536), aki megszervezte az úgynevezett „habán udvarokat”, a telepek szövetségre léptek és felvették a „Hutteri testvérek”⁴ megnevezést. Nyilvánvalóan „hutteri” és nem bibliai tanítás az általuk működtetett vagyonszövetség. A telepükön tett látogatás nekem élmény volt, de egy hutteri tanítás szerinti életforma.

Mennon Simons (1496 - 1561), aki a fegyverfogást, eskütételt ellenezte, nem feltétlen helyesen értelmezte a Szentírás tanítását. Egyébként nekem szimpatikus a fegyverfogás elutasítása; a mennonitáknál tapasztalt lelkület a jelenkori, kegyességi gyakorlat alig különbözik a baptistától, de mégsem ugyanaz.

Ammann Jakob (1644–1730) vezetésével 1693-ban egy új ágat hoztak létre, amit ámisoknak neveznek. Az ámisok elkülönülése a társadalomtól, a modern eszközöktől nem mondható helyesen értelmezett bibliai tanításnak. Azt gondolom, hogy nincs eltúlozva, ha azt írom, hogy ámis tanítás.

Az anabaptisták fenti ágai nagy arányban a Biblia tanítását követik, de van néhány sajátos „anabaptista” tanításuk, hasonlóan, mint az evangélikusoknak Luther, a reformátusoknak a Kálvin tanítása. Alapvető különbséget tenni a bibliai tanítás és az „anabaptista” között. Nyilvánvaló, hogy a modern baptizmus azért vált el a fent ismertetett „anabaptista tanításoktól”, mivel azok nem a teljes Szentírás figyelembe vételével értelmezett tanítások.

A baptista identitás főbb pillérei

1. A Biblia a baptista identitás alapvető pillére, teológiája és életvitelének alapja. Nincsenek dogmáik,

4. Szebeni Olivér: Anabaptisták 80. o.

reformátoraink, amikhez, akikhez alkalmazkodniuk kell, akár a Biblia világos tanításának ellenére is. „Ez az egyetlen könyv, amely megváltást kínál az embereknek, és megmutatja a nehézségeiből kivezető utat.”⁵ A Szentírás megbízható zsinórmérték a lelki és fizikai életünk számára. „... a legtökéletesebb próbakő, amellyel minden emberi hagyomány, tanítást és gyakorlatot megvizsgálhatunk.”⁶ Az ószövetségi Szentírás is több helyen az Úr Jézusra mutat, ezt maga is megerősítette: „... be kell teljesednie mindazoknak, amik meg vannak írva rólam a Mózes törvényében, a próféták könyvében és a zsoltárokból”. (Lk 24, 45)

2. **Jézus Krisztus**, akivel azonosulni kívánnak, akire építik lelki házukat. A baptisták Krisztus központú teológiája jól megkülönböztethető a népegyháziakétól és az úgynevezett karizmatikusokétól is. A baptista teológia Jézus Krisztust úgy értelmezi, mint aki az Atyával egyenlő és kijelentője v. ö. (Jn 14, 9-10). Jézus Krisztus által lehetünk kapcsolatban az Atyával, Ő közbenjáró érettünk, általa van szabad utunk hozzá, Ő békéltetett meg halála által. A Szentlélek Krisztus mennybemenetele után jött el a világba, általa valljuk Úrnak Jézus Krisztust. (Mt 28,20)

Jézus Krisztus egyedül az, akinek mondta magát!

3. A **bibliikus gyülekezet**, amivel azonosulnak a baptisták. A gyülekezet, ill. egyház sokféle hasonlattal van Jézus Krisztussal kapcsolatba hozva: „teste” v. ö. Ef 1, 22-23, „felesége” (Jel 21,9) és még lehetne sorolni. Személyesen is gondja van minden követőjére, imádkozott értünk: „Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, azok is ott legyenek velem, ahol én vagyok.” (Jn 17, 24) A gyülekezetekkel a mennyben lévő örökkévaló Krisztus törődik (Jel 1, 17-20). Krisztus gyülekezetébe a megtért, újjászületett emberek tartoznak, de ebben a világban még betagolódhatnak álhívók is, akik viszályt, szakadást okoznak.

4. A **misszió**, amivel szintén azonosulnak a baptisták kezdettől fogva, egyrészt Krisztustól kapott feladatuk (Mt 28,19), másrészt a mennyieiek öröméhez csatlakoznak (Lk 15,7) Tapasztalat, hogy akkor lesz igazán

boldog egy megtért ember, ha elmondja környezetének is, hogy ki szabadította meg bűneiből. Az európai baptista misszió elindítója J. G. Oncken képezte, bátorította és kiküldte szolgálatra a megtért embereket. Neki tulajdonítják a baptista körben ismert mondást: „Mind a baptista misszionárius”. A magyarországi baptista misszió első korszakában ez a misszionáriusokra jellemző szenvedélyes szolgálat megvolt. Azt gondolom, hogy ezt a missziós készséget kell feleleveníteni!

A magyarországi újkori baptista misszió identitás módosulásai

Négy szakaszra osztom a százötven éves korszakot az azonosság és módosulások, ill. változások vizsgálatában. Bizonyos módosulások természetes velejárói egy közösségnek. Ha nem lenne változás, az azt jelentené, hogy nem működik, nincs haladás. A bibliai és történelmi példák segíthetnek, hogy elkerüljük azokat a buktatókat, amik minden korszakban megvannak, továbbá abban is, hogy ne adjuk fel Isten országa hirdetését.

1. A szervezett baptista misszió elindítója Magyarországon: Meyer Henrik

Az 1873-1919 közötti első korszak prominens személye: Meyer Henrik (1842-1919), aki Budapesten, 1873-ban kezdte el a baptista missziót. Meyer Henrik megtérése történetét részletesen leírja önéletrajzában, itt csak annyit idézek belőle, ami kapcsolatos az identitás vonatkozásában. 1861-ben, szenteste:

„Éjjel elővettem apám Bibliáját és olvastam belőle, utána a „Zarándok útja” című könyvet is elolvastam.”⁷

A Biblia olvasás nyomán jutott hitre, lelki békességre. 1862 márciusában bement a szüleivel és két nővérével. A Biblia tanításával azonosult, Jézus Krisztus elkötelezett követője lett, a hamburgi gyülekezetben két évet töltött, a fiúkor elnökeként és világiak között is missziózott. Missziós céllal Oroszországba utazott 1869-ben, a Fekete-tenger környékén élő németek körében hirdette az evangéliumot. A megélhetéséről maga gondoskodott, korábban is asztalos szakmában dolgozott. Odesszában avatta fel Ondra Károly prédikátornak. Michelson Matilddal (1829-

5. Billy Graham: Békesség Istennel 33. o.

6. Baptista Hitvallás 24. o.

7. Meyer Henrik: Önéletrajzom 9. o. (Fordította: Szabadi F. Gusztáv és Fejér Gyula)

„Hat helyen béreltek ingatlant, mire a Wesselényi utcai imaházát megnyitották, 1887. augusztus 20-án.”

1898) házasságot kötött, 1870. május 13-án.⁸ Odesszából 1872-ben Galatzba költöznek, itt vállal bibliaterjesztő szolgálatot, a Brit- és Külföldi Biblia Társaságnál, innen hamarosan „Zágrábra helyezik”.⁹

Meyer Henrik és felesége Zágrábból 1873. március 6-án érkeztek meg Budára. Megérkezésükkel megkezdődött magyarországi missziós szolgálatuk, ami küzdelmes, de eredményes volt. Bérelt lakásukban 1873. május 11-én megtartotta az első istentiszteletet. Az első bemerítési alkalom 1874. december 27-én volt. Két házaspárt merített be, akikkel megalakította az első magyarországi baptista gyülekezetet. Az Úr áldása kísérte szolgálatát, növelte üdvözülőkkel a gyülekezetet. A bemerítés után bevádolták a Bibliatársulathoz missziós tevékenységéért és választani kellett, hogy a bibliaterjesztés vagy az igehirdetés és pásztorolás szolgálatát végzi.

„Állásomat 1875. május 1-én felmondtam.”¹⁰

Ettől a dátumtól kizárólagosan a magyarországi baptista misszió szolgálatában állt.

Meyer Henrik sokféle missziós munkát végzett: kapcsolatépítés emberekkel, igehirdetés, vasárnapi iskola szervezése, vezetése, megfelelő istentiszteleti helyek keresése. Hat helyen béreltek ingatlant, mire a Wesselényi utcai imaházát megnyitották, „1887. augusztus 20-án.”¹¹ Vidéki szolgálata is megkezdődött. 1875-ben Novák Antal és Hempt Adolf bibliaárusok meghívták munkaterületükre, Nagyszalontára és Újvidékre.

„Gyulán, 1875. augusztus 26-án bemerített nyolc hitvallót: Kornya Mihályt és feleségét, Lajos Jánost és feleségét, a fiát és leányát. Bordás testvérnőt és férjezett leányát (Kissné).”¹²

Megkezdte a küzdelmet a legitimitásért.

Tisza Kálmán miniszterelnöknél tájékozódott a lehetőségekről, majd Irányi Dániellel folytatta célja elérését.¹³

Több alkalommal is próbálkozott a legitimitás

megszerzésével, de csak részeredményeket ért el, de ez elég volt ahhoz, hogy működhessen.

A missziós tevékenységet tartotta elsődleges feladatának. 1881-re szinte az egész történelmi Magyarországot bejárta és az evangéliumot hirdette. Missziós szolgálata mellett imaház építésére is kellett gondolnia, ami sok plusz munkát jelentett.

„A kápolnaépítés 1884-1887 között nagyon igénybe vett. Mikor az építkezés befejeződött, olyan ifjakat kerestem, akiket a hamburgi szemináriumba szerettem volna küldeni. ... Két fiatal testvér személyére hívták fel a figyelmemet, az egyik Balogh Lajos ... a másik Udvarnoki András.”¹⁴

Meyer Henrik 50. születésnapjára rendezett ünnepségen felszólalt Udvarnoki András:

„szemrehányással illette a testvéreket, amiért ilyen módon ünneplik meg a születésnapomat.”¹⁵

Ez a felszólalás 1892-ben, egy évvel a szeminárium elvégzése előtt történt. Ez magyarázatot ad arra, hogy miért akarta 1893-ban a két testvért Budapesttől távoli munkaterületre küldeni. Meyer Henrik húsz éves magyarországi szolgálata után egy nehéz szakasz következik amiatt, hogy mind a két fél erős nemzeti identitást mutatott. Az Úr kegyelme volt, hogy a missziós szolgálatot végezték tovább a német és a magyar nyelven beszélők is.

1894-ben megalakult a magyar baptista szövetség. Tahitótfalu Udvarnoki Andrással önállósult, Hajdúböszörmény Balogh Lajossal, a Duna – Tisza köze Seres Sámuellel. A nemzeti identitás kiéleződése szakadást okozott. Nem oldódott meg vele a probléma, sőt fokozódott. Voltak próbálkozások az együttműködésre: lapkiadásban és „misszióiskola” szervezésében, de nem hozta meg az egységet.

A Meyer házaspár a gyülekezettel együtt, 1898-ban ünnepelte a magyarországi baptista gyülekezetek fennállásának 25 éves jubileumát, ez örömmünnp volt. Néhány hónap után egy szomorú esemény történt:

„1898. augusztus 9-én Meyer Henrikné Michelson Matild elhunyt. Betegsége csupán néhány napig tartott, ám valószínűleg érezte, hogy hamarosan el kell hagyania szeretett férjét, mert az volt az utolsó kívánsága,

8. Uo. 32. o.

9. Uo. 35. o.

10. Uo. 45. o.

11. Dr. Gerzsényi László – Míklya Luzsányi Mónika: Mind- eddig 247. o.

12. Meyer Henrik: Önéletrajzom 47. o.

13. Uo. 56-57. o.

14. Uo. 106-107. o.

15. Uo. 111. o.

„Ez a második - békési - szakadás Meyer Henriket nagyon megviselte, szerette volna elkerülni még azon az áron is, hogy nem ő lesz az elnök.”

hogy Henrik vegye feleségül Poelzig Anna kórházi diakonisszát.¹⁶

Az 1895. évi XLIII. törvénycikk a baptistáknak is biztosítja a vallásszabadságot. „Meyer Henrik erőfeszítése is benne volt”.¹⁷ Azt gondolom, hogy tárgyilagos értékelés. A problémát az jelentette, hogy a 13.§. előírja:

„Lelkész, egyházközségi elöljáró a felekezetnek csak olyan tagja lehet, aki magyar állampolgár...”¹⁸

Ez a paragrafus kizárta Meyer Henriket, hogy államilag elismert vezető legyen. Ez nyilvánvalóvá teszi, hogy miért nem küzd tovább a törvényes elismerésért.

Egységkonferencia, 1899. február 15-én és 16-án a Wesselényi utcai kápolnában

Meyer Henrik nyitja meg imádsággal a konferenciát. Azzal kezdi beszédét, hogy:

„Örvendek, hogy itt összejöhetünk. Ez sok imának a meghallgattatása. Óhajtok egy szívélyes egyesülést: a szívek egyesülését. Ha a szívek egyek, akkor azok erősen összetartanak, még a nézeteltéréseknél is.”

Tovább vázolta még a szívek egységét és a következő kérdést tette fel, hogy:

„Gondolják-e a testvérek, hogy a szívek egységét már megtaláltuk? Kérem nyilatkozzanak erre nézve.”¹⁹

Az első nyilatkozó Udvarnoki András:

„Én Meyer t. minden szavával megegyezem.”

A második felszólaló Csopják Attila:

„Azt hiszem, hogy csak igen kevesek voltak, kiknek nem volt szeretet a szívükben.”

A harmadik hozzászóló Bodoky Lajos:

„Amit Csopják t. említett a szeretetről és látszólagos elidegenedésről, az úgy volt. De mindenesetre mindenkinek óhaja az volt, hogy ez minél előbb másként legyen, ezt az Úr is látta.”²⁰

Meyer Henrik mindegyik nyilatkozóra reflektált. A gyűlés első része hálaadó és áldáskérő imádsággal „berekasztetett”.

A folytatásban több mint egy tucat felszólaló mondta el örömét az egyesülés szándéka miatt a következő

három ülésen a két nap folyamán. A jegyzőkönyvből nagy egységre törekvés olvasható ki mindenki részéről. Az utolsó tárgyról még egy kicsit részletesebben.

A XII. tárgy: Az elismerés kérdése. Meyer testvér felvetette:

„hogy mennyi szabadságunkba fog az kerülni, és mennyit szerezne az nekünk.” ... Most azon örvendek, hogy egyek vagyunk, ez sokkal fontosabb előttem, mint minden egyéb.”²¹ Meyer testvér „zárbeszédével” fejeződött be a konferencia. Azt gondolhatnánk, hogy ez a februári értekezlet egy tartós egységet eredményezett. Sajnos, nem sokáig tartott ez a jó lelkület, az egységre törekvés.

A békési konferencián, 1900-ban megalakult a Magyar Baptisták Szövetsége

Az előkészítés, lebonyolítás nem tűnik tárgyilagosnak Meyer önéletrajzából. A Balogh Lajos és Udvarnoki András által vezetett csoport az 1/3-a volt az országos létszámnak, de a békési konferencián mégis ők voltak többségben, így a szavazatok a magyar szövetséget támogatták nagyobb arányban. Balogh Lajost választották meg a szövetség elnökének. Meyer Henrik próbálta az egységet óvni ebben a helyzetben is:

„Még ha az elismertek csoportjához is tartozna a közösség egy része, ez nem kell, hogy okot szolgáltatson a széthúzásra és a szakadásra.”²²

Nem vették figyelembe érvelését. Ez a második - békési - szakadás Meyer Henriket nagyon megviselte, szerette volna elkerülni még azon az áron is, hogy nem ő lesz az elnök.

Udvarnoki András és Csopják Attila folytatják a küzdelmet a baptista felekezet törvényes elismeréséért. Öt évet kellett várni a békési különválás után, hogy elérjék céljukat. A rendelet: „1905. november 2-i dátummal” jelent meg. A viták folytak tovább, sőt fokozódtak, nemcsak a nemzeti identitás terén, hanem vagyoni kérdésekben is. Meyer Henrik belefáradt a vitákba, egészségi állapota is meggyengült. 1908-ban bejelentette a Wesselényi utcai gyülekezetben, hogy befejezi lelkipásztori szolgálatát, egy időre Németországba költözik. „A testvérek azonban hallani sem akartak arról, hogy Meyerék elmenjenek. ... Ám Meyer Henrik

16. Dr. Gerzsényi László – Miklya Luzsányi Mónika: Mind- eddig...

17. Krisztusért járva követségben 103. o.

18. Uo. 104. o.

19. A magyarországi baptista gyülekezetek IV-ik országos értekezletének jegyzőkönyve. 1899. 3-4. o.

20. Uo. 6-7. o.

21. Uo. 29-30. o.

22. Meyer Henrik: Önéletrajzom 129. o.

„A két szövetség nem tudott szétválni igazán.”

hajthatatlan maradt,²³. Németországból is nyomon követte a magyarországi baptista missziót. Az állami elismerést nem kérők csoportja az ő tanácsa szerint járt el. A két szövetség nem tudott szétválni igazán. Mindig voltak, akik egyik szövetségből a másikba mentek át, a vagyoni kérdést sem lehetett mindenki megelégedésére elfogadhatóvá tenni.

1914-ben kitört az első világháború, új helyzet állt elő Európában és a magyarországi baptista szövetségekben is, ami lényegesen befolyásolta az egység elérését. Megváltoztak az országhatárok, mások lettek a lehetőségek. A történelem Ura vitte az egyesülés felé ilyen módon is a két szövetséget. Meyer Henrik Németországból: „1915-ben feleségével visszaköltözött Budapestre, és 1919. március 4-én halt meg. Halálos ágyán is a gyülekezet foglalkoztatta.”²⁴

Meyer Henrik, a magyarországi baptista misszió megszervezőjének életútját azért írtam le részletesebben, hogy látható legyen az összefüggés élettörténete és szolgálata vonatkozásában. Meyer Henrik jó alapra, Jézus Krisztusra építette lelki életét és az általa szervezett gyülekezeteket. Az 1873-1919 közötti korszak volt a legeredményesebb a magyarországi baptista misszió százötven éves történetében.

2. Az egyesülés és újjászervezés kora

Külföldön és Magyarországon is voltak, akik szorgalmazták a két baptista szövetség egyesítését. Ezek a próbálkozások jelentősen nem vitték előre az ügyet. A trianoni békediktátum után az országhatár megváltozott. Egrészről ez kényszerítette ki az egyesülést, másrészt a Magyarországi Szabad Baptista Gyülekezetek szövetségének ülésén, Vésztőn, 1920. augusztus 18-án úgy döntöttek, hogy csatlakoznak a magyar szövetséghez.

„1920. szeptember 2-án az előző napi külön értekezlet befejezésével, amelyen mind a két csoport képviselői megjelentek, a Budapest Nap utcai imaházban jöttek össze mintegy 190-en. Korelnökké Bodoky Lajost választották. Elnök lett Udvarnoki András, alelnök Csopják Attila. A közösség új neve: Magyarországi

Baptista Gyülekezetek Szövetsége.”²⁵

Az 1920 – 1949 közötti korszak az újjászervezés, és az újjáépítés ideje. „Az elnökké választott Udvarnoki András már nem a hevülő fiatalember, hanem megfontolt és sokat tapasztalt férfi. Mély alázattal beismerte, hogy őt kell a korábbi viták és nehézségek okozójának tartani.”²⁶

Udvarnoki András Szadán, 1865. november 16-án született, két éves volt, amikor édesapja meghalt. Két fiú és egy lány testvérével maradtak félárván. „Fiútestvérei korán megnősültek, ezért édesanyja mellett rá hárult a háromtagú család fenntartásának nagy gondja. Egy ideig az épülő Keleti pályaudvarnál dolgozott.”²⁷ Szadán baptista igehirdetőket hallgatott, 1881-ben megtért, „majd vallástétele alapján 1883 április 22-én, 18 éves korában, Meyer Henrik lelkipásztor által Budapesten bemeztetett.”²⁸

Az egyesülés után új bizottságokat választottak: „tanügyi, irodalmi, jótékonysági, missziói, vasárnapi iskolai és pénzügyi célokra.”²⁹ A bizottságok aktívan működtek missziós célokkal, lendületes munka folyt szerte az országban. Az aktív missziós munkának voltak eredményei, üdvkeresők csatlakoztak a baptista gyülekezetekhez.

A kulturális identitás jelentős szerepet játszott ebben a korszakban, ezt többféle módon értékelik:

„Volt azonban valami, ami egyetemes a baptista misszióban. Az a sajátos kultúra, amit felmutatott. A fentiek szerint szükség is volt rá. Elcsúfolták ezt a kort kultúr baptizmusnak. ... De ha mi nem ismertük volna meg az egészséges, baptista kultúra jó ízét, ma nem volna annyi tehetséges és képzett zenész, orvos, tanár...”³⁰

A kulturális identitás nem okozott szakadást, mint az előző korszakban a nemzeti, de gerjesztett vitákat a gyülekezetekben. Egyesek azt a veszélyt vélték, hogy a kulturális tevékenység által „világias” lesz a gyülekezet, mások missziós eszköznek látták. A zene, a versmondás, a bizonyágtétel és a bibliai történetek

25. Krisztusért járva követségben: 131. o.

26. Uo. 137. o.

27. Dr. Gerzsenyi László: Az evangélium kényszerében 13. o.

28. Uo. 14. o.

29. Dr. Gerzsenyi László – Míklya Luzsányi Mónika: Mind- eddig 82. o.

30. Oláh Lajosné: „...futásomat elvégeztem...” – szemelvények Oláh Lajos lelkipásztor életéből – 18-19. o.

23. Dr. Gerzsenyi László – Míklya Luzsányi Mónika: Mind- eddig 62. o.

24. Uo. 78. o.

„Sajnos, a karizmatikus hullám számos gyülekezetben okozott zavart, némelyikből kiváltak tagok és a pünkösdi mozgalomhoz csatlakoztak.”

előadása nem öncélú és egyáltalán nem minden korábbi gyakorlat radikális elutasítása volt, hanem elsősorban Isten dicsőítésére irányult és a hallgatók lelki épülésére.

„Krisztusban maradni, a korrallal haladni kell”. Udvarnoki Andrásnak tulajdonítják az idézetet, mind a két oldalnak van benne üzenet: a „kultúrát” előtérbe helyezők részére Krisztusban maradni kell, ez elsődleges, a „konzervatívok” számára a korrallal haladni kell, nyilván nem világias módon. Egyrészt az váltotta ki ebben a korban a baptista gyülekezetekben a kulturális-, művészeti-, zenei élet fellendülését, hogy korábban ezek nem voltak meg lényegesen a baptista körökben, másrészt nem volt más hely vidéken ilyen tevékenységekre. Akik első sorban kulturális szempont miatt csatlakoztak a gyülekezetekhez, nem lettek feltétlenül elkötelezett keresztények. Abból lehet következtetni rá, hogy a II. világháború után a kulturális események miatt csatlakozó emberek kimaradtak a gyülekezetekből.

Az első úgynevezett karizmatikus hullám a két világháború között érte el Magyarországot. Ebben az időben pünkösdi mozgalom néven volt ismert. Röviden a mozgalomról. A lelki ajándékoknak nagyobb jelentőséget tulajdonító mozgalmak:

„Még a legjellegzetesebben pünkösdistá jelenségre, a nyelveken szólásra is vannak példáink. Már a montanisták között, a II-IV. században is megtaláljuk ezt a jelenséget és az újabb kori ébredési mozgalmakban is szórványosan előbukkantak.”³¹

A XIX. század második felében az Egyesült Államokban vett lendületet a pünkösdi mozgalom:

„ugyanazokban a körökben voltak a legnépszerűbbek, ahol a híres néger spirituálék és a jazz zene megszületett”.³²

Magyarországon elsősorban a baptisták között terjesztették a pünkösdi mozgalom hívei a tanításukat és gyakorlatukat. Jellemző tanításuk a szentlélek-kereszttség, akkor a nyelveken-szólás és a gyógyítás állt középpontban. Vallásos gyakorlatukra jellemző volt az extatikus megnyilvánulás, nem érthető nyelven hangos imádkozás a gyülekezetben. Az ébredést, megújulást is hangoztatták. Természetes, hogy mind-

en hívő ember egyetért az ébredés és megújulás szükségességével, sőt munkálásával is. Később derült ki, hogy nemcsak az ébredést szorgalmazzák, hanem sajátos kegyességüket is, ami nem minden vonatkozásában biblikus.

A pünkösdi mozgalom az 1930-40-es években intenzíven volt jelen a magyarországi baptista közösségekben, előretörését a II. világháború lassította le. Amerikában is lecsengett, de egy újabb hullám alakult ki, ami nem sokban különbözött az elsőtől; a háború után ez is elérte hazánkat.

A II. világháború idején Dr. Somogyi Imre, a szövetség elnöke igyekezett segíteni az inségben levőkön és az üldözést szenvedőkön. A háború után megkezdődött az újjáépítés fizikai és lelki téren is. Reményt keltőek voltak missziós vonatkozásban, az első évek lehetőségei: konferenciák, evangélizációk és egyéb alkalmak. Hamarosan korlátozódtak a lehetőségek és egy új korszak kezdődött, ami nem kedvezett a baptista misszióknak.

Ebben a korszakban a baptista identitást a kulturális identitás nem módosította a lényegét illetően. Sajnos, a karizmatikus hullám számos gyülekezetben okozott zavart, némelyikből kiváltak tagok és a pünkösdi mozgalomhoz csatlakoztak. Lelki ébredést, megújulást, számottevőt nem hozott ez Magyarországon. A folytonosságát megtartotta, a későbbiekben is jelen van sajátos tanításával, főleg a kegyességi gyakorlata, zenéje okoz zavart némely gyülekezetben.

3. Az önkényuralom kora

Az 1949 – 1989 közötti időszak az önkényuralom kora Magyarországon, a baptista egyházra is kiterjesztette módosító hatását. Az alapvető baptista identitást nem tudta lényegesen megváltoztatni, de a missziós tevékenységet igen. Jelentősen bekényszerítette a missziót az imaház falain belülre, sőt még ott is szűkítette a lehetőségeket, a Vasárnapi iskolát betiltotta egy időre, még az imaházban is.

Az Állami Egyházügyi Hivatalt (ÁEH)

„1951. május 18-án állították fel... Felállításának célja a vallási felekezetekkel kötött megállapodások végrehajtása... Az ÁEH szorosan együttműködött a Belügyminisztérium III/III/1-es alosztályával.”³³

31. Szigeti Jenő: „És emlékezzél meg az útról...” 166. o.

32. Uo. 187. o.

33. Krisztusért járva követségben: 219. o.

„A kevésbé elkötelezett hívőket tudták a gyülekezettől elvonni.”

Ez a hivatal a rendszerváltás küszöbéig, 1989-ig működött, az egyházak felett teljes jogkörrel rendelkezett.

Dr. Somogyi Imre (1894-1951) MBGYSZ elnöke (1948-tól a Hitköztség elöljárója is volt) betegsége miatt 1950 áprilisában Szabó Lászlót „az Országos Közgyűlés helyettes elöljárónak választotta meg, majd - Somogyi Imre halála után - 1951 októberében Országos elöljáró lett.”³⁴ Ebben az időben módosulni kezdett a gyülekezetek missziós lehetősége egészen rendszerváltásig. Minden egyházvezető igyekezett a legjobb tudása szerint végezni szolgálatát, de kevés mozgásterük volt. A gyülekezetek egy része beletörődött a korlátozó intézkedések elfogadásába, a másik része kereste a missziós lehetőségeket az adott körülmények között. Az Úr segített abban, hogy a baptista identitás ne sérüljön alapvetően. A kevésbé elkötelezett hívőket tudták a gyülekezettől elvonni. Szűkebb keretek között meg lehetett találni a módját a missziós tevékenységnek, de sajnos hozott negatív a változást ez a korszak, a missziós készség csökkent.

1949 és 1989 között:

„a gyermek- és ifjúsági misszió korlátozása volt a legnagyobb, ezzel értek el a legnagyobb eredményt a pártállam idejében.”³⁵

Amikor enyhült a politikai nyomás, nagyobb arányban volt lehetőség a gyermekek- és az ifjúság tanítására, nagyobb rendezvények tartására.

A második karizmatikus hullám ebben a korszakban érte el Magyarországot. Az első hullám a pünkösdi mozgalom az 1960-as évek elejére hazánkban is elvesztette vonzerejét:

„a pünkösdi mozgalmak történelmileg nem egy forrásból származnak... alkalmilag egyesülnek és tovább bomlanak, ahogyan ezt a magyarországi példák is mutatják.”³⁶

A politikai helyzet nem volt kedvező a tanításuk, gyakorlatuk képviselésére. Ebben az időben már nyilvánvaló lett a baptista gyülekezetekben és más felekezetekben is, hogy nem úgy működnek a lelki ajándékok, ahogy az úgynevezett karizmatikusok mondják. A beteggyógyítások amit hirdettek ebben az időben nem, vagy nagyon kevés esetben történtek

meg, a nyelveken szólásra helyezték a hangsúlyt, ami nem hozott a többségnél lelki növekedést, sőt leépülést eredményezett, mivel túlzottan erre koncentráltak. Az 1960-as évek elején karizmatikus házi-csoportokban szélsőséges dolgokat hallottam és láttam: órákon át tartó alkalmakon kapacitálták az érdeklődőket a nyelveken szólásra. Tusakodtak érte imádságban, bizonyos szavakat ismételtettek. Azt tapasztaltam, hogy valakiknek megadatott a nyelveken szólás ajándéka, másoknak nem. (1Kor 12,11) Nagy volt az aránya azoknak, akiknek megadatott és elbizakodottak lettek, amiből következett, hogy jelentős számban erkölcsi területen buktak el. Akik biblikusán éltek vele, nem a gyülekezetben gyakorolták, ahogy a pünkösdi, és nem dicsekedtek vele. Az 1980-as évek végére Magyarországon is lecsengett a második karizmatikus hullám. Sajnos, nem eredményezett lelki ébredést, megújulást, ahogy hirdették, ezt a gyakorlatban lehetett tapasztalni. A langyos lelki élet volt jellemző a baptista és más felekezetekben is ebben az időszakban.

4. A redszerváltás utáni korszak

Az 1989-2023 közötti időszak a rendszerváltozással és a harmadik karizmatikus hullám megérkezésével kezdődött.

Az 1984-1992 közötti időben Dr. Viczián János (1932-2015) volt egyházunk elnöke; optimálisan oldotta meg munkatársaival, Révész Benjámint alelnökkel és Győri Kornél főtitkárral az átmenetet a diktatúrától a demokráciába. Már az előző rendszer végén felismerte a „több” lehetőséget és támogatta az ifjúsági konferenciákat, a falumissziót, szorgalmazta a lelki épülést, bibliatanulmányozó alkalmakat szervezett külföldi előadókkal – pl. Bill Wagner - és mások bevonásával. Budapesten, 1989-ben a Népstadionban, Billy Graham szolgálatával teltházas evangelizációt szerveztek.

Az előző korszak ismertetésében már írtam arról, hogy a gyermek- és ifjúsági misszió korlátozásával okozott a legnagyobb kárt a pártállam felekezetünknek. Viczián János egyházelnök és munkatársai a károk enyhítésére Tahai Tábortan nagyarányú építkezést indítottak el a Virginiai Baptista Szövetséggel létrehozott partnerkapcsolat segítségével, hogy alkalmassá tegyék a Tábor a kor színvonalán levő működésre. A szilárd falazatú, többszintes épület szerkezetkész állapotig készült el a virginiai testvérek

34. Uo. 251. o.

35. Uo. 240. o.

36. Szigeti Jenő: Megemlékezés az útról 172. o.

„A spirituális és szervezeti kérdések a baptista identitást jelentősen érintették.”

anyagi támogatásával és jelentős munkavégzésükkel. A partner kapcsolat idejének lejárta után megszűnt a támogatás, lelassult az építkezés. Ezt az építkezést azért írtam le részletesebben, és viszem végig ezen a korszakon, hogy egy valóságos példával szemléltessem az identitás zavart, a módosulásokat, ami a következő évtizedeket jellemezte.

Hangsúlyozom, hogy az identitásunkat szimbolizáló eseményeket példának hozom, egyéb történetek ezért maradnak ki. Az 1992 utáni idő a jelen kor, ezért nem írok a következőkben neveket.

a) 1992-ben az új egyházelnök szakítani akart a múlttal, más módon képzelte el a baptista missziót. Ez nem jelentett volna problémát, ha figyelembe veszi, hogy az eredményes misszióhoz szükség van, például Tahí Tábortan korszerű és optimális számú férőhelyre. Az első korszaktól napjainkig, a gyermek- és ifjúság köréből, érkeznek jelentős számban megtérők. Saját, korszerű épületre azért van szükség, hogy legyen egy hely, ahol otthon érezik magukat a fiatalok, meg az idősebbek is. Az utóbbiaknak is szüksége van egy bensőségességet nyújtó helyre, ahol hívő környezetben vannak. Tahí Tábort régi épülete olyan mértékben korszerűtlen és kis létszámot befogadó lett két barakot lebontottak -, hogy kénytelenek voltak más helyen bérelni megfelelő helyeket. A világi konferencia helyek lényegesen gyengítik a gyermekekben- és fiatalokban a baptista identitást, ezek a helyek azt sugallják, hogy ott ők üdülők, kirándulók. A lelki foglalkozást nehezebb vezetni egy világi helyen ezt tapasztalatból tudom. Természetesen nem kizárólagosan a helyen múlik az eredményes misszió, bárhol meg lehet térni, de aki Tahí Tábortban tért meg fiatalon, szívesen emlékszik a helyre is, felnőtt korában is elmegy lelki épülésre, és a testvéri közösség ápolására.

Nemcsak a gyermek- és ifjúsági misszió helyének megoldásával volt dolga az egyházvezetőknek, és a gyülekezeteknek; a rendszerváltozással a különféle karizmatikus áramlatok is felerősödtek, amik kezelése nehezebb volt, mint a diktatúra idején. A Pestlőrinci Gyülekezet, 1995-ben nagy arányban kivált a Baptista Egyházból, megalakították az Agape Gyülekezetet. Több mint egy tucat baptista gyülekezetből is mentek az Agape Gyülekezetbe, de ez a létszám százalékos arányban már nem volt jelentős. A karizmatikus

kérdést folyamatosan kezelni kellett: egyházvezetői és gyülekezeti szinten is. Néhány év alatt nyilvánvaló lett a baptista körökben, hogy amit az úgynevezett karizmatikusok propagálnak, nem úgy működik, ahogy vizionáltak.

A fenti problémák mellett szükséges volt foglalkozni szervezetivel is. A közösség elnevezése is vitát váltott ki, hogy egyház vagy szövetség legyen; mind a két elnevezésnek voltak harcos támogatói. Szervezetileg meg kellett találni azt a modellt, ami a megváltozott körülményekben alkalmazható.

A spirituális és szervezeti kérdések a baptista identitást jelentősen érintették. Sajnos nem volt ébredés a rendszerváltozás adta nagyobb missziós lehetőségek következtében sem. A következő években fokozottan jelentkeztek a harmadik hullám megosztó hatásai a gyülekezetekben.

b) A következő egyházelnök 1996-tól másként látta a világot, az egyházat, a missziós módszereket és a Tahí Tábortban folyó építkezést is, amit egy időre leállított. A Tábort programja is módosult, az augusztus 20-i ünnepre összpontosítottak, a gyermek hetek számát csökkentették. Egy lehetőség adódott az új épület befejezésére, azáltal, hogy eladásra került a Budapest, Aradi u. 48. szám alatti Székház. Közgyűlési határozat született, hogy a Székház eladási árának meghatározott részét Tahí Tábort új épületére kell fordítani. Ez nem történt meg. Az új Székház a Benczúr utca 31. szám alatt épült, a Teológiai Akadémia udvarában, aminek a kivitelezése többre került a tervezettnél és erre költöttek a Tahí Tábortra megszavazott pénzt. Egy újabb lehetőség adódott még, hogy a Dél- szláv háború idején, a menekültek elszállásolására lehetne hasznosítani az új épület egy részét, az állam erre adott pénzt. A felső szint ebből a támogatásból elkészült. Közben a háború befejeződött, tovább nem folytatódott az építkezés. Azt pozitívumként jegyzem meg, hogy két nyáron használhattuk a gyermekhetek alkalmával a felső szintet.

A belső feszültségek fokozódtak ebben a ciklusban: személyi, karizmatikus és szervezeti kérdésekben. Az identitást vizsgálva megállapítható, hogy voltak az alapokat is érintő változások. Jelentős mértékű kiszakadás nem volt ebben a ciklusban, de kialakult egy konzervatív és egy liberális irányzat, szimpatizánsai igyekeztek érvényesíteni szempontjaikat. A többség

„Missziós vonatkozásban voltak, ill. vannak programok, képzések, hogy több emberhez jusson el az evangélium, de eddig nem hoztak lényeges pozitív eredményt.”

nem köteleződött el egyik irányzat mellett sem. Stagnálás volt, sem a konzervatív teológiai irányzatot, sem a karizmatikust követők nem tudtak felmutatni lényeges missziói eredményt.

c) A következő ciklus, 2000-ben új egyházelnökkel folytatódott, aki mindkét irányzatnak igyekezett megfelelni; ez többé-kevésbé sikerült három cikluson keresztül. Az új Székház elkészült az előző ciklus végén. Az egyház anyagi helyzete ebben az időben már stabilizálódott az állami támogatás által. A misszió stagnált, próbálták mozgásba hozni az egyház vezetői, meg különféle missziós csoportok, de nem működtek hatékonyan az elképzelések.

A szemléltető fonal, hogy ne szakadjon meg, Tahi Táborral folytatom. Nyilvánvaló, hogy nemcsak az ott folyó munkáról van szó ebben a történetben, hanem az egyház képét, helyzetét, identitását szimbolizálja. A már mintegy tíz éve megkezdett kőházat, félkész állapotban vette át az új egyházelnök. Néhányan azt a kifogást hangoztatták, hogy: „nagy a kőépület, sokba kerül a befejezése”, felvetették, hogy el kellene adni az ingatlant és másik helyen venni vagy bérelni. Az egyház tagságának többségében Tahi Tábor eladásának híre ellenérzést váltott ki. Az egyház Szövetségi Tanácsa a kedélyek csillapítására Tahi Táborban 2002-ben rendkívüli közgyűlést hívott össze. Itt közgyűlési határozattal ki lett mondva, hogy Tahi Tábor nem adható el. Továbbá az is, hogy: az új épületet missziós célra, a lehetőség szerint minél előbb be kell fejezni.

Egyházunk főtitkára egy pozitív javaslatot tett a kőház befejezésére 2004-ben, a Kiskőrösön tartott Országos Közgyűlésen: saját adakozásunkból fejezzük be ütemezetten. Tehát látott esélyt a félkész ház befejezésére, nyilván a 2002-ben tartott rendkívüli közgyűlésen meghatározott missziói célra. Az első felszólaló egy presbiter a javaslatot finoman fogalmazva mellékvágányra vitte azzal, hogy amíg nem tudja, milyen célra lesz használva az új épület, addig a gyülekezete nem ad rá pénzt. Egy lelkipásztor negatív feltételezésével folytatódott a hozzászólás, ami azt eredményezte, hogy a főtitkár lezárta a hozzászólásokat, elhalasztódott a kőház befejezésére tett javaslata. A Közgyűlésen történtek árnyalják a képet. A kőház története rámutat valami másra is önmagán kívül, az identitás zavarra. Egyik Közgyűlésen Tahi Tábor

mellett van pozitív állásfoglalás, a másikon ketten negatívan ellene szólnak, ami azt eredményezi, hogy jelentősen nem folytatódik a félkész ház befejezése.

Történt egy meglepő negatív változás az új épületben a tizenkét év alatt: az elkészült, bútorozott felső szint közfalait és vizesblokkjait lebontották, azért, hogy idősek otthonát alakítsanak ki ezen a szinten. Ez a terv nem valósulhatott meg, az állami építési hatóság nem adott engedélyt idősek otthona létesítésére az épületben.

Folytatódott egy másik identitást érintő téma: fokozottan áttért az egyházvezetés a szabadegyházi gyűjtőnév használatáról a (kis)egyházi megnevezésre. Természetesen nem a névhasználat változtatása volt a cél, hanem a történelmi egyházak közé bejutni, akár a baptista identitás részbeni feladás árán is. A törekvés ellentmondásos, talán az állami támogatás miatt lehetne előnyösebb számunkra, de ez sem garantált. Különféle próbálkozásokkal igyekeztek elérni a céljukat, de nem volt eredményes.

Stagnálás volt jellemző, változás külsőségekben mutatkozott. A harmadik karizmatikus hullám képviselői intenzívebben gyakorolták kegyességi irányzatukat, látványos megnyilvánulásokat mutattak.

d) A következő egyházelnök 2012-ben, az előző ciklus irányvonalának folytatását tűzte célul, de nagyobb tempóval. Az állami támogatás emelkedett, így az egyház anyagi helyzete jobb a korábbi évekénél. Az intézmények állami támogatásból és az ellátottak befizetéseiből működnek. A pénz egyre jobban identitásformáló lett. Missziós vonatkozásban voltak, ill. vannak programok, képzések, hogy több emberhez jusson el az evangélium, de eddig nem hoztak lényeges pozitív eredményt.

A baptista identitást szemléltető kőházzal folytatva: „egy kép többet mond, mint ezer szó”. A Tahi Táborban félbemaradt építkezést az egyház vezetői jelentősen levették a feladatok listájáról, évente minimális összeget fordítottak rá. Az elmúlt tíz évben már a szabadon felhasználható pénzekből jelentős összeggel lehetett volna ütemezetten folytatni a kőház befejezését; legalábbis olyan mértékben, hogy egy részére adjanak használatbavételi engedélyt. Hasznosulhatna az épületnek egy része és lehetne jelentős komfortos szálláshely, ami alkalmas a nyári gyermek- és ifjúsági

„A pozitív változásokat Isten Igéje, és Jézus Krisztus a Szentlélek által vitte végbe az elmúlt százötven évben.”

hetek, gyülekezeti alakulatok és egyéb missziós alkalomok részére. (Egy gyermekket szervezőtől hallottam, hogy a 2023-ban bérelt világi tábor, 2024-ben nem adják oda részükre. Megjegyezte, hogy nem egyszerű megfelelő helyet találni.)

Egy pozitív előjelű bejelentés volt 2022-ben a főtitkár részéről, hogy Tahí Tábortan egy új, könnyűszerkezetes épületet terveznek. Egyrészt jó hír, hogy jelentős összeget fordítanak Tahí Tábortra, másrészt a kőépületben ebből az összegből több mint kétszer annyi férőhelyet lehetne megvalósítani. Az új épülettel alapvetően a két lebontott barakk lesz pótolva, azzal a különbséggel, hogy komfortosabb lesz. Remélhetően az új „barakk” belátható időn belül elkészül!

A kőház építésére missziós céllal adakoztak amerikaiak és magyarok, és jelentős önkéntes munkát végeztek mintegy harminc évvel korábban, de nem folytatódott az építkezés optimálisan még az anyagi lehetőségek szerint sem. Nem hasznosult az Isten országára történt adakozás és munka. Minél később lesz használatba véve a kőépület, annál több a veszteség missziós lehetőségben és nő az állagmegóvás költsége. Nyilván nem pusztán anyagiakról van szó, sokkal inkább spirituálisról.

Az egyház kapott az államtól néhány éve egy teljes felújításra szoruló nagyméretű épületet, a felújításra is jelentős összeget, de lényegesen többbe került a kivitelezés. Az egyház a saját tartalékából finanszírozta a befejezést. Itt nem problémáztak azon, hogy „nagy méretű az épület, sokba kerül a felújítás”. Természetesen nem reális az ilyen felvetés nem volt választási lehetőség, ezt a méretűt, állapotút kaptuk. Ez a felújítás néhány év alatt megtörtént a kor színvonalán, 2023-ban használatba lett véve.

A harmadik karizmatikus hullám szintén lecsengőben van, a prófétai szolgálat nem működött úgy, ahogy vizionáltak. Ezt némelyek beismerik, ami pozitív megnyilvánulás. Minden felekezetben szolidabban próbálják elfogadtatni tanításukat, ami már nem olyan szélsőséges, mint a korábbi időkben volt. Szenzuális hatással és zenével próbálkoznak elsősorban eredményt és népszerűséget elérni. Érdeemes figyelembe venni, hogy: „amit általában Akaratnak és Érzelemnek nevezünk, az túl sokat hangoskodik és okoskodik azért, hogy higgyünk neki, és titokban sejtjük, hogy a nagy szenvedély és a sziklaszilárd döntés legalábbis részben

átverés.”³⁷ Az úgynevezett karizmatikus hullámmal szimpatizálók gyakran sikertörténetekkel dicsekszenek, de eddig nem történt jelentős pozitív változás. Természetesen vannak kivételek, akik nem magukat, teljesítményüket helyezik előtérbe.

Ha optimistán nézzük az elmúlt harminc év statisztikai számaikat, akkor is csak stagnálást mutatnak. Az 1992-es statisztikai adat: „úrvacsorázó taglétszám 11 161 tag,³⁸ 2022-ben a „tagok száma: 11 126.”³⁹ A 2022-es népszámlálás adatait nézve, akik baptistának mondták magukat, jelentős változás nincs a korábbihoz viszonyítva.

A pozitív változásokat Isten Igéje, és Jézus Krisztus a Szentlélek által vitte végbe az elmúlt százötven évben. A Jézus Krisztus követésére elkötelezett hívők hűségesen szolgáltak Isten országa érdekében bármilyen társadalmi formában és körülmények között.

Az emlékezés történelmünk eseményeire „nemcsak az emberi működés szempontjából alapvető fontosságú, hanem az identitástudatunk miatt is.”⁴⁰ Hálásak lehetünk Istennek, hogy az elmúlt százötven év alatt megtartott. Kegyelem, ha töredezetten is, de megtarthattuk biblikus identitásunkat a nemzeti és kulturális identitás, valamint a karizmatikus hullámok megosztó hatása ellenére is. Az Úrnak köszönhetjük, hogy voltak megtérők a múltban, és a jelen még a kegyelem napja, a jövőre ezért reménységgel tekinthetünk.

Pál apostol hangsúlyozza, hogy Isten munkatársai egy alapra építenek. (1Kor 3,9-11)

Meyer Henriket

„A halálos ágyán is a gyülekezetet foglalkoztatta. 'Nem-sokára elválok az élettől. Jó állapot fektettem le, építsetek most már tovább ti erre a legszentebb alapra, Jézusra.' ”⁴¹

„Ha valakinek a munkája, amelyet ráépített megmárad, jutalmat fog kapni” (1Kor 3,14)

37. C.S. Lewis: Az öröm vonzásában: 275. o.

38. Krisztusért járva követségben: 246. o.

39. KÖZGYŰLÉS BAPTISTA EGYHÁZ 2023 – Beszámoló-gyűjtemény: 271. o.

40. Miroslav Volf: Emlékeink gyógyulása 157. o.

41. Dr. Gerzsenyi László Miklya Luzsányi Mónika Mindeddig...78. o.

Bemerítkezés 1947-ben

Nagy Gergő

AZ ÁLMOSDI BAPTISTA GYÜLEKEZET TÖRTÉNETE 1896–2022

Álmosd település történetében az egyik legszorgalmasabb „krónikáíró” egyházi szervezet, amely háromszor is, kéziratoson összeállította a közösség történetét, a baptista. A három leírás a kezdetektől egészen napjainkig tárgyalja a faluban élő bemeřitettek történetét. Az első gépelt kézirat bár töredékesen, más levelekkel és kézírásos leírásokkal kiegészítve szolgált forrásként a két másik történeti összefoglalóhoz. A második munka javarészt gépelt, az utolsó teljes egészében kéziratos, amelyet Szalay Károlyné és férje Szalay Károly állított össze. Köszönet illeti őket a kéziratok összegyűjtéséért, gondozásáért és rendelkezésre bocsátásáért, amiért megóvták és bővítették a „krónikát”, illetve lehetőséget adtak, hogy bekerüljön az Álmosdi Digitális Adattár gyűjteményébe.

Jelen összefoglaló munka hívatott a három periódusban készített „krónika” tartalmát közreadni, más szakirodalmi és forrásmunkák feltárásával, szóbeli közlésekkel, fotók feldolgozásával kiegészítve.

Mára egy olyan történeti egyházközségről beszélünk, amely Álmosd történetében leáldozó félben van. A településen sajnós vagy meghaltak, vagy elköltöztek a hívek, a megmaradt kevés egyháztag pedig nehezen tudta fenntartani a közösséget, így a település önkormányzatának adták el az imaházat és a hozzá tartozó telket 2022-ben, amellyel lezárulni látszik az álmosdi baptisták története. Bár amíg él bemeřitett a településen, addig ezt igazán nem jelenthetjük ki...

Köszönet illeti a munka miatt Szalay Károlynét és férjét Szalay Károlyt, Tóth Lászlót, Szász Ferencet a

„A település, bár egy apró bihari kis község, mégis igen jelentős események színhelye.”

rendelkezésre bocsátott forrásokért és szóbeli közléseikért.

Bevezetés

Álmosd egy kis határmenti település Hajdú-Bihar vármegyében, közvetlen a román határ mellett. A megyeszékhelytől, Debrecentől 38km-re található. Igazán különleges „föld és kultúra szagú” kis község.

A település, bár egy apró bihari kis község, mégis igen jelentős események színhelye. Lehetne itt sok dologról beszélni, de párat mégis megemlítve: 1604. október 15-én Álmosdról indul meg Pezzen ezredes vezetésével az a császári csapattest, amelyet Bocskai István és hajdúi a település határában tönkrekvernek; de településünkön zajlott két olyan iskolaügyi reform, amely korában egyedülálló, és a magyar nyelv használatát segítette elő a református iskolaügyben; lehetne még említeni Kölcsey Ferenc álmosdi éveit, illetve ma is álló kúriáját.

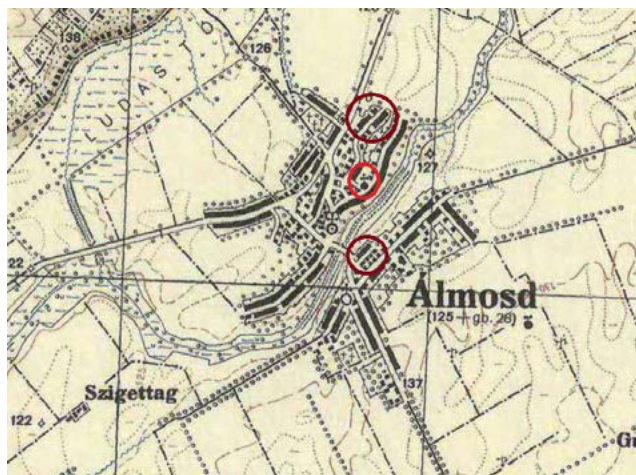
A település történeti egyházainak sorában ötödiként jelent meg a baptista misszió, ezt követően már csak a „kisegyházak” (pl.: pünkösdisták, jehovák) térnyeréséről beszélhetünk. Álmosd lakosságának nagy részét ma a reformátusság teszi ki, kisebb arányban pedig a görögkatolikusság.¹

Az álmosdi baptista misszió kezdetei 1896-ig vezethető vissza. Mikoris a Magyarországi Baptista Egyház Bagaméri körzetéhez tartozva az első álmosdi lakos a Bagamérban bemerítkezett. A rendelkezésre álló missziótörténeti „krónikák” igen gazdagon mutatják be a baptisták álmosdi hitéletének történetét.

A „krónikák” alapja Balogh Lajos körzeti lelkipásztor által 1968-ban Less Sándor gyülekezeti testvér elmondásai alapján összeállított jegyzőkönyv volt.² Erre épült az a jegyzőkönyv, amely 1978. október 15-én készült és tartalmazta a missziótörténeti vázlatot.³ Később 1988. október 2-án készült egy kiegészítő jegyzőkönyv és mellékletei⁴, amely az akkor 60 éves imaház ünnepi alkalmát hivatott előkészíteni. Ezt követően kisebb bejegyzések kerültek a régebbi iratok lapjaira, illetve két oldal emlékbeszéd került az iratcsomóba

2003-ban.⁵ Az imaház 80. éves évfordulójára Szalai Károlyné és férje összegezte az addigi jegyzőkönyvek tartalmát és kiegészítették azt.⁶ Az iratcsomó egyik része gépiratos, különböző kézírásokkal kiegészítve, a másik utolsó összegző írás kézíratos.

A mai baptista irányzat alapjait 1874-ben Budapesten, az első gyülekezet megalakulásával teszi le a magyarországi misszió.⁷ A XIX. század második felétől a XX. század első feléig egy jelentős szerveződési folyamaton mentek keresztül, amelyben minden intézményrészüket megszilárdították, komoly hangsúlyt fektettek a szociális munkára, oktatásra és az evangelizációra. A kommunizmus időszakában az egyházi életet fojtogatták, korlátozták, amelyen a rendszerváltás tudott csak segíteni.⁸

1. kép 1941-es Katonai Felmérés térképrészlete (piros kör: baptista imaház és környezete, bordó körök: nagyobb lélekszámú baptista lakosok)

A misszió története

A településen a baptista misszió kezdete 1896, amikor az első álmosdit, özv. Miklósi Istvánnét Bagamérban, Boros Imre nagyváradi lelkipásztor bemerít. Ezzel a bemerítéssel kezdődött meg a bagaméri gyülekezet segítségével özv. Miklósi Istvánné házában és később más érdeklődők házában (Jendrek-féle és a Kiss utcai

1. Nagy 2020.

2. Ez sajnos ma már nem lelhető fel.

3. ÁDA-2022.120.1

4. ÁDA-2022.120.2.

5. ÁDA-2022.120.3.

6. ÁDA-2022.120.4.

7. Karácsonyi 1915. 308.

8. Bacsó 2017.

„A jelenlegi imaház alapkövét 1926-ban helyezték el a közösség tagjai.”

háznál) is tartottak istentiszteleteket. Később ezeken a helyszíneken rendszeressé váltak az alkalmak.⁹

A következő évben Végh Mihály újlétai lelkipásztor merítette be a második két új álmosdi testvért: Less Sándort és Elek Józsefet. Less Sándor egy derék, jó fizikumú, gyakran bizonyoságot tenni szerető, hitben élő személy volt, aki később Fejér megyébe költözött. Elek Józsefről a források úgy vélekednek, hogy buzgó zsellér származású igehallgatóból lett később igazán „tartalmas” igehirdető, aki a Fényes-tagból (a falutól kb. 6km-re) hűségesen bejárt az igehirdetésekre.¹⁰

1898-ban tovább gyarapodott a faluban a bemerítették száma Nagy Gábor testvérrel és családjával, amellyel szép számra gyarapodott a gyülekezet. Eredetileg Újlétán tért meg, de később Álmosdra költözött. Nagy Gábor bizonyoságtévő egyik aktív vezetője a közösségnek. A következő évben özv. Mester Lajosné, özv. Szalai Gáborné és Szalai Gábor testvérek kerültek bemerítésre.¹¹

A századfordulón jelentősen megduzzadt a gyülekezet létszáma. Fórián Gáborné, Botos Józsefné, Elek Józsefné, Nagy Gáborné, id. Tóth Sándor és felesége, illetve Gyarmati Sándor és felesége is a gyülekezet tagja lett. A megszorodó közösség gondolatában ekkor kezdett körvonalazódni egy imaház építésének gondolata.¹²

Érdekes vallási különbség adódott egy esetben, ugyanis 1914-ben az új álmosdi református lelkész, Székelyhídi Béla feljelentette Mester Zsigmondnét, bábaasszonyt azért, mert a keresztelő alkalmával nem jelent meg a keresztvíz alá tartani a gyermekeket, illetve a keresztvízes edény feltölteni sem hajlandó, illetve jelenlétével az alkalmat nem tisztelte meg, holott ez évtizedes szokás volt Álmosdon a református egyháznál. A szülésznő azzal védekezett, hogy a baptista hitvallásával ezt nem tudja összeegyeztetni. Végül a bíróság felmentette a szülésznőt, hiszen fellebbezett és kijelentette a sérelem azért lehet, mert áttért a baptista hitvallásra.¹³

A portakeresés alkalmával többen a mai helyen

lévő helyszínt, mások a Doberdó utcát (ma Deák utca) részesítették előnyben. Végül megegyeztek és a mai imaház helyén korábban álló, Nagy Kálmánné nádfedeles házát vásárolták meg, amelyet átalakítottak és egy Imatermet alakítottak ki benne. Ez a nádfedeles, egyszerű, földes helység 28 éven át ált a gyülekezet rendelkezésére. A vásárlást követően éjfélíg szólt benne a dicsőítő ige. Ez a szegény álmosdi földművesek számára nagy vállalás volt, hiszen a portavásárlás vételárát 10 évig törlesztették.¹⁴

A jelenlegi imaház alapkövét 1926-ban helyezték el a közösség tagjai. Az első követ Molnár Gyula bagaméri építész és Miklósi István gyülekezet vezető helyezte el. A második követ Less Sándor, Gyarmati Sándor és id. Szalai Gábor tette le.¹⁵

Az alapkövet letételénél Szűcs János lelkipásztor imádkozott s ígét olvasott fel Nehémiás könyvéből: Jertek építsük meg Jeruzsálem kőfalait”, majd közös énekszóval hangzott el a „Segítsünk Siont építeni!”.¹⁶

A bagaméri tervező-építész, Molnár Gyula¹⁷ mellett segédkezett a gyülekezet vezetője Miklósi István is, aki szintén képesített kőműves volt. Az épületet a bagaméri mintájára tervezik, bár attól 1-1m-rel kisebbre. Az imaház építésénél a gyülekezeti testvérek apraja és nagyja mellett kívülállók is kivették a részüket. Miklósi István 10000db téglát ajánlott fel saját házépítéséből. Kovács Béla szomszéd 1 millió koronát, több zsák búzát és kukoricát adott az építésre. Alázatos segítséget adtak Nyíracsad és Kokad községből.¹⁸ Akinek fogata, szekere (ökor, tehén, ló) volt az szállította az anyagokat: Székely József, Szalai Gábor, Nagy Gábor, Nagy József, Ármós Imre, Tóth Sándor, Horváth József, Horváth Lajos, Balogh Dániel, Páll András. A szállítás a nagylétai faiparból történt (fa, terméskő, tégl).¹⁹

Az építkezés kezdetén a gyülekezet 6000 koronával rendelkezett, ehhez id. Szalai Gábornak és Székely Józsefnek teljes vagyonuk ellenében váltó aláírásával szereztek meg a többi pénzt. Id. Szalai Gábor diakó-

9. ÁDA-2022.120.

10. ÁDA-2022.120.

11. ÁDA-2022.120.

12. ÁDA-2022.120.

13. Érmellék 1914. 13. szám 3.

14. ÁDA-2022.120.

15. ÁDA-2022. 120.1-4.

16. ÁDA-2022.120.2.

17. Szász 2018.

18. ÁDA-2022.120.1.

19. ÁDA-2022.120.2.

„A gyülekezet fénykora 1930 és 1950 között volt, amikor is igen erős és aktív taglétszámmal rendelkezett.”

nus végezte a gyülekezet anyagi dolgait, nem kisebbíti munkáját az, hogy írástudatlanként lett hívő.²⁰

Az épület teljes átadására 1928-ban került sor, amelybe nagy örömmel vonult be a gyülekezet a kis nádfedelees házból a tágas imaházba (1. kép). Az épületet a tervek szerint impozáns neobarokk stílusban

készítették el.²¹

2. kép Az imaház 1928-as ünnepélyes átadása tekintélyes ünneplő közönséggel

Nyílászáróit egy bagaméri asztalosmester, Rácz Lajos készítette, bejáratánál színes ólomüveg ablak díszítette. Bútorzatát ekkor a padozat jelentette, amelyet Jendrek József, Rácz Lajos, Tóth József és Erdei Imre készítettek.²²

Hangszeres felszerelését egy 1911-ben a gyülekezet tulajdonába került harmónium, egy brácsa és egy bőgő alkotta, a hegedűk magántulajdonban voltak. 1964-ben és 1978-ban újabb harmóniumok kerülnek a gyülekezetbe.²³ A zenei életre vonatkozóan Ének- és Zenekar működik, a statisztika alapján a zenekar vonós és más nem specifikált hangszerekkel rendelkezik (feltehetően a fent említett hangszerek lehetnek).²⁴

A közösségi alkalmakról is jó forrással szolgál az adattár, hiszen az egyházközségnek van Ifjúsági Egyesülete, 1937-től bizonyosan Leánykör, illetve 1935-1938 között Nőegylet is működik.²⁵

A Vasárnapi Iskola alapításának évét az adattár 1905-re teszi az 1931-es részletes felmérés, amelyből többek között kiderül, hogy három tanárnő és 2 tanító mellett, Miklósi István vezetésével folytak az alkalmak, amelyet 34 gyermek látogatott. Rendelkeztek osztálykönyvvel, illetve gyermeknapkor tartottak ünnepi alkalmakat a résztvevőknek. A forrásból világosan előtűnik az, hogy nincs pénzük Bibliákra és énekeskönyvekre a közösségnek.²⁶

1930-ban Dobner Béla álmódsi lelkésznek köszönhetően önálló lett a Bagaméri Körzettől egészen 1933-ig, ami annak köszönhető, hogy helyben élt a településen.²⁷ A baptista statisztikák tükrében, amelyet László Gábor feldolgozott az Álmódsi Körzet az alábbi településekből állt össze: Álmóds, Kokad, Nagyléta és Vértes, az önálló körzetszervezést követően újra a Bagaméri Körzet része lett a teljes körzet.²⁸

A gyülekezet fénykora 1930 és 1950 között volt, amikor is igen erős és aktív taglétszámmal rendelkezett. 1930-as népszámlálás adatai szerint 51 baptistából 42 személy vallotta magát „felekezeten kívüli” baptistának.²⁹ Viszont egy másik demográfiai adat szerint ez a szám 54 fő.³⁰ Egy 1940. október 30-án kelt kimutatás szerint a helyi valláskülönbséget nem ismerő kisdédóvóba, a Chernel József Kisdédóvó és Koldusápoló növendékei között 6 fő baptista vallású gyermeket említenek.³¹ 1941-ben sajnálatosan nem választják külön az eredményeket, így a 114 egyéb vallásban említik meg a közösség tagjait.³²

A legteljesebb képet azonban a baptista egyház által szolgáltatott adatok alapján maga az egyház adta közre, amelyeket alaposan feldolgozva László Gábor adott közre egy adattár formájában. Ebből jól járható, hogy 1920-ban 46 fő taggal indulva 1948-ra 30 fő taggal gyarapodik a közösség³³ (1. Táblázat).

Az imaház és környezte az elkövetkező években megújul vagy megváltozik. 1952-ben az imaházba be-

20. ÁDA-2022.120.2.

21. Vajda 2002. 167.

22. ÁDA-2022.120.

23. ÁDA-2022.

24. László 2022. 492.

25. László 2022. 492.

26. László 2022. 491-492.

27. ÁDA-2022.120.1.

28. László 2022. 33.

29. 1930-as nép. szám.

30. Fóris-Kertész 1938. 468.

31. Vajda 2002. 144.

32. 1941-es nép. szám.

33. László 2022. 491.

„A gyülekezet bemelegített tagforgalma 1896-tól 1978-ig megközelítően 200-210 fő lehetett a jegyzőkönyvek tanúsága szerint.”

kötik az elektromos áramot, egyidőben a községgel. 1968-ban a gyülekezet megszüntette a „nagyterem” boltívet. 1972-ben új betonkerítés épül, majd 1978-ban a ma látható kerítésre cserélik. Szász Ferenc villanyszerelő és bagaméri testvér 1976-ban a világítást

átrendezte.³⁴

3. kép A gyönyörű intarziás szószék, Gyarmati István műbútorasztalos munkája

Gyarmati István műbútorasztalos, a település szülöttje egy intarziás szószékkal ajándékozza meg a gyülekezetet 1950-ben, amely örök díszé és felszerelése lett az épületnek³⁵ (2. kép). Az épület belső festését 1976-ban Stefán Balázs templomfestő készítette (3. kép), a padozatot Tóth Lajos helyi testvér festette át. Ekkor került átalakításra a padozat énekkar része is, székek

vásárlása is történt, illetve betonjárda öntésére is sor

34. ÁDA-2022.120.

35. ÁDA-2022.120.

került.

4. kép Stefán Balázs templomfestő munkája a mennyezeten (renoválásra szorul)

Aranyász János irányításával az imaház külső és belső részei többször megújultak. Többek között az ő és ifj. Aranyász János és Nagy Gyula segítségével a tető bádoggal való átfedése is megtörténik.

1945-öt követően egészen 1977-ig napirenden marad a „kisterem” bővítése. Ennek érdekében a gyülekezet megvásárolja a szomszédos portát Nagy Istvántól.

5. kép Zimányi József álmódi református lelkész ökumenikus alkalmon az imaházban

Azonban anyagbeszerzés során 1957. márciusában egy szörnyű tragédiában két gyülekezeti tag Buglyó Sándor (28 éves) és Nagy Sándor (19 éves) meghalt és többen megsérültek. Így az imaház bővítése elmaradt, 1977-ben pedig engedélykötelessége miatt végleg elvetették.

A gyülekezet bemelegített tagforgalma 1896-tól 1978-ig megközelítően 200-210 fő lehetett a jegyzőkönyvek

„Egy keddi napon, 2015. szeptember 9-én az álmosdi baptista közösség átadja az imaház gondozását Álmosd Község Önkormányzatának.”

1. Táblázat	
Álmosdi bemeztett baptisták lélekszáma (év/fő) ¹	
1896	1
1897	3
1898	5
1899	8
1900	16
1921	46
1924	52
1925	58
1926	58
1927	58
1928	58
1929	52
1930	54 ² / 51 ³
1931	59
1932	46
1935	50
1937	56
1938	68
1939	68
1940	68 / 72
1947	76
1948	76

6. kép A gyülekezet pecsétje

1. Adatok forrása: 1896-tól 1900-ig: ÁDA-2022.120.; 1930: 1930. évi népszámlálási adat, illetve Fóris-Kertész 1938. 468.; Összes többi: László 2022. 491.

2. Fóris-Kertész 1938. 468.

3. 1930. évi népszámlálási adat, amelyből 42 fő felekezeten kívüli baptista

tanúsága szerint.³⁶

A legtöbb baptista a településen a Csokonai utca végén élt, amely nem messze található az imaháztól, illetve többen a Deák Ferenc utcán, ahol korábban szóba jött az imaház építése.³⁷

Szoros lelki és ökumenikus kapcsolat állt felt az álmosdi egyházakkal. Az 1970-es években leginkább a református egyházzal volt jó lelki kapcsolatban a gyülekezet, amely Zimányi József református lelkésznek is köszönhető (4. kép), a görögkatolikus egyházzal sem volt ellentét³⁸, de ez a kapcsolat a rendszerváltást követően mozdult még el kedvezőbb irányba. Különösen a református, görögkatolikus és Adventista hívekkel.³⁹ Így több ökumenikus alkalomba is bekapcsolódtak: „Az egyháznak csak Jézus a fundamentuma”; „Nincs Krisztusban kelet, nyugat”.⁴⁰ A község vezetőivel is jó

a kapcsolat, rendszeresen látogatják megemlékezéseinket, ökumenikus alkalmainkat.

2013. augusztusában a körzet kettészakad: I. körzet: Újléta, Álmosd, Nyíracsad és Bagamér egyik fele, illetve II. körzet: Vámospércs, Nyírmártonfalva és Bagamér másik fele.

Egy keddi napon, 2015. szeptember 9-én az álmosdi baptista közösség átadja az imaház gondozását Álmosd Község Önkormányzatának. A gyűlés Bacsó János ügyintéző lelképásztor elnökletével, Dobos Péter jegyzőkönyv vezetése mellett zajlott le. A képviselők közül Gyarmati József, Tóth Sándorné, Szalay Károlyné igennel; Nagy Sándorné nemmel szavazott. Jelen volt Köteles István polgármester és Tóth László lelkigondozott.

2018-ban az épületet az önkormányzat és más helyi szervezetek használják különböző alkalmakra, szociális osztásokra.⁴¹

Az átadás törvényesen végül nem történt meg, ugyanis az egyházi központ saját nevére íratta az imaházat és telkeket. Ezen később 2022-ben Álmosd Község Önkormányzata vásárlás útján változtatott, ugyanis a Magyar Falu Program keretében kulturális

36. ÁDA-2022.120.1.

37. ÁDA-2024.124.2.

38. ÁDA-2022.120.1.

39. ÁDA-2022.120.4.

40. ÁDA-2022.120.2.

41. Szász 2018.

„Az imaház épületét a település közösségi és kiállítótérként szeretné hasznosítani.”

hasznosítás végett megvásárolta 1,5 millió forintért.

2015 és 2022 között az imaház és környezetének gondozását Szalai Károlyné és Tóth László végezték, illetve az önkormányzat is besegített. Az imaház sorsa a tagok elhalálózásával és elköltözésével került nehéz helyzetbe. Az épület állapotának megőrzése miatt ke-restek egy biztos pontot, amelyet Álmosd Község Önkormányzatának személyében találtak meg. A település közösségi és kiállítótérként szeretné hasznosítani.

A közösség úrasztali felszerelése között megtalálhatók még az úrasztali poharak, kancsók és tálcák, jelenleg Tóth László gyülekezeti tagnál található nagy becsben tartva azokat.

Függelékek

Avatott szolgálattevő lelkipásztorok:⁴²

1900 – 1920	Szabó Sándor lelkipásztor - Székelyhíd
1920 – 1930	Szűcs János lelkipásztor - Bagamér
1930 – 1933	Dobner Béla lelkipásztor - Álmosd
1933 – 1939	Szűcs János lelkipásztor - Bagamér
1939 – 1943	Kémeri György lelkipásztor - Bagamér
1943 – 1946	Szabó Károly lelkipásztor - Székelyhíd
1946 – 1949	Pannonhalmi Béla lelkipásztor - Vámospércs
1949 – 1952	Almási Károly lelkipásztor - Bagamér
1952 – 1958	Fortin László lelkipásztor - Hosszúpályi
1958 – 1961	Fülep Sándor lelkipásztor - Álmosd
1961 – 1972	Balogh Lajos lelkipásztor - Bagamér
1972 – 1981	Rácz István lelkipásztor - Bagamér
1981 – 1987	Molnár Géza lelkipásztor - Bagamér
1987 – 1990	- nincs adat -
1990 – 1991	Baranyi László lelkipásztor - Bagamér
1991 – 1995	- nincs adat -
1995 – 1996	Dr. Almási Tibor ügyintéző lp. - Hajdúböszörmény
1996 – 2002	Szilágyi Sándor lelkipásztor - Bagamér
2002 – 2003	Kiss Tibor ügyintéző lp. - Debrecen
2003 – 2006	Komáromi Tibor lelkipásztor - Bagamér
2006 – 2007	- nincs adat -
2007 – 2008	Sinka Csaba ügyintéző lp. - Vámospércs

Szász Ferenc szolgálat. lp. - Bagamér

2008 – 2013 Kovács Lajosügyintéző lp. - Vámospércs

2013 – 2015 Bacsó János ügyintéző lp. - Vámospércs

2015 – 2022 Nincs lelkipásztor, üresen áll

Megemlékezések az imaház építésének évfordulóira:⁴³

1978 – 50 éves

1988 – 60 éves

2003 – 75 éves

2008 – 80 éves

HÁLAÉNEK⁴⁴

Egy... Kettő... tíz...

Év évnek ad kezet.

S ma ünnepel ez a gyülekezet!

80 éve együtt halad,

S ma visszanéz és hálát ad.

Áldjuk Öt örömökért, könnyekért,
Próbákért, harcokért, győzelmekért...

Az igéért, hogy tiszta magva hullt,
S nyomában élet sarjadt, virult...

Utat mutatott útvesztők között,
Könnyet törölt és sebet kötözött.
Bocsánatot, kegyelmet hirdetett,
Békességet adott, s új életet.

Most itt állunk isten színe előtt.
Áldjuk, hogy mindig adott új erőt,
Új hitet, türelmet, szeretetet.
Megköszönjük a szálló éveket.

Ezután továbbhaladunk.
Tegnap, ma mindörökké egy urunk,
Jézus Krisztus nyomában maradunk:
Előre nézünk és hálát adunk!

Hálát, hogy ezután is Ő vezet.
80 éves már a gyülekezet.
Minden napra elég kegyelme van.

42. ÁDA-2022.120.4. 5-6.

43. Utólag ráírva az ÁDA-2022.120.1. borítójának belső oldalára

44. ÁDA-2022.120.5.

Előre! Bizva! Békén, boldogan!
 Álmosd, 2008.

Felhasznált irodalom és források

Rövidítések:

ÁDA: Álmosdi Digitális Adattár

Képek forrása:

1. kép: Magyarország Katonai Felmérése 1941-ből.
 In: <https://maps.arcanum.com/hu/map/hungary1941/?layers=29&bbox=2443108.854148914%2C6007911.665740408%2C2456582.2556146877%2C6012532.891654607>
2. kép: Az imaház 1928-as ünnepélyes átadása tekintélyes ünneplő közönséggel. In: ÁDA-2022.121.1.
3. kép: A gyönyörű intarziás szószék, Gyarmati István műbútorasztalos munkája. In: ÁDA-2022.121.12.
4. kép: Stefán Balázs templomfestő munkája a mennyezeten (renoválásra szorul). In: ÁDA-2024.125.6.
5. kép: Zimányi József álmosdi református lelkész ökumenikus alkalmon az imaházban. In: ÁDA-2022.121.14.
6. kép: A gyülekezet pecsétje. In: ÁDA-2024.125.1.

Források

- ◆ 75 éves megemlékezés beszéde 2003. (gépelt) ÁDA-2022.120.3.
- ◆ Fotók az imaházról és felszereléseiről ÁDA-2022.125.
- ◆ Hálaének 2008. (gépelt) ÁDA-2022.120.5.
- ◆ Jegyzőkönyv – 60 éves jubileumi ünnepségre 1988.(gépelt) ÁDA-2022.120.2.
- ◆ Pataki Emőke álmosdi épületfelmérése ÁDA-2019.62.221.
- ◆ Rác István: Jegyzőkönyv – Az álmosdi gyülekezet történetéről 1978 (gépelt) ÁDA-2022.120.1.
- ◆ Szalay Károly – Szalay Károlyné: 80 év. 2008. (kézirát) ÁDA-2022.120.4.
- ◆ Szalay Károlyné szóbeli közlései 2022. ÁDA-2024.124.1.
- ◆ Bisi Józsefné szóbeli közlései 2024. ÁDA-2024.124.2.
- ◆ Tóth László fotódokumentumai ÁDA-2022.121.
- ◆ Érmellék 1914. 13. szám 3. oldal. In: [https://library.hungaricana.hu/hu/view/Kozer-](https://library.hungaricana.hu/hu/view/Kozerdek_1914-1/?query=%C3%A1lmosd%20baptista&pg=192&layout=s)

[dek_1914-1/?query=%C3%A1lmosd%20baptista&pg=192&layout=s](https://library.hungaricana.hu/hu/view/Kozerdek_1914-1/?query=%C3%A1lmosd%20baptista&pg=192&layout=s) (letöltve: 2022. 12. 14.)

- ◆ 1930. évi népszámlálás. In: https://library.hungaricana.hu/hu/view/NEDA_1930_01/?query=%C3%A1lmosd%20baptista&pg=209&layout=s (letöltve: 2022. 12. 14.)
- ◆ Magyarország Katonai Felmérése (1941) In: <https://maps.arcanum.com/hu/map/hungary1941/?layers=29&bbox=2443108.854148914%2C6007911.665740408%2C2456582.2556146877%2C6012532.891654607> (letöltve: 2022. 12. 15.)

Irodalom

- ◆ BACSÓ Benjámín 2017. A baptista historiográfia vázlatos áttekintése In: <https://szolgartars.hu/a-baptista-historiografia-vazlatos-attekintese/> (letöltve 2022. 12. 14.)
- ◆ FÓRIS Anna – KERTÉSZ János 1938. Bihar-vármegye községei. In: Nadányi Zoltán (szerk.): Magyar városok és vármegyék monográfiája 25. Bihar-vármegye. Budapest. 468-519. o.
- ◆ KARÁCSONYI János 1915. Magyarország egyháztörténete főbb vonásaiban 970-től 1900-ig. Szent László-Nyomda Részvénytársaság. Nagyvárad.
- ◆ KÖTELES István (Szerk.) 2015. Álmosd. Álmosd Község Önkormányzata. Álmosd.
- ◆ LÁSZLÓ Gábor 2022. Baptista gyülekezetek Magyarországon 1920 és 1945 között – Felekezeti adattár. (Szakdolgozat PPKE-BTK)
- ◆ NAGY Gergő 2020. Álmosd településszerkezeti változásai és etnikai kapcsolatai a középkortól a jelen korig. (Szakdolgozat DE-BTK)
- ◆ SZÁSZ Ferenc 2011. A bagaméri baptista imaház 100 éves jubileumi Krónika. Bagamér.
- ◆ SZÁSZ Ferenc 2018. Kilencven éve épült a bagaméri mintájára. In: <https://www.haon.hu/nyiradony-hirei/2018/10/kilencven-eve-epult-a-bagameri-mintajara> (letöltés: 2022. 12. 14.)
- ◆ VAJDA Mária 2007. Száz magyar falu könyvesháza: Álmosd. Budapest.

Szebeni Olivér

MINDIG CSAK ÍRTAM

Az első feljegyzéseimet, még a betűk ismerete nélkül, magam „alkottam”. Egy feleslegessé vált, nekem átadott, vastagkötésű, egykori forgalmi adókönyv, félig üres kötete adott helyet az írásjeleimnek. Át jött a szomszédból egy kissé idősebb fiú és őszintén, egy szóval, röviden, tömören minősítette. Ő már iskolás volt, szemrevételezés után kinyilvánította lesújtó véleményét: „Ez nem írás! Ez firka!” Belegázolt a lelki világomba életre szólóan. Édesapám rémülten hívta oda édesanyámat: „Nézd, mit csinál ez a gyerek reggeltől estig, csak írka-firkál”. Akkor észleltem először világfájdalommal, hogy az én „írásom” másnak nem érthető, csak nekem. - Akkor meg minek írok?

Még az iskolába kerülés előtt édesanyámtól megtanultam minden betűt, az akkor még divatos gót betűket is. Az iskolában a „tanító bácsi” rossz néven vette a dolgot, mert nekem ő álló betűket, az édesanyám pedig dőlt betűket tanított. Ezért gyakran kimérte nádbottal az összefogott ujjbegyeimre a „körmöst”. (Iszonyú kellemetlen, de annál gyakoribb büntetés

volt.) Az eredmény: Máig dőlt betűket írok, és sírok, mert valaki örökké csak „kiméri a körmöst”.

11 éves koromban foglalta el a magyar hadsereg a Kárpátok hegy-gerincéig terjedő jelentős területet. Amikor egy-két prédikátorunk az ottani új missziós mezőket szervezte, egy műtét után 6 hétre oda kerültem, ahol a hasonló korú, magyarul alig tudó gyerekek – vagy egy tucat – körül fogtak és kezdtek „oroszul tanítani”. Egy nagybocksói udvarban az új barátaim elsimították a homokot és abba írták cirillbetűkkel az új szavakat. Az egyszerű kifejezéseket hamar megtanultam. Mire kellett ez nekem? – Nem tudtam, de Isten tudta. Akkor is történelmi események tették mozgalmassá, sőt félelmissé a holnapot. Siettünk mindnyájan.

Utóbb megtanultam összesen hat féle írásrendszert és hegyeztem a fületem ugyan ennyi nyelvre. Lett belőlem „notár” és voltam „piszár” (latinul és oroszul így mondják az írnokeket). Teméntelen levelet írtam, többféle nyelven. Kalapáltam a nehezen megvásárolt aztán elajándékozott írógépeimen. Egyszer Kazincbarcikán

„Tele lett hamar az én Bibliám is gyorsírási jelekkel. A minimális jegyzet engem is emlékeztetett, sőt »moderált«, rendezte és szabályozta a gondolataimat.”

nekem is vásárolt egy áldott jó előljáróm egy elektromos írógépet ajándékban. Azzal aztán önálló műszaki tolmácsként még többet gépeltem. Írnom kellett, és írtam. Sokat, nagyon sokat írtam, amíg csak be nem gipszelték a fél karomat hetekre.

Visszatérve a korábbi időkhöz, megírom, hogy még nem voltunk aktív elszenvedői a háborúnak, valamiként kapcsolatba kerültem az akkori idők nagy orvosprofesszora, Dr. Kiss Ferenc (1889–1966) gyűlekezetével. Hogyan lehet, nem tudom már, de ő óriási tekintély volt. Nekünk a kiségyházi keresztyének szemében „csalatközhatatlan” ember. Az intelligenciája, bibliai ismerete tökéletesnek tűnt, a jelleme hibátlan. A személyisége tündökölt. Ő azt állította, hogy ártalmas a teológia, pénzért prédikál a baptista lelkész. Helytelenítette, hogy papírról beszél, nem a Szellemre hallgat. Egyszer valamiként belelapozhattam a Bibliájába, mint első éves középiskolás jeleket láttam a versek közé jegyezve: gyorsírással apró vonásokkal, vastagítva, vékonyítva, emelve, sülyesztve, nyújtva, de csak néhány lágy ceruzavonást, mégis kicsiny helyre beszoruló egész mondatokat. Akkor én már tudtam gyorsírni. Tele lett hamar az én Bibliám is gyorsírási jelekkel. A minimális jegyzet engem is emlékeztetett, sőt „moderált”, rendezte és szabályozta a gondolataimat.

Nem sokkal a háború után 1947-ben, Galgagután volt egy közös evangélizációnk, igen emlékezetes. Döntöttem: Maradok szerény – talán túl szerény – baptista teológus diák. (Maradt az imaházunk is baptista.)

Otthon a szemináriumban Baranyay Mihály (1888–1966) igazgató előadásait leírtam, majd legépeltem, és Háló Gyula (1929–1978) diáktársammal sokszorosítottuk az előadásai anyagát, hogy minden diáknak jusson egy példány. Késő esténként sokat írtam az igazgatói irodában lévő, Svájcból érkezett vadonatúj írógépen.

Megtanultam a görög után a héber betűket is. A teológián görög nyelvet és az úgynevezett „szent hébert” oktatták. Egy végtelen jóindulatú református hitoktató Csia Lajos (1887–1962) elmondta az ószövetségi gondolatok titkait. Magasabb fokon a hébert Svájcban már életem derekán tanultam meg. Szívesen tanultam a nagyon régi nyelvet és írást. Az egyetemen latin okmányolvasást hallgattam. A három „könyves” világvallás közös tulajdonsága, hogy eltérő mértékben, de mindhárom a saját szent könyvére alapít: A Tórára, a

Bibliára és a Koránra. Az „írások” legszorgosabb művelői a protestánsok – ha szabad megjegyznem.

Mennyi időt töltöttem írással? – Azt felelhetem rá, hogy rendkívül sokat. Az egyik egyházi lapban megjelenésétől 25 évig minden számban írtam fordítást idegen nyelvről, információkat a világ tájairól, keresztényekről, de főként baptista testvéreimről. Ez a lap a negyedszázados ünnepi számában a nevemet nem találta érdemesnek említeni. Ez úgy tíz évre belém fagyasztotta a szót, és nem küldtem újabb értéktelennek minősülő információt annak a lapnak.

Az első cikkem a Békehírnökben az 1963. márc. 15-i száma 8. oldalán jelent meg Értékes lelet címen. Egy évvel később, a Nap utcai imaház lebontására adtak ki utasítást, mert a falak bauxál-betonból készültek. Én meg beadtam egy cikket: Hetven éves a gyűlekezet. Zűrzavar támadt, rögtön nem is közölték, csak jóval később a benyújtás után és ala-posan „átjavítva”. („Ugyan mi köze van neki a Nap utcához?”)

Az egész ország valamennyi prédikátoráról, missziói eseményéről a Széchenyi Könyvtárban, 1895 március 15-től körülbelül 1930-ig több száz adatot jegyzeteltem, ezeket aztán betűsorba szedve megőriztem.

Erre az időre esik 1960-tól, Kovács Géza testvér kérésére több beszámoló írásom a felvidéki hutteri kódexekről, és a hazai baptista lelkészek végleges távozásának nekrológjaival. Addig ez nem volt szokásban. (Ironikusan mondták, hogy „nekrológikus” vagyok.)

Igen sokan hazánkban a hutteri testvéreket ismerik kizárólag anabaptistáknak. Pedig ők egy későbbi pacifista ága volt a hatalmas tömegű anabaptista tábornak. A Felvidéken és Erdélyben évszázadokig élő „hutteritákról” sokat olvastam és írtam. Kódexeiket tanulmányoztam Esztergomban, és az MTA mikrofilmtárában. Róluk az egykori teológiai szemináriumban 1964 után két féléves stúdiumot vezettem be a teológiai oktatásba. Egyik legnevezetesebb diákom a későbbi egyházi alelnök, dr. Mészáros Kálmán (1925–2008) volt, akinek a polgári végzettsége általános iskolai tanár, és a pályán példásan dolgozott. Később lehetővé vált neki a szemináriumi végzettség megszerzése. Boldogan írtam alá a diplomáját, és neki is a tolmácsává szegődtem.

A lelkészi képzés hazai elvégzése tucatnyi szabadegyházi vezetőnek aktív felsőfokú oktatása, értekezéseinek mentorálása vált lehetővé számomra. Ezek között volt az 1984 utáni közreműködés az egyébként

„Nagyon sok gyülekezetnek, prédikátortársnak az élete történetét gyűjtöttem össze, több mint 72 év alatt. Addig ez nem volt szokásban.”

Szigeti Jenő (1936-2020) nevéhez fűződő Lelkészképző (kezdetben Bibliaiskola) mintegy száz főnyi diákja körében. Csak a keresztyén testvérgyülekezetek és a nazarénusok tanítása szorítkozott alkalmi események szintjére. Tanított még Dr. Nagy József (1915-1985) a baptisták és Vladár Antónia a metodisták részéről.

Négy gyülekezetben végeztem lelkészi szolgálatot: Az első két társult gyülekezet volt, Tompa és Kiskunhalas. Innen származik bensőséges baráti és munkatársi kapcsolatam az Almási család nemzedékeivel. Eleivel a két gyülekezet kevés biztatással kedveskedett, de egy idő után mezőgazdasági munkával egy tangazdaságban, majd a gyülekezetben többféle meglepő tevékenységgel a vasárnapi iskolában, műszaki jellegű kiállításokkal anyák napjára, hálaadó ünnepre; sikerült a megalázó előítéletek kemény falán túljutnom. A második szolgálati helyem Rákoshegy volt, ahol 17 évet töltöttünk a feleségemmel és 3 gyermekemmel. Majd a harmadik hely, az én szolgálati időmben a sajószentpéteri körzetben volt. Az új kazincbarcikai imaház felépülése után a körzeti központ átkerült a „szocialista városba.”

A negyedik gyülekezetbe dr. Nagy József utódjául hívtak meg. Családja néhány tagjával megkérdezte, hogy elfogadom-e őt munkatársul a gyülekezetben. Felajánlását boldogan elfogadtam, és közösen pásztorkodtam vele egészen a haláláig. Nagy testvér korrekt munkatárs volt minden tekintetben. Példaértékű volt a kettőnk jó kapcsolata.

A négy gyülekezet közül – Sajószentpéter kivételével – valamennyiről írtam egy-egy akkori rendőrség által korlátozott „könyvet”, Kiskunhalasról és Tompáról, 3-3 példányban. Mindkettőből már csak egy van a birtokomban, a többit elvesztették.

A polgári munkám a rákoshegyi évektől együtt zajlott le a körzeti munkával (Tápió vidékén gyülekezetekben és a Főv. 5-ös Vegyesipari Javító Vállalatnál technikusként). Az erre vonatkozó iskolai végzettséget megszereztem épületgépészetből. Angol nyelvtanulásra is szorítottam időt. A missziói eredményességhez sem férhetett kétség. Évente legalább egyszer voltak bemelegítések. Ezen kívül a korábban elmaradt tagok újra felvételére is többször sor került. Meg tudnám mondani a létszámokat is a naplóim alapos vizsgálata után, de soha nem tettem meg mégsem. Utolsó bemelegítési ünnepséget nyugdíjasan tarthattam meg a Nap utcában (2005).

Nagyon sok gyülekezetnek, prédikátortársnak az élete történetét gyűjtöttem össze, több mint 72 év alatt. Addig ez nem volt szokásban. 1964-ben a Szabadegyházak Tanácsa előbb külügyi titkárnak osztott be. Jártam a követségeket és leveleket fordítottam, vagy írtam meg. Aztán főtitkári tisztségbe választottak, amit lelkészi szolgálatom nyugdíjba vonulása ellenére még évekig betöltöttem, egyidejűleg a Teológiai Akadémiai tanári állással együtt. (A tanári fizetésem megfelelt a havi nyugdíjas villamosbérlet árának.)

Fóris István volt tanítványom felkért, hogy ne hagyjak elveszni annyi értéket, mint a soltvadkerti gyülekezeté. Összeírtam 500 oldalt. Németről magyarra fordítottam a soltvadkerti, majd több Duna-Tisza-közi baptista gyülekezetéről. A Wesselényi utcai közösség történelmét, kiállítással ünnepeltük. Másik kiállítást rendeztem egy félautomata készülékkel, amelyik gombnyomásra bemutatta 22 úttörőnk munkaterületét az országban. Mivel a történelmi határokat bemutatni nem volt tanácsos, egy oleáta-pausz lapra az egykori határokat érzékletesen berajzoltam a Kárpátok vízrajzi választó gerince feltüntetésével. Nagy híre volt a gépnek, amíg egy emeleti ablakból ki nem esett, mint felesleges lom.

Marosi Nagy Lajos testvér kiadóként még feleségem életében néhány könyv megjelenését segítette, majd az özvegyemem 5 éve alatt számos újabb kötethez társult. Dr. Almási Mihály testvér Jó Pásztor nonprofit társaságának segítségével újabbak jelenhettek meg. Mindezekért köszönetet mondhatok nekik és hálát adhatok a hatalmas Istennek, aki minden társadalmi akadályon átsegített. A kispesti „Prodiger Girl”, Füredi Kamilla (1951-2016) engedélyéért, hogy elsőnek a „Varsói szerződés” államai közül Magyarországról kerülhetett Afrikába küldmisszionáriusnak. Papp Szilvia orgonaművész a Nap utcából is eljutott a távoli Kelet-Afrikába és az ottani vallásos énekeket egy könyvben kiadhatta. A kispesti gyülekezet anyagi támogatása és a Német Baptista Szövetség támogatása segítette szolgálati helyhez.

Amikor ránk virradt a teljes és független szabadság, igen sokféle új periodika keletkezett a közösségünkben. Elsőnek egy vasárnapi iskolai lap. Annak, de még vagy féltucatnak bekapcsolódtam a folyamatos szerkesztésébe. Sőt más, protestáns lapok is elfogadták a cikkeimet.

Még Kispestről is eljártam a miskolci műszaki egye-

„Csak egy európai törpeállamban nincs baptista gyülekezet, ez pedig a Vatikán.”

temre, hogy havi bontásban elhozzam, majd újabbakra cseréljem a kohászati, távirányított mérés technikai munkákat, készülékek magyarra vagy éppen idegen nyelvekre való fordításait. Dr. Maczkó Márton miskolci presbiter és fejlesztő mérnökkel közösen készítettünk missziótörténelmi és műszaki jellegű dolgozatokat magyar vagy angol nyelven mindaddig, amíg a gyáripar, különösen a borsodi gyárak leépítése kormányzati szinten el nem kezdődött.

76 éves koromig vallástörténelmet oktattam a Teológiai Főiskolán. Dr. Almási Tibor igazgatói szolgálata idejében, már a floridai nemzetköziteológián abszolválta doktori feltételek teljesítése után (1999).

Nekem igen kevés szóbeli, vagy reprezentációs feladat maradt a Szabadegyházak Tanácsában. Írnom kellett minden hónapban egy cikket, esetleg angolul. Amíg meg nem szűnt az ÁEH, nekem kellett behordani minden Békehírnököt Grnák Károly főelőadó úrnak. Arra sem méltatott, hogy a köszönésemet fogadja. „Na, mit hozott?” Aztán le kellett nyelnem, amit kaptam („Egyházi szenny-lap.” Egyik kitűnővel egyetemet végzett papköltőnk verse után: „Nem tükrözi ez vers az intelligenciáját.” Stb.)

A véleményem – már ameddig ezt Isten a közhatalmat gyakorló párt-embereknek megengedte – nem én mondtam ki, nem is motiváltam. Üvöltve mondták az „illetékesek”, hogy vegyem tudomásul, itt templomot többé nem emelnek. És tessék elképzelni a csodát! Úgy 3 héttel a hangos szó erejétől kivörösödött arcú „illetékes”, bekérte a már évekkal azelőtt benyújtott műszaki dokumentáció egész paksamétáját, és egy szép pünkösdi másodnapján „jótékonyan” (akkor már pertut is felajánlva) kimondta: „Engedélyezem, hogy tudjatok dolgozni”. Ez történt Kazinbarcikán.

Aztán Kiszpesten, ahol dr. Nagy testvér 25 évig várt egy tető helyre-igazítása megengedésére, ám a szelvihar leszakította. Mi pedig eső áztatva vártunk tovább. Aztán kijött egy kissé szolidabb egyházügyi előadó, merő véletlenül ott talált az imaházban és azt mondta: „Uram, jöjjön velem át, a szomszédos céghez megyünk, és felszólítjuk, azonnal költözzön, tegye lehetővé az imaház telekhatármódosítását.” Átmentünk, és a vállalati vezető kissé prüsszögött, de engedett. Két nap múlva már döntötték a falakat. Aztán hozták a téglákat. Szemfüles tolvajok pedig vitték a téglákat kora hajnalon. Valakinek mindig ott kellett lennie, hogy

elkészüljön a két lakás, amit az utódom Lovas András és Beharka Pál testvérek, 1989-ben elfoglalhattak.

Azokban az években alakult meg református vezetéssel, és szerény magam baptista képviselő bekapcsolódásával a MELTE, (Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete). Akkor, - mint a központi levéltár vezetője dolgoztam, önkéntesen és dotáció nélkül. A római katolikus és szegedi kiadású, röviden Regnum c. könyvében látott napvilágot (2002. 23. oldaltól) egy tanulmányom mellé egy téves szerkesztői megjegyzés: Szebeni O. „évtizedeken át élt az USA-ban”, és ott jutott „szűkös magyar szakirodalomhoz”. Egész életemben sem tartózkodtam összesen egy évet az USA-ban, és nem magyar szakirodalmat publikáltam, hanem idegen nyelvű fordításait.

A Föld 200 államának fővárosaiban alighanem mindenhol működő baptista gyülekezetekről törekedtem lehetőségeim szerint tájékoztatásokat adni. Itt csak néhány méltán figyelemre érdemes részletet ismertetnék. Egy magyar világkereskedőnek megmondtam, hogy az általa látogatott hatalmas nemzetrendkívül népes fővárosában nem, hogy van baptista gyülekezet, amiről nem tud, de jónéhányban angolul folyik a prédikálás. A legnagyobb gyülekezetben több mint tízezer a taglétszám és a vasárnapi istentiszteletek száma egy nap nyolc ige hirdetés.

Van Phenján (ejtsd így) városában is. Mert az ország vezetője hálából egy keresztény gyülekezet működését engedélyezte Szenczy Sándor (1965-2022) filantróp hatalmas anyagi támogatásának érdekéért. A végtelenül buzgó és bátor humanista elsőként titokzatos telefon felhívásairól még sajjószentpéteri tartózkodása idején elsőként nekem számolt be, akinek sorsát az amerikai kitelepüléséig nyomon követtem.

Két európai várost kiemelek, bár tudom, hogy nem egyszerű dolog elhinni. Brüsszelben a „no go”-zóna utcájának kezdetén van egy imaház, és arab prédikátora beszélt egy franciás magyar hívővel. Ezt így leírni akár hiteles, akár nem, - könnyű. Az adatokat azonban százezernyi digitalizált lapon megőrizni, nem is olyan egyszerű dolog. Csak egy európai törpeállamban nincs baptista gyülekezet, ez pedig a Vatikán.

Volt azért amerikai élményem is. Kiszpesten egy Jeff Ridol nevű virginiai lelkész és a felesége mellett néha 50 amerikai ült az imaházban. Elnézést kértem magyarul, hogy kb. 10 percig angolul fogok beszélni.

„Koros vagyok már nagyon, de amíg leírhatom, számomra a »történelem ura« egyedül Jézus Krisztus marad.”

A jó sok angol résztvevőnek elmondtam az alapigét, a beszédem vázlatát. Kértem egy mindkét nép előtt ismerős éneket, így kezdtem több hónapig a vasárnap délelőtti szolgálataimat.

Egy rövid időre eljutottam Ridol testvér virginiai lakásába, aki beutazta velem Virginiát, és a végén New Ork-ból haza is a segített. Elvitt a déli államokba is, ahol egy hatalmas épületben, körülbelül 2000 fekete hallgatóm előtt beszéltem. A vendéglátók a világ hívő férfiai voltak, és végtelen tiszteletet, szeretetet, kedvességet tapasztaltam közöttük. Egy karzaton várakozott egy csapat. Amikor kiüresedett a terem, levonultak hozzánk, megálltak tiszteletteljes távolságban és szót kértek.

Mi a Fülöp-Szigetekről vagyunk. Még soha nem láttunk magyart és csak annyit tudtunk róluk, hogy éheznek, mindig idegesek. Úgy képzeltük, hogy biztosan nincs közöttük egyetlen hívő ember sem. Most itt áll előttünk, és egyáltalán nem néz ki sem soványnak, sem ingerültnek, arról beszél, hogy mit tesznek a hívő férfiak Magyarországon.

„Hadd készítsünk önről egy képet! Megengedi?” Készséggel! Válaszoltam. És elkészült annyi kép rólam ahányan ők voltak. Egyik megkérdezte, nem idegesít, ha átölel? Aztán mutattak egy apró fehér és fekete gyöngyökből készült kis erszényt, amit küldenének a feleségemnek. Sok mindennel tértem haza, a feleségemnek megmutattam az erszényt, aki mosolygott, és eltette. Évekig hevert egy helyen, amikor újra előbukkant. Kezdem mesélni a filippínókról, és kinyitottam az erszényt. Akkor láttam meg, hogy ők abba száz dollárnál többet beletettek, hogy ne éhezzen.

Japánban nincs karácsony, nincs húsvét, nincsenek keresztény ünnepek. Viszont van egy végtelen érdekes szokása a nagyon gazdag japánoknak; a lányukat, a fiaikat keresztény módon esketik meg. Mondhatom különlegesen díszített teremben, csodaszép papi ruhában, hatalmas és csillogó, díszes kereszttel a mellén egy finn missziótársulat baptista missziója adja össze a buddhista párokat. Angolul, japánul – kinek mi dukál – 1 Kor 13-at mondja el. Néha hangszeres zene keresztény klasszikus dallama tölti meg szombatonként a termet. Japánban nagy tisztelet övezi a budapesti zenei képzést, a rokon magyarságot.

A szeretet vallásáról írni oly korban, amikor szinte minden földrészen dúl a gyilkos háború és lesz-e vajon

karácsonyi vándorlás, ünnep a betlehemi templomban, ki gondolná, hogy a jordániai (West Bank) betlehemi kiszögelésén egy határszéli barlang van és az előterében egy koros német evangélikus lelkész, aki diplomás tanár is. Ő zavartalanul tartja meg az engedélyezett soknemzetiségű hallgatóinak a záróvizsgát és a karácsonyi istentiszteletet. Több érintett nemzet, köztük a rivális felek kormányainak területen kívüliséget biztosító megállapodása alapján. Soha nem vitatkozik az arabokkal, de olyan megdöbbenést vált ki azzal, hogy az ottani képzéséhez lokálisan oly közeli Betlehem nevezetes, bárlegtöbben nem is tudják, de egyszer csak hírét veszik Jézus Krisztus születésének. Akkor váratlanul megfordul a véleményük.

Szinte hihetetlen! Viszont igaz, leírták, magyarra fordítottam. Előfordult, hogy leveleztünk, és talán egy pillanatra a kételyeken túl, rádöbbenünk, hogy Jézus Krisztus, akkor is győz, ha mindenki szerint veszít. Őt nem lehet többé megölni. Pedig az embereknek vért ontani minden pénzt megér. A békét támogatókat gyűlölik, utáljuk. Csak akkor döbbennek rá, hogy tényleg nem érdemes „káromkodásból építeni katedrális”, amikor ezért nem kapni tengernyi dollárt – már akinek az kell – hanem a „tudományos ateizmus” a nyakukba szakad. A halált diadalmasan magasztaló „fősodrat” (mainstream) helyébe felcsendül az örök győzelmi himnusz: Jézus Krisztus „uralkodik örökké”.

Megkerültük őt, és elhanyagoltuk. Ő pedig halk és szelíd hangon megszólal a hátunk mögött: „Békesség néktek!”

Van, ahol úgy köszönünk „Jó napot!” Ők meg úgy, hogy „Jó délutánt!” Van, ahol köszönés: „Hogy vagy?” Aztán udvariasan vissza kell kérdezni: „Hogy vagy?” És lehet futni tovább. Mert a világeért sem érdekel senkit, a mi pillanatnyi állapotunk. (Ez a képmutató látszat, idővel megbosszulja önmagát.)

Nem tudom meddig írhatom és dicsőíthetem az Ő nagy nevét. Koros vagyok már nagyon, de amíg leírhatom, számomra a „történelem ura” egyedül Jézus Krisztus marad. Ő a „Békesség fejedelme.” Azt is tudom, hogy a Biblia Ó- és Újszövetségében rengetegszer megtaláljuk az övét bátorító lelkesítést: „Ne félj!” – „Ne féljete!”

Jézus Krisztust a világ megváltóját dicsőíti az esti igém: Jel 1,5-6.

„Gyülekezetünkben a vasárnapi iskola alkalmain is használjuk ezeket a könyveket, óvodás és kisiskolás korosztály számára készülünk belőlük.”

KÖNYVAJÁNLÓ

LOUIE GIGLIO: ISTEN LENYŰGÖZŐ TEREMTETT VILÁGA

Louie Giglio Isten lenyűgöző teremtett világa című könyve az Encián Kiadó gondozásában jelent meg. Ez már a harmadik áhítatoskönyv, amely elérhető Gigliótól. Roppanat izgalmas történeteket tartalmaz a teremtett világ és a Biblia igazságainak összekapcsolásával, kifejezetten gyerekek számára. Miközben a család együtt olvassa, legalább 100 új izgalmas és tudományos ténnyel is megismerkedik.

Az előző két könyvhöz hasonlóan rendkívül jól illusztrált, színes; a történetek jól érthetőek, így az egész család számára izgalmas olvasmányt jelent. A rövid imádságok, amelyeket tartalmaz, egyszerűek és az egész család számára közösen elmondhatóak. A „Gondoltad volna?” című rész pedig olyan érdekes tényeket tartalmaz, amelyek sokat segítenek a teremtett világ megismerésében. A könyv kiválóan alkalmazható a családi áhítatokban, mi is így használjuk. Ez a könyv is 100 megkapó és figyelemfelkeltő történetet tartalmaz, amelyből sokan tanulhatunk.

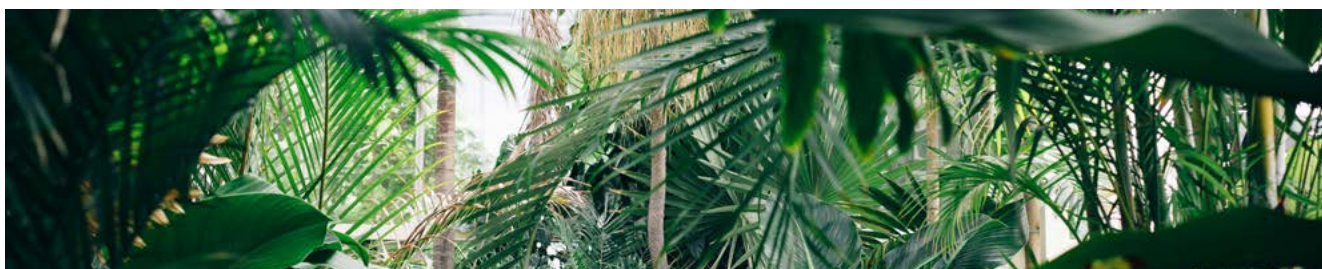
Gyülekezetünkben a vasárnapi iskola alkalmain is használjuk ezeket a könyveket, óvodás és kisiskolás korosztály számára készülünk belőlük. Kifejezetten ajánljuk tanítóknak, hiszen nagyon frappánsan állít párhuzamba egy-egy tudományos tényt Isten ígéjével. Kifejezetten szeretjük az állatos történeteket, hiszen minden gyerek nagyon szereti az állatokat, így könnyebben tudnak kapcsolódni. A könyv szakaszának

felolvasása után, kreatív foglalkozás alatt az állathoz köthetően dolgozunk a gyerekekkel, amelyet ha hazavisznek, nem csak ők, de a szülők is tudhatják, melyik ígét vettük, és hogyan kötöttük az állathoz.

Benjámín személyes kedvence ebből a könyvből a 83. történet, hiszen részben a fociról szól, miközben empátiára tanít. Barbi kedvence a 31. történet: a panda felépítésén és szokásain keresztül megérthetjük, hogy Isten különleges módon alkotott meg minket és mindent megad nekünk, amire szükségünk lehet.

Bacsó Benjámín és Barbi

„Mit mond a Biblia: hogyan tekintünk az istentiszteletre?”

KÖNYVAJÁNLO

MI AZ ISTENTISZTELET SZEREPE A GYÜLEKEZETBEN?

A keresztények hétről hétre együtt imádják Istent a gyülekezetükben, de sokan nem pontosan értik, mi az istentisztelet, és miért vesznek részt benne. Egyesek számára Isten dicsőítése bemelegítés az igehirdetés előtt. Mások a Jézussal való személyes találkozásként élik meg. Mit mond a Biblia: hogyan tekintünk az istentiszteletre?

A 9Marks egészséges gyülekezetek építéséről szóló sorozat következő részének szerző Matt Merker rámutat, mi az istentisztelet: Isten népe

az ő kegyelméből a világ szeme láttára összegyűlik, s ez egyszerre szolgálja Isten dicsőségét és a gyülekezet javát. A könyv a Biblia bölcsességével és praktikus ötletekkel járul hozzá ahhoz, hogy az istentisztelet valóban betöltse a célját, és megízlelhessük, milyen lesz, amikor Isten népe örökkön örökké együtt imádja majd őt az új teremtésben.

„Lelkészek, dicsőítésvezetők és mindenki más számára irányadó lehet, ahogyan Matt bemutatja, miként őrizhetjük meg istentiszteleteink középpontjában azt, ami a Biblia szerint a legfontosabb. Szívvel ajánljuk ezt a könyvet.” KEITH ÉS KRYSTIN GETTY dalszerzők és szövegírók Nashville-ből

MATT MERKER (MDiv, Déli Baptista Teológiai Főiskola), a Getty Music kreatív erőforrás- és képzési igazgatója, és számos keresztény ének – például a He Will Hold Me Fast (Tart az égi kéz) című – szerzője. Matt és felesége, Erica az egyesült államokbeli Nashville-ben él két gyermekével, és az Edgefield gyülekezet tagja. A kötet a 9Marks: Egészséges gyülekezetek építése című sorozat része. Kiadja: Paulus Alapítvány, Diósd, 2024. Puha fedeles, 174 oldalas.

Tóth Krisztián

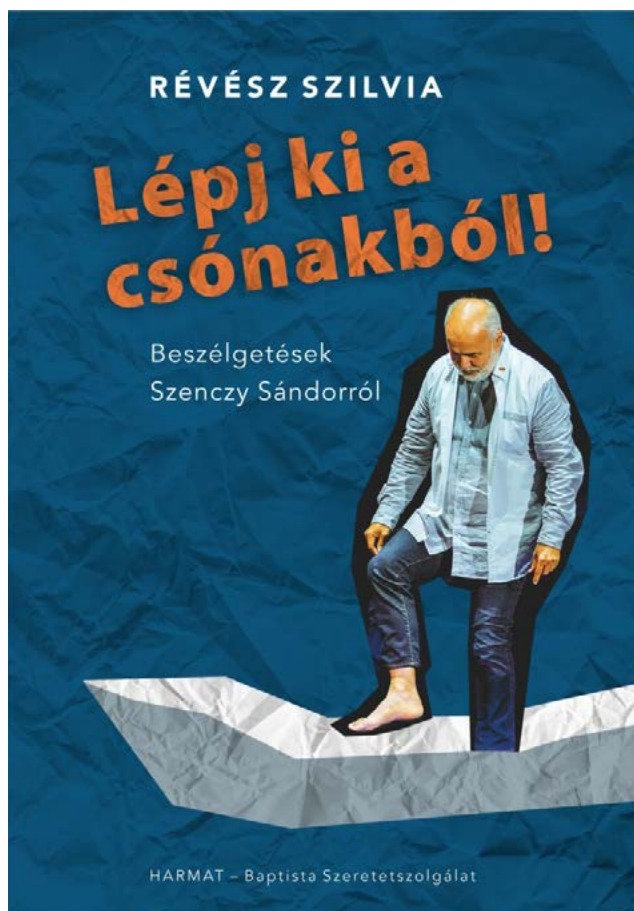
Peter Scazzero

Érzelmileg egészséges spiritualitás

LUX, 2023, 240 oldal

Mi hiányzik az életedből? Peter Scazzero saját kárán tanulta meg, hogy érzelmileg éretlenül nem érheti el a valódi spirituális érettséget. Bár egy gyorsan növekvő egyházközösség lelkipásztoraként szolgált, épp azokat a hibákat követte el, mint a hívők legtöbbször: kerülte a konfliktusokat a kereszténység nevében; figyelmen kívül hagyta dühét, bánatát és félelmét; Istent felhasználva menekült Isten elől; és megítélt másokat. Mély szakmai és személyes válsággal szembesülve döbbsent rá: Isten megismeréséhez saját maga megismerésén keresztül vezet az út.

Az immár több mint egymillió példányban elkelt *Érzelmileg egészséges spiritualitás* világszerte óriási hatást gyakorolt a hívők gyülekezeteire, akik a könyvnek köszönhetően gazdagabb, hitelesebb módon élhetnek együtt Istennel, felebarátaikkal és önmagukkal.

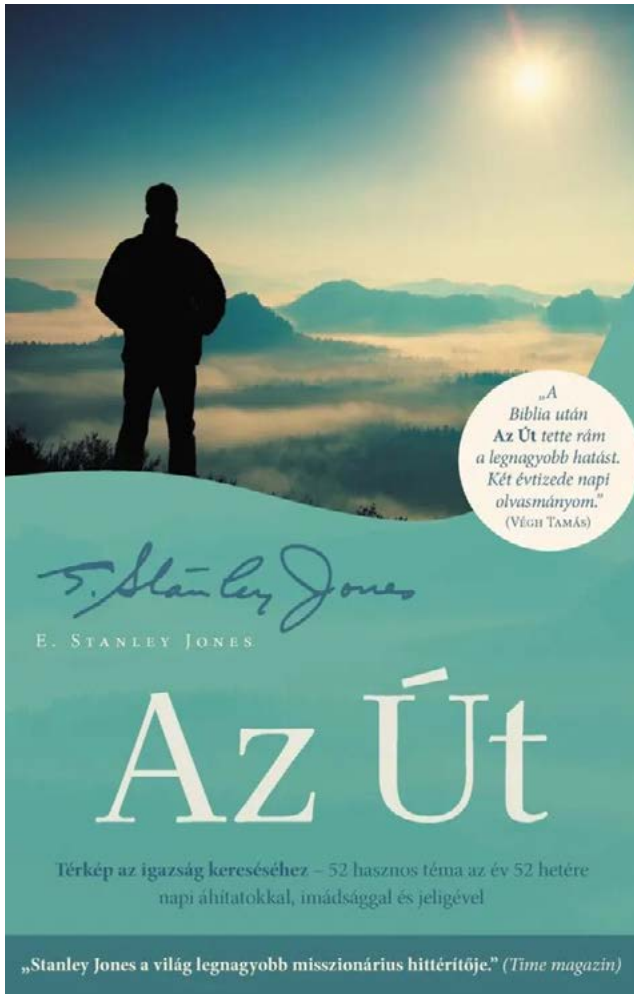
Révész Szilvia

Lépj ki a csónakból!

Beszélgetések Szenczy Sándorról

Harmat, 2023, 176 oldal

A könyv megpróbálja megörökíteni azt a történetet, amit Isten írt egy ember életével... Néhány közeli baráttal és munkatárssal együtt Révész Szilvia felidézi Szenczy Sándor életének és munkájának közel harminc évét, mely nemcsak az emberről szól, aki találkozott Istennel és radikálisan követte őt, de arról az Istenről is, aki ma is rendkívüli dolgokat szeretne tenni. Az olvasó nagyon sokak életébe bepillant, akik mertek bátrak lenni, és elengedni a megszokottat, a biztonságosat abban a reményben, hogy Isten rajtuk keresztül is el akarja érni a világot.

Stanley Jones

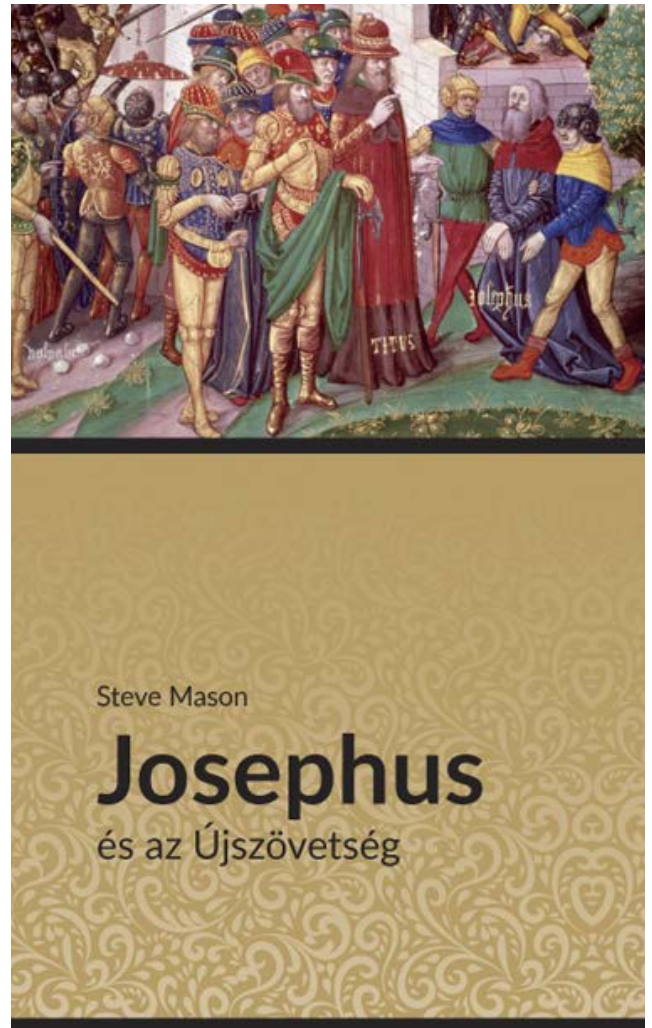
Az út

Térkép az igazság kereséséhez

KIA, 2023, 384 oldal

„Ha valaki megkérdezi tőlem, hogy a Biblia után melyik könyv tette rám a legnagyobb hatást, gondolkodás nélkül Stanley Jones Az Út című könyvét nevezem meg. A nagy tudású professzor és egyházvezető Isten útmutatását követve elhagyta Amerikát és Indiába ment misszionáriusnak. A sok tudást, ismeretet a gyakorlati élet mindennapjaira fordította le. Miközben a legszegényebbek között végezte szolgálatát, a leggazdagabbak és legtudósabbak számára is mutatta az Utat. A könyv rendkívüli értéke, hogy Isten igéjét alkalmazza az élet minden területére. Vallja, hogy Isten mindent »Krisztus-szerűen« teremtett, ezért a gravitáció és az élet millió törvénye csak így vannak a helyükön. Két évtizede naponkénti olvasmányom.”

Végh Tamás, ny. református lelkipásztor

Steve Mason

Josephus és az Újszövetség

Kálvin, 2023, 356 oldal

Josephus Flavius írásai nélkülözhetetlenek a Kr. u. első század történeti vizsgálatához és megértéséhez, legyen szó akár az ókori judaizmusról, akár az Újszövetség magyarázatáról vagy a keresztyénség történetéről, akár a Római Birodalom keleti provinciáinak történelmi kérdéseiről.

A téma avatott szakértője, Steve Mason alapvető művében bevezetést nyújt a mai olvasónak Josephus személyéhez és írásaihoz, majd elemzi azok lehetséges kapcsolódásait Lukács evangéliumához és Az apostolok cselekedeteihez, elsősorban azzal a céllal, hogy az Újszövetség olvasói számára támpontokat és iránymutatást adjon Josephus műveinek helyes olvasásához és értelmezéséhez.